T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

EVLİ BİREYLERDE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE AİLE AİDİYETİNİN EVLİLİK UYUMUNA ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

SÜLEYMAN HİKMETOĞLU

İSTANBUL

Aralık, 2023

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

EVLİ BİREYLERDE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE AİLE AİDİYETİNİN EVLİLİK UYUMUNA ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

SÜLEYMAN HİKMETOĞLU

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Polat ERDOĞAN

İSTANBUL- 2023

TEZ ONAY

ÖZET

Bu çalışmanın genel amacı, evli bireylerde psikolojik iyi oluş ve aile aidiyetinin evlilik uyumu üzerindeki etkisini araştırmaktır. Evlilik kişisel olmaktan ziyade sosyal bir ilişki haline geldiği için çatışmalar ve gerçekleşen uyumun derecesi kişilerin psikolojik iyi oluş ve aidiyet duygularının birlikte incelenmesi açısından bu araştırmanın önemini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modeli olarak tasarlanmıştır. Bu araştırmanın evreni, İstanbul ili Kadıköy, Esenler, Maltepe ve Kartal ilçelerinde yaşayan evli bireylerden oluşmaktadır. Analiz sonucunda, psikolojik iyi oluşun kadın ve erkeğe göre değişmediği; evlilik uyumu hususunda kadınların daha olumlu tutumları olduğu; yaş düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluş ve evlilik uyum düzeylerinde azalmaya işaret ederken aile aidiyeti tutumunda bir artış olduğu tespit edilmiştir. Eğitim seviyesinin yükselmesinin aile aidiyetini olumlu yönde etkilediği; evlilikte uyumu arttırdığı belirlenmiştir. Katılımcıların gelir düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluş skorlarının azaldığı; aile aidiyeti/evlilik uyumlarında farklılık olmadığı bulunmuştur. Evlilik süresi arttıkça evlilik uyum tutumunun azaldığı; aşk evliliği yapan bireylerin skorlarının yüksek olduğu, görücü usulü evliliklerde psikolojik iyi oluşların yüksek olduğu; aile aidiyet açısından en iyi evliliğin aşk ve görücü usulü evlilik olduğu tespit edilmiştir. Çocuğu olanların psikolojik iyi oluş durumlarının ve evlilik uyumlarının düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Psikolojik iyi oluş ve aile aidiyetinin evlilik uyumu davranışını etkilediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlara ilişkin önerilerde; ebeveynlerin çocuk yetiştirme eğitimlerine önem verilebilir, mali konularda bilinçlenerek ekonomik durumlarıyla daha etkin bir şekilde başa çıkabilir ve bu da psikolojik iyi oluşlarını olumlu yönde etkileyebilir. Ebeveynlere, çocuklarıyla daha katılımcı, yakın ve destekleyici bir ilişki kurmaları konusunda rehberlik edilebilir. Danışmanlık hizmetleri aracılığıyla, ailelere çocuk gelişimi, duygusal ihtiyaçlar, iletişim becerileri ve sürdürülebilir aile ilişkileri konularında bilgi verilebilir. Okullarda gerçekleştirilen bireysel ve grup psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerinde, özellikle psikolojik ihtiyaçların tatmininin bireylerin iyi oluşunu etkileyen önemli bir faktör olduğunu hatırlatması, bu profesyonellerin müdahale stratejilerini güçlendirebilir.

Anahtar kelimeler: Psikolojik iyi oluş, aile aidiyeti, evlilik uyumu, evlilik.

ABSTRACT

The general aim of this study is to investigate the effect of psychological well-being and family belonging on marital adjustment in married individuals. Since marriage has become a social relationship rather than a personal one, the conflicts and the degree of harmony realized reveal the importance of this research in terms of examining the psychological well-being and feelings of belonging together. The research was designed as a relational survey model. The population of this research consists of married individuals living in Kadıköy, Esenler, Maltepe and Kartal districts of Istanbul. As a result of the analysis, it was determined that psychological well-being did not differ between men and women; as the age level increased, there was a decrease in psychological well-being and marital adjustment levels, while there was an increase in the attitude of family belonging. It was determined that higher education level positively affected family belonging and increased marital adjustment. It was found that as the income level of the participants increased, their psychological well-being scores decreased; there was no difference in family belonging/marital adjustment. As the duration of marriage increased, marital adjustment attitude increased; it was determined that the scores of those who had love marriages were high, psychological well-being was high in arranged marriages, and logic marriage was the best in terms of family belonging. In the suggestions related to these results; parents can be given importance to child rearing trainings, they can cope with their economic situation more effectively by being aware of financial issues, and this can positively affect their psychological well-being. Parents can be guided to establish a more participatory, close and supportive relationship with their children. Through counseling services, families can be provided with information on child development, emotional needs, communication skills and sustainable family relationships. Individual and group counseling and guidance activities in schools can strengthen the intervention strategies of these professionals by reminding them that the satisfaction of psychological needs is an important factor affecting the well-being of individuals.

Key words: Psychological well-being, family belonging, marital adjustment, marriage.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY ii
ÖZET iii
ABSTRACT iv
İÇİNDEKİLER v
TABLOLAR LİSTESİ ix
ŞEKİLLER LİSTESİ xi
KISALTMALAR LİSTESİ xii
1. GİRİŞ 1
1.2. Amaç 5
1.3. Önem 5
1.4. Sınırlıklar 6
2. LİTERATÜR 8
2.1. Psikolojik İyi Oluş 8
2.1.1. Psikolojik İyi Oluşun Kavramı 8
2.1.2. Psikolojik İyi Oluşun Boyutları 10
2.1.2.1. Kendini Kabul Etme 10
2.1.2.2. Olumlu İlişkiler 11
2.1.2.3. Özerklik 11
2.1.2.4. Çevre Ustalığı 12
2.1.2.5. Hayatta Amaç Bulma 13
2.1.2.6. Kişisel Gelişim 13
2.1.3. Psikolojik İyi Oluşu Etkileyen Etmenler 14
2.1.3.1. Yaş 14

2.1.3.2. Gelir 14
2.1.3.3. Eğitim 15
2.1.3.4. Medeni Durum 15
2.1.3.5. Irk/etnisite 16
2.1.4. Psikolojik İyi Oluşun Fiziksel Sağlığa Etkisi 16
2.1.5. Psikolojik İyi Oluş Araştırması 19
2.2. Aile Aidiyeti 21
2.2.1. Aidiyet Kavramı 21
2.2.2. Aidiyet Duygusunun Bileşenleri 23
2.2.3. Aidiyet Boyutu 25
2.2.4. Aile Aidiyet Duygusu 28
2.3. Evlilik Uyum 29
2.3.1. Evlilik Uyum Kavramı 29
2.3.2. Evlilik Uyumuna İlişkim Kuramlar 33
2.3.2.1. Kişilerarası İletişime Yönelik Sosyal Biliş Kuramı 34
2.3.2.2. Romantik Aşk Kuramı 34
2.3.2.3. Psikodinamik Model 34
2.3.2.4. Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı 35
2.3.2.5. Sosyal Öğrenme Modeli 35
2.3.2.6. Evlilikte Yükleme Kuramı 36
2.3.3. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler 37
2.4. İlgili Araştırmalar 40
2.4.1. Ulusal Araştırmalar 40
2.4.2. Uluslararası Araştırmalar 44
3. YÖNTEM 46

3.1. Araştırmanın Modeli 46
3.2. Evren ve Örneklem 46
3.3. Veri Toplama Araçları 48
3.3.1. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği 48
3.3.2. Aile Aidiyeti Ölçeği 49
3.3.3. Evlilik Uyum Ölçeği 50
3.4. Geçerlilik ve Güvenilirlik 51
3.5. Veri Toplama Süreci 52
3.7. Araştırmanın Etik İzni 53
4. BULGULAR 54
4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemi (Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti Ve Evlilik Uyumu Algıları) 54
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemi (Katılımcıların demografik değişkenlere göre Fark) 55
4.2.1. Cinsiyet 55
4.2.2. Yaş Durumu 56
4.2.3. Eğitim Durumu 57
4.2.4. Gelir Düzeyi 58
4.2.5. Evlilik Süresi 59
4.2.6. Evlilik Şekli 60
4.2.7. Çocuk Sayısı 61
4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemi (Korelasyon) 62
4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemi (Regresyon Analizi) 65
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER 68
5.1. Tartışma 68
5.2. Sonuç 74

5.3. Öneriler 78
KAYNAKÇA 81
EKLER 102
Ek-1: Etik Onay Yazısı 102
Ek-2: Bilgilendirilmiş Onam Formu 103
Ek-3: Demografik Bilgi Formu 104

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları 49

Tablo 2. Aile Aidiyeti Ölçeği Alt Boyutları 50

Tablo 3. Evlilik Uyum Ölçeği Alt Boyutları 50

Tablo 4. Ölçeklerin Güvenilirlik Değeri 51

Tablo 5. Ölçek ve alt Boyutların Normallik Varsayımı 52

Tablo 6. Demografik Değişkenlere Göre Dağılım 47

Tablo 7. Tanımlayıcı İstatistikler 54

Tablo 8. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması 55

Tablo 9. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması 57

Tablo 10. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının eğitim durumlarına Göre Karşılaştırılması 58

Tablo 11. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının gelir düzeyine Göre Karşılaştırılması 59

Tablo 12. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması 59

Tablo 13. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Evlilik Şekline Göre Karşılaştırılması 60

Tablo 14. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması 61

Tablo 15. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması.....62

Tablo 16. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Korelasyon Analizi.....64

Tablo 17. Katılımcıların psikolojik iyi oluş ve aile aidiyetinin evlilik uyumunu üzerine etki analizi (Genel Boyut düzeyi).....66

Tablo 18. Katılımcıların psikolojik iyi oluş evlilik uyumunu üzerine etki analizi (Alt Boyut düzeyi).....66

Tablo 19. Katılımcıların aile aidiyeti evlilik uyumunu üzerine etki analizi (Alt Boyut düzeyi).....67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırma Modeli 46

KISALTMALAR LİSTESİ

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

PİO : Psikolojik İyi oluş

PİOÖ : Psikolojik İyi oluş ölçeği

AA : Aile Aidiyeti

AAÖ : Aile Aidiyeti Ölçeği

EU : Evlilik Uyumu

EUÖ : Evlilik Uyumu Ölçeği

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Evlilik, bireyin doğumundan sonraki hayatındaki en önemli olay olarak kabul edilmektedir. Genel olarak evlilik, bir yetişkinin güvenlik ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için sosyal olarak onaylanmış en önemli gelenek olarak kabul edilir. Bu anlamda evlilik çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Evlilik bir anlaşma, kurumsallaşmış bir yol veya bir ilişki sistemidir. Bazı araştırmacılar evliliği, kadın ve erkeğin yasal olarak bir araya gelmesi olarak ifade etmişlerdir (Arshad, Mohsin, & Mahmood, 2014). Başka bir ifadeyle evlilik, gelenek, norm ve toplumsal değerlere dayalı olarak kadın ve erkeğin yaşamlarını birbirine bağlamak için yapılan toplumsal bir anlaşma sonucunda oluşan ve ailenin yasalarının en küçük temel dayanağını oluşturduğu toplumsal ve evrensel bir yapıdır (Kumcağız, Demir, & Yılmaz, 2020).

Ayrıca evlilik, farklı ilgi, özellik ve gereksinimlere sahip iki kişiyi birleştiren toplumsal bir yapı olup, bireyin gelişimini ve kendini gerçekleştirmesini etkileyen, toplumsal kural ve yasalarla belirlenmiş özel bir birlikteliktir (Ersanlı & Kalkan, 2008). Evlilik kavramı farklı açılardan tanımlansa da evlilik uyumunun aile yapısını etkilediğine inanılmaktadır.

Toplumsal açıdan evlilik, toplumsal bir yapı olarak aile birliğinin temel yapısını oluşturmada kilit rol oynamaktadır. Son yıllarda sanayideki hızlı gelişmelerle birlikte toplumsal yapılar da değişmiştir. Toplumsal yapıdaki bu değişimlerle birlikte toplumsal bir kurum olarak aile yapısı, ailelerin küçülmesi ve kadınların çalışma hayatına yoğun katılımı gibi değişimler yaşamıştır. Aile içindeki değişiklikleri anlamaya yönelik artan bir ihtiyaç vardır; değişen topluma uyum sağlayan ve evlilik uyumu ile kendini sürdüren evliliklerin içeriğini anlamak ve değerlendirmek gerekmektedir (Kublay & Oktan, 2015).

Ayrıca evlilik uyumu, bireylerin sağlıklı ve mutlu evliliği nasıl sürdürdüğünü temsil eden önemli bir kavramdır. Evlilik uyumu, çiftlerin evlilikle ilgili konularda etkileşim

içinde oldukları, sorunlarla baş ettikleri ve anlaştıkları evlilik olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca evlilik uyumu, çiftlerin uyumlu birlikteliğinin bir sonucu olarak evlilikten duydukları doyum ve mutluluk olarak ifade edilmektedir (Süataç, 2010). Ailelerin topluma uyum sağlayabilen başarılı bireyler yetiştirebilmeleri için sağlıklı bir aile ortamı gereklidir. Bu amaç için gerekli olan temel unsur, uyumlu bir evlilik için hangi faktörlerin gerekli olduğunun farkına varılmasıdır (Karadağ, 2015).

İlgili literatür incelendiğinde evlilik uyumunu etkileyen çeşitli faktörlerin olduğu görülmektedir. Bu faktörlerden bazıları evlilik uyumunu etkileyen aile sorunları ve eşlerden birinde kaygı düzeyinin yüksek olup olmadığıdır (Jyoti, 2013). Evlilik uyumunun sürdürülebilmesi için bireylerin birbirlerinin fizyolojik, psikolojik ve biyolojik gereksinimlerini tanıması ve bu gereksinimleri karşılamaya çalışması gerekmektedir. Bu anlamda çiftlerin fiziksel ve psikolojik doyumlarının engellenmesinin evlilik uyumunu olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Ertan, 2002).

Bireysel özellikler, yetişme koşulları, bireyin içinde büyüdüğü çevre, evliliğe, eğitime, mesleğe, inanç sistemlerine, zihinsel yapıya ve eğilimlere yüklenen aile tutumları ve anlamları evlilik uyumunu etkiler (Kublay ve Oktan, 2015). Evlilik süreci üzerine sosyal bilimler araştırmacıları tarafından yapılan araştırmalar incelendiğinde evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik kalitesi vb. konuların üzerinde durulduğu görülmektedir. Kısacası evlilikte ilişkinin temeli, duygular, evlilik kalitesinin eşleri nasıl etkilediği araştırmacılar için önemli konulardır. Evlilik uyumu, öznel iyi oluşun ve sağlığın en önemli belirleyicilerinden biridir (Kamp Dush, Taylor ve Kroeger, 2008).

Evliliklerinde uyumlu olan bireylerin psikolojik sağlıkları olumlu yönde gelişebilmektedir. Başka bir deyişle, psikolojik sağlık gelişimi olumlu olan bireylerin evlilik uyumu daha yüksek olabilir. Son yıllarda evlilik ve evlilik uyumunu inceleyen araştırmalar bulunmaktadır (Karadağ & Koçak, 2017). Bu çalışmalar, evlilik uyumunu etkileyen ayırt edici faktörleri analiz etmişlerdir.

İnsanları anlamaya yönelik tüm çabalar olarak psikoloji, son iki yüz yıldır gelişmekte ve anlaşılmaktadır. Başlangıçta psikoloji insanı bir organizma olarak ele almış, zamanla insan bağımsız, özgür ve mantıklı davranışlar sergileyen bir varlık olarak görülmüştür.

Bireylerin psikolojik iyi oluşları, kendilerini iyimser hissetmelerine yol açarken, daha olumlu fiziksel ve psikolojik sağlık için de önemli bir rol oynamaktadır (Eryılmaz, 2013).

Pozitif psikoloji, iyi oluşu veya yaşamı yorumlamayı artırmak, duygu mutluluğu yaratmak ve özdeşleşmeye yaklaşmak olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda incelendiğinde iyi oluş kavramını pozitif psikoloji içerisinde değerlendirmek son derece önemlidir. Olumsuz olayların ve zorlukların olumlu yanını görmeye yönelik bir bakış açısı geliştiren pozitif psikolojinin temel belirleyicisi, bireylerin "iyi oluş hali"dir (Çankır & Yener, 2017).

Bir çalışmada çiftlerin iyi olma halinin aile içi uyum ve iletişim çatışmalarını önlemede önemli bir faktör olduğu ifade edilmiştir. Bireylerin iyi oluşları farklı değişkenlerle ilişkilidir ve bu değişkenlerden biri de evliliktir. Evlilik ruh sağlığı ve mutluluğu üzerinde olumlu bir rol oynar. Diğer bir ifadeyle evlilik, bireylerin iyi olma halini artırmaktadır (Akdağ & Çankaya, 2015). Bu anlamda evlilik uyumu olan bireylerin iyi oluş düzeylerinin yüksek olacağına inanılmaktadır.

Sosyal desteğin tanımında, bireylerin güvende olduklarına, sevildikleri ve korundukları düşündükleri sosyal ağlara ve bütün ve bağlı olduklarını ve kendilerini sosyal yapı içine ait hissettikleri yer almaktadır. Fakat, sosyal destekte depresyon ve stres ile mücadelede dolaylı etki söz konusu iken, aidiyet duygusunda bireyde doğrudan bir etki bulunmaktadır (Hagerty ve Williams, 1999).

Aksüllü'ye ve Doğan'a (2004) göre bir ailede sosyal destek işlevi fiziksel, psikolojik ve sosyal yardımlar şeklinde düşünülmektedir. Fiziki ve psikolojik yardımlarda; sevgiyi, sadakati, özgüveni, güveni ve bir topluma aitlik olması gibi temel ihtiyacın karşılanması şeklinde tanımlanmaktadır. Dolayısıyla aidiyet ve sosyal destek, birliktelik için sosyal ve psikolojik destek sağlayan önemli duygulardır.

İşlevsel aile, ideal aile olarak tanımlanabilir. Daha sağlıklı ve gelecekten umutlu, aile üyelerinin görüşlerine saygı duyan, dayanışma ve aidiyet duygusuna sahip bireyler yetişir. Aidiyet duygusuna sahip bireyin işlevselliğinin artması, bir bütün olarak ailenin

işlevselliğini olumlu yönde etkilemektedir. Sonuç olarak böyle bir ailede bireylerin suça ve olumsuz davranışlara yönelme riskinin daha düşük olduğu ifade edilebilinir.

Bireyselliğin boş ve kopuk kalmasını engelleyebilecek duyguların başında yer alan ilişkisel ve etkileşimsel dinamik unsurun, zaman zaman çevreden ve ilişkinin bağlamından kopan parçalarından biri aidiyet olabilir (Mavili, Kesen ve Daşbaş, 2014).

Sayar (2012, s.46); Vicdana, merhamete ve fedakarlığa dayalı bir şefkat ahlakına sahip çocuklar yetiştirmenin gerek kendini gerekse de başkasını daha iyi anlamalarını sağladığı vurgulanmaktadır. Böyle bir yetiştirme sürecindeki ailenin diğer bireyleri arasında gelişimi ve aidiyet oluşumunu sağladığına inanılmaktadır. Bunun nedeni aidiyet duygusu yalnızca bir duygu değil, ötekiyle birlikte olmaktan, onunla paylaşmaktan, ona zaman ve emek vermekten, davranışlar edinmekten gelen bir anlamlılıktır. Öteki için, başkası adına emek ve zamanla birlikte var olmanın sabır ve şefkat içerdiği ve bu anlamı inşa eden unsurlardan biridir.

İlgili literatür incelendiğinde Türkiye'de evli bireylerin iyi olma hallerini ve aile aidiyetlerini inceleyen son derece sınırlı sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir (Akdağ ve Çankaya, 2015). Ancak evlilik uyumu ile psikolojik iyi oluş ve aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaya rastlanılmamıştır. Araştırmalar aidiyet duygusunun bireydeki gerek psikolojik gerekse de sosyal işlevselliğiyle ilgili olduğu ve yüksek aidiyet duygusunun bireydeki işlevselliği yükselttiği ortaya çıkmıştır (Hagerty vd., 1996). Aidiyet ve ait olma, birliktelikteki sosyal ve psikolojik desteğin bulunmasını sağlayan kritik derecede olan duygulardan birisidir (Mavili, Kesen ve Daşbaş, 2014). Bu nedenle bu çalışmanın evlilik uyumu, aile aidiyeti ve iyi oluş arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak literatüre önemli bir katkı sağlayacağı ve evlilik uyumunu geliştirmeye, aile aidiyeti ile birlikte psikolojik iyi oluşu artırmaya yönelik programların hazırlanmasına yol göstereceğine inanılmaktadır. Bu amaçla bu çalışmanın temel amacı, evli bireylerde psikolojik iyi oluş ve aile aidiyetinin evlilik uyumu üzerindeki etkisini araştırmaktır.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın genel amacı, evli bireylerde psikolojik iyi oluş ve aile aidiyetinin evlilik uyumu üzerindeki etkisini araştırmaktır. Ayrıca cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çocuklu olma durumu, çocuk sayısı ve evlilik süresi değişkenlerinin önemi araştırılacaktır. Evli katılımcı görüşlerine dayalı olarak analiz edilip değerlendirilecektir. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada yanıtı aranacak sorular şunlardır:

- Evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyi nedir?
- Evli bireylerin aile aidiyeti düzeyi nedir?
- Evli bireylerin evlilik uyum düzeyi nedir?
- Katılımcıların demografik değişkenlere göre psikolojik iyi oluş, aile aidiyeti ve evlilik uyumu arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Katılımcıların algıladıkları psikolojik iyi oluş, aile aidiyeti ve evlilik uyumu arasında ilişki var mıdır?
- Katılımcıların algıladıkları psikolojik iyi oluş ve aile aidiyeti evlilik uyumunu etkilemekte midir?

1.3. Önem

Evlilikte uyum, modern evlilik bağlamında ele alınmaktadır. Eğer evlilik kişisel olmaktan ziyade sosyal bir ilişki haline geldiyse, o zaman kişilikler, çatışmaları ve gerçekleşen uyumun derecesi açısından önemi ortaya çıkmaktadır. Belirli aşamalarında, evlilik uyumu, çatışmayı en aza indiren ve uyumu teşvik eden bir yaşam biçimi olan uzlaşma (uyum) ile ölçülebilir. Evliliklerin çoğu, belki de çoğunluğu, uzlaşma düzeyinde kalmaktadır. Burada öne çıkan vurgu, karşılıklı iletişim, karşılıklı uyarım ve ortak faaliyetlere katılım üzerinedir. Bu durumda, uyumlu bir evlilikte, eşlerin psikolojik iyi oluşları önemli hale gelmektedir. Dahası her bir eşin tutum ve eylemleri uyumlu evliliği beraberinde getirir. Bu sayede uzun ilişkiler ve birliktelik aidiyet kavramını oluşturur.

Türkiye'de evli bireylerin iyi olma hallerini ve aile aidiyetlerini inceleyen son derece sınırlı sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir. Hatta evlilik uyumu ile psikolojik iyi

oluş ve aile aidiyeti arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu çalışmanın evlilik uyumu, aile aidiyeti ve iyi oluş arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak literatüre önemli bir katkı sağlayacağı ve evlilik uyumunu geliştirmeye, aile aidiyeti ile birlikte psikolojik iyi oluşu artırmaya yönelik programların hazırlanmasına yol göstereceğine inanılmaktadır.

Psikososyal iyi oluş, duygusal veya psikolojik iyilik halinin yanı sıra sosyal ve kolektif refahı da içeren üst düzey bir yapıdır (Eiroa-Orosa, 2020). Psikolojik iyi oluşun zihinsel ve fiziksel sağlık yararlarına ilişkin kanıtlar önemli bir şekilde artmıştır (Steptoe, 2019). Aile aidiyeti, anlaşılma, birlikte eğlenme ve dikkat edilme duyguları da dahil olmak üzere kişinin ailesine dahil olma duygularını kapsamaktadır (Leake, 2007). Aidiyet duyguları, bireyin her bir aile üyesiyle olan ilişkilerinin kalitesinden kavramsal olarak farklıdır. Psikososyal iyi oluş ve aile aidiyetinin bireylerin evlilik uyumları üzerindeki etkisinin araştırması, evli çiftler arası anlaşmazlıkları anlama ve sorunları çözme becerisine etkisi yönüyle önemli görülmektedir.

Yapılan incelemelerde, genellikle tek boyutu veya iki boyutu ölçen araştırmalar çoğunluktadır. Sosyal olgular pek çok değişken etkisi altında olup laboratuvar ortamında ölçülemez. Bu anlamda evlilik uyumunu aynı anda etkileyen değişkenlerden sadece ikisinin (aile aidiyeti ve psikolojik iyi oluş) araştırmaya alınıp uygulanması; evlilik kurumunun sağlıklı işlemesine katkısı olacaktır. Toplumsal yapının temel dinamiği olan aileyi, 21. Yüzyıl şartlarında ayakta tutabilmek, sürdürülebilir kılmak bilim adamlarının üzerinde çalıştığı konular arasındadır. Bu araştırma ile aile kurumunun korunmasına katkı sağlayacak olan evliliklerdeki uyuma bilimsel bir destek sunabilmeyi sağlamaktadır

1.4. Sınırlıklar

Bu araştırma,

- İstanbul ilinde evli bireyler üzerinde yapılan görüşmelerle sınırlıdır.
- Araştırmada ölçeğin doldurulmasını reddeden evli çiftler analiz kapsamı dışında tutulmuştur.

- İstanbul il merkezinde bulunan evli çiftlerin sayıları 2021 yılı TUİK veri sisteminden 02.01. 2022 tarihinde alınmıştır.
- Bu çalışma katılımcılardan alınan yanıtlarla sınırlıdır.

2. LİTERATÜR

2.1. Psikolojik İyi Oluş

Psikolojik iyi oluş, hayatların iyi gitmesiyle ilgilidir. İyi hissetmenin ve etkili bir şekilde işlemenin birleşimidir. Sürdürülebilir refah, bireylerin her zaman kendilerini iyi hissetmelerini gerektirmez; Acı verici duyguların (örneğin hayal kırıklığı, başarısızlık, keder) yaşanması hayatın normal bir parçasıdır ve bu olumsuz veya acı verici duyguları yönetebilmek uzun vadeli refah için esastır. Bununla birlikte, psikolojik iyi oluş, olumsuz duygular aşırı veya çok uzun süreli olduğunda ve bir kişinin günlük yaşamında işlev görme yeteneğine müdahale ettiğinde tehlikeye girmektedir (Huppert, 2009).

İyi hissetme kavramı sadece mutluluk ve memnuniyetin olumlu duygularını değil, aynı zamanda ilgi, bağlılık, güven ve sevgi gibi duyguları da içermektedir. Etkili bir şekilde (psikolojik anlamda) işlev görme kavramı, kişinin potansiyelinin gelişimini, hayatı üzerinde biraz kontrol sahibi olmasını, bir amaç duygusuna sahip olmasını (örneğin, değerli hedeflere doğru çalışmayı) ve olumlu ilişkiler yaşamasını içermektedir.

2.1.1. Psikolojik İyi Oluşun Kavramı

Psikolojik iyi oluş yeni bir çalışma alanı olmasa da psikolojik iyi oluşun psikolojik danışman gelişimi sürecinde ampirik olarak incelenmesi yeni bir alan açmaktadır. Bireyleri psikolojik danışma mesleğine yönelten çözülmemiş psikolojik sorunlar, psikolojik danışman olarak gelişimlerini etkileyen önemli faktörlerdir. Bir diğer önemli faktör, başkalarının psikolojik iyi oluşlarından sorumlu olacak kişilerin psikolojik iyi oluşlarıdır. Son yıllarda, psikolojik iyi oluş oldukça derinlemesine incelenmiştir ve yalnızca hastalığın olmamasından daha fazlası olarak kabul edilmektedir ki bu, iyi oluşun modası geçmiş bir tanımı gibi görünmektedir (Ryff & Singer, 2008).

Psikolojik esenlik, sağlıklı yaşamın yalnızca izole edilmiş yönlerini değil, tüm sistemi kapsamaktadır. Literatürün gözden geçirilmesi, psikolojik iyi oluşun, çoğu ölçümün 1960'larda kavramsallaştırıldığı çeşitli yapılar temelinde tanımlandığını göstermiştir. Yaşam doyumu, olumlu ve olumsuz etki ve benlik saygısı gibi kavramlar günümüzde hala araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır. Ölçütler o zamandan beri güncellenmiştir,

ancak hâlâ kaygı, benlik kavramı veya depresyon gibi bireysel yapılara odaklanılmaktadır (Ceyhan, Ceyhan, & Kurtyilmaz, 2009).

Psikolojik iyi oluşu ölçmek için kullanılan yapılar, öznel iyi oluş; yaşam işleyişi; risk; ve kaygı, depresyon ve fiziksel problemler gibi semptomlardır. Aristo, insan eylemiyle ulaşılabilecek en yüksek ve en önemli amacın, başlangıçta mutluluk olarak tercüme edilen eudaimonia olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle, psikolojik esenlik çalışması onlarca yıldır mutluluk yapısına bağlanmıştır. Ancak 21. yüzyıl, esenlik deneyimi için iki geniş, kapsayıcı yön getirmiştir. Biri mutluluğa odaklanan, diğeri ise bireysel potansiyele odaklanmadır (Ryan & Deci, 2001). Mutluluk öznel iyi oluş olarak sınıflandırılırken, psikolojik iyi oluş kişisel gelişim ve yaşam amacı ile de ilgilidir.

Çok sayıda çalışma öznel iyi oluşu incelemiştir, ancak yalnızca son 20 yılda araştırmalar psikolojik iyi oluşa yakından bakmaktadır. Başlangıçta mutluluk olduğu düşünülen kelimenin bu çevirisi, kişi merkezli teorinin ilkeleriyle daha uyumludur. Bir grup araştırmacının psikolojik iyi oluşa bütüncül bir bakış açısıyla bakmaya başlamasının da nedeni budur. Kişinin gerçek potansiyelini gerçekleştirme çabası, psikolojik esenliğin temel ilkesidir. Her birey refah için çabalıyor gibi görünmektedir ve bir bireyin refah için mücadeleden vazgeçmesi nadir ve korkunç bir durumdur.

1980'lerde birçok araştırmacı psikolojik iyi oluşa yeni bir ışık altında bakmaya başlamıştır. Buna göre sağlığın sadece yaşam doyumu ve mutluluktan daha fazlası olduğuna inanıyorlardı. 1980'lerin sonlarında Ryff (2005), psikolojik iyi oluşun altı boyutunu doğru bir şekilde ölçecek bir araç geliştirmiştir. Bu yapıya ilişkin önceki araştırmalar, yalnızca bir veya iki boyuttan yararlanmış, bu nedenle pozitif psikolojik işleyişin temel özelliklerini ihmal etmiştir. Bugün hala, psikolojik iyi oluş üzerine yapılan çoğu araştırma bir veya iki boyutu incelemektedir. Örneğin, kendi kaderini tayin etme teorisi, psikolojik iyi oluşun üç önemli yönü olduğunu iddia etmektedir. Bunlar (Patrick, Knee, Canevello, & Lonsbary, 2007):

- Yeterlilik,
- İlişkili Olma Ve
- Özerklik.

Psikolojik iyi oluşu neyin oluşturduğuna dair çeşitli tanımlarla, çok sayıda çalışmanın çeşitli yapıları kapsaması yer almaktadır.

1980'lerin sonunda, Ryff (2005) psikolojik iyi oluş alanında çok önemli araştırmalar yürütmüştür. Özerklik, çevresel ustalık, kişisel gelişim, başkalarıyla olumlu ilişkiler, yaşam amacı ve kendini kabullenme yapılarının daha yüksek düzeylerinin tutarlı bir şekilde psikolojik iyi oluşla ilişkili olduğunu bulmuştur. Bu altı boyutun, bireylerin psikolojik iyi oluşa ulaşmada karşılaştıkları farklı zorlukları ele aldığı bulunmuştur. Çalışma, üç yaş aralığına ayrılan 321 erkek ve kadın üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bunlar genç, orta yaşlı ve yaşlı yetişkinlerdir. Katılımcılar kendilerini önerilen altı yapının ölçümlerine ve önceki çalışmalarda kullanılan altı araca göre derecelendirdiler. Daha önceki çalışmalarda kullanılan altı araç, yapıların daha önce pozitif işleyişi veya psikolojik iyi oluşu ölçmek için tek başına nasıl kullanıldığına dair örneklerdir. Önceki çalışmalarda kullanılan altı araç, dengeyi, yaşam doyumunu, benlik saygısını, morali, kontrol odağını ve depresyonu derecelendirmiştir. Ryff çalışmasının sonuçları, yeni boyutlardan dördünün eski değerlendirme endeksleri tarafından ölçülmediğini ortaya koymaktadır. Dört yeni boyut, başkalarıyla olumlu ilişkiler, özerklik, yaşam amacı ve kişisel gelişimdir.

Genel psikolojik iyi oluşu doğru bir şekilde ölçmek için bulunan altı yeni boyut işlevsel olarak tanımlanmıştır. Tanımlar, önceki araştırmaların yanı sıra teorik bakış açılarına dayanmaktadır.

2.1.2. Psikolojik İyi Oluşun Boyutları

Altı boyut, kendini kabul etme, başkalarıyla olumlu ilişkiler, özerklik, çevresel ustalık, yaşam amacı ve kişisel gelişimdir. Psikolojik iyi oluşun bu boyutları, pozitif işleyişin çoklu yapılarını hesaba katmaktadır.

2.1.2.1. Kendini Kabul Etme

Kendini kabul etme, psikolojik ihtiyaçlarla uyumlu içsel bir hedeftir. Bireyler kendilerini iyi hissettiklerinde, bazı zayıflıklarının olduğunu fark etseler bile, bu yüksek düzeyde bir kendini kabullenmeyi gösterir. .Kendini kabul etme, genel olarak pozitif

psikolojik işleyişin önemli bir yönü olarak birçok bakış açısı tarafından evrensel olarak paylaşılan bir boyuttur. Kişi merkezli teori, pozitif özsaygı ile birlikte ana özelliklerinden biri olarak kendini kabul etmeye de büyük önem verir ve tamamen bir kişi olarak işlev görmektedir (Sheldon & Kasser, 2001).

Üniversite öğrencileri arasında depresyon üzerine yapılan bir araştırma, depresyonun aslında öğrenciler arasında yaygın bir sorun olduğunu ortaya koymuştur (Ceyhan vd., 2009). Araştırmacılar, öğrencilerin depresyonla başa çıkma becerilerini geliştirmelerine ve kendilerini kabul düzeylerini artırmalarına yardımcı olacak programların sunulmasını önermektedir. Kendini kabul etme düzeyi, bireyin psikolojik iyi oluşu ile doğrudan bağlantılıdır.

2.1.2.2. Olumlu İlişkiler

Kişi-merkezli kuramın bakış açısı ve diğer pek çok kuramın bakış açısı, sevebilmenin, empati kurabilmenin ve başkalarıyla ilişki kurabilmenin önemini vurgular. Kişilerarası ilişkiler ve başkalarıyla özdeşleşebilmek ruh sağlığının temel bileşenleridir (Ryff, 2005). Başkalarıyla olumlu ilişkilere sahip olmak, birçok teorik bakış açısının merkezinde yer alır ve psikolojik iyi oluşun temel bir bileşenidir. Başkalarıyla olumlu ilişkilere sahip olmak, kendini kabulle bağlantılıdır, çünkü kişi önce kendini kabul etmeyi deneyimleyebilirse daha tatmin edici ilişkiler yaşar. Kişi merkezli teori, yakın ilişkilerin izolasyondan kaçınmaya yönelik psikolojik bir ihtiyaçtan doğduğunu savunur; bireyler bu nedenle kişisel bağlantılar oluştururlar. Kişisel gelişim için çabalamak, bir bireyde daha derin bağlantılar kurma ve başkaları için daha güçlü empati ve sevgi duyguları yaşama yeteneği yaratır. İhtiyaçların karşılanması üzerine yapılan bir araştırma, yeterlilik, ilişkili olma ve özerklik arasında ilişkili olmanın iyi oluşun en güçlü yordayıcısı olduğunu bulmuştur (Patrick vd, 2007). Birçok benzer çalışma, başkalarıyla olumlu ilişkilere sahip olmanın psikolojik iyi oluşla güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu doğrulamıştır.

2.1.2.3. Özerklik

Pozitif psikolojik işleyişin bir diğer boyutu özerkliktir. Özerk olmak için, bir birey başkaları tarafından kontrol edilmeyen kişisel standartlara dayalı olarak kendi kendini

değerlendirebilir. Birçoğu bağımsızlığı özerklikle karıştırır; özerklik daha çok iradeyle veya kendine veya başkalarına güvenme özgür seçimiyle uyumludur, oysa bağımsızlık yalnızca başkalarına güvenmemekle ilgilidir. Özerklik, bireyin ne zaman başkalarına güveneceğini ve ne zaman tek başına çalışabileceğini seçtiği daha yüksek bir psikolojik sağlık düzeyini yansıtır (Deci & Ryan, 2008).

Ayrıca, özerkliği içsel bir kontrol odağı olarak tanımlanmıştır. İçsel isteklerden ziyade dışsal isteklerle motive olanlar, daha düşük düzeyde psikolojik iyilik hali ile ilişkilendirilmiştir. Geniş bir literatür, optimum işleyiş ve psikolojik refah için özerkliğin önemini göstermiştir. Sheldon ve ark. (2004), özerkliğin dört farklı kültürde sağlığı nasıl öngörebileceğini gösterdi. Diğer çalışmalar, ebeveynlerin çocuklarında özerkliği nasıl destekleyebileceğini göstermektedir. Ebeveynleri seçimler sunmuş ve kendi kişisel çıkarlarına göre (kontrol eden ebeveynlerin çıkarları yerine) karar vermelerine yardım etmiş olan çocukların iyi oluş düzeyleri daha yüksektir (Soenens, ve diğerleri, 2007). Kısacası, özerklik hem psikolojik olgunluk hem de iyilik hali ile ilişkilidir; bu nedenle özerklik, genel psikolojik iyi oluşun değerlendirilmesinde önemli bir boyuttur.

2.1.2.4. Çevre Ustalığı

Kişinin çevresini ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde manipüle etme yeteneği, çevresel ustalık olarak kabul edilir. Bu yetenek, gelişim teorileri gibi birçok teorik perspektiften ele alınmıştır; pozitif psikolojik işleyişin önemli bir parçası olduğu bulunmuştur. Ayrıca, insanların normal yaşam durumlarına karşı psikolojik tepkilerini incelenmiştir. Normal, günlük hayatın sorunlara yol açacağına, ancak kişinin zihinsel sağlığının zor durumlara nasıl tepki verdiğine ve bunlarla nasıl başa çıktığına bağlı olduğuna inanılmaktadır (Chang, 2006). Bu açıdan bakıldığında, kendi hayatının zor durumlarıyla başa çıkamayan ve bunlara uyum sağlayamayan bir danışmanın, danışanlarına hayatlarının zorluklarıyla başarılı bir şekilde başa çıkma ve uyum sağlama konusunda yardımcı olacağına güvenilemeyeceği açıktır.

2.1.2.5. Hayatta Amaç Bulma

Hayatta amaç bulma, bireyin kişisel anlamı olan hedefler belirlediği bir süreçtir. Anlamlı bir yaşam sürmenin psikolojik iyi oluşla ilişkili olduğu gösterilmiştir. Bir kişinin olumlu işleyişi, onun hedef belirleme, niyet oluşturma ve yön duygusuna sahip olma becerisinde görülebilir. Pozitif ruh sağlığına sahip olmanın ne anlama geldiğinin bir kısmı, yaşamda bir amaç ve anlam duygusuna sahip olmaktır (McKnight & Kashdan, 2009). Hayattaki amaç, ruh sağlığıyla doğrudan bağlantısı nedeniyle psikolojik iyi oluş ölçeğinin bir parçasıdır. Ampirik araştırmalar, travmadan sonra olumlu sonuçlar yaşayan bireylerin yaşamlarında anlamı yeniden inşa etmekle meşgul olduklarını göstermiştir. Bu anlam, kim olduklarını ve hayatta sahip oldukları amacı yeniden tanımlamalarına yardımcı olmaktadır (Bonanno, Rennicke, & Dekel, 2005). Omurilik yaralanmasının psikolojik iyilik hali üzerindeki etkisini inceleyen bir araştırma, fiziksel işlevsellik kaybı algısının psikolojik sonuçları yaralanmanın gerçek ciddiyet seviyesinden daha fazla etkilediğini bulmuştur. Bu bulgular, yaşamda bir amaç ve anlam duygusunun artan bir iyilik duygusuyla ilişkili olduğunu göstermiştir (Cassini, Aubin, Valvano, Hastings, & Horn, 2009)).

2.1.2.6. Kişisel Gelişim

Kişinin gerçek potansiyelini geliştirmek ve kişisel gelişimi deneyimlemek, kişi merkezli teoride öne çıkan temalardır. Tam işlevli bir kişi, yeni deneyimlere açıktır ve bir kişi olarak sürekli gelişmektedir. Psikoterapinin danışanın veya bireyin kişisel gelişim için çabalama eğilimine bağlı olduğunu belirtilmiştir. Kişisel gelişim, optimal psikolojik işleyişin önemli bir parçasıdır. Pek çok teorik bakış açısı, bir bireyin kendi gerçek potansiyelini gerçekleştirme ihtiyacını öne çıkan bir tema olarak içerir. Bilimsel yaklaşımda insanın amacı, kişinin gerçek benliği için çabalamasıydı. Araştırmalar, kişisel gelişim için çabalamanın refahı artırdığını göstermiştir (Sheldon & Kasser, 2001).

Kişisel gelişim, pozitif psikoloji alanında da önem kazanmıştır. Pozitif psikolojideki son gelişmeler, psikologları yaklaşımlarına insan potansiyelini ve çabasını dahil etmeye teşvik etti (Sheldon & Kasser, 2001). Kişinin potansiyelini gerçekleştirmeye yönelik

sürekli çabası, bir bireyin ruh sağlığını belirlemeye yardımcı olur. Ayrıca bunu en iyi şekilde ifade edilmiştir. Kişinin potansiyellerinin giderek daha fazla hale gelmesinin esnemesini ve büyümesini içerir. Olma cesaretini içerir. Kendini hayatın akışına tamamen bırakmak demektir.

Literatür taraması, bireyin psikolojik iyi oluş durumunu belirlemede tanımlanan altı boyutun her birinin kullanılması gerektiğini göstermiştir. Altı boyutun tümü, pozitif psikolojik işlevsellikte önemli bir rol oynamaktadır.

2.1.3. Psikolojik İyi Oluşu Etkileyen Etmenler

Sosyodemografik değişkenler (yaş, hanehalkı geliri, eğitim, medeni durum, ırk/etnik köken) ve psikolojik faktörler (algılanan sosyal destek ve psikolojik sıkıntı) temelinde literatürü gözden geçirerek bu faktörlerin insanların psikolojik sağlığını etkilemektedir.

2.1.3.1. Yaş

Yaşla ilgili bulgular, yaş gruplarında (yani, genç, orta yaşlı ve yaşlı yetişkinler) çevresel ustalık ve özerklik için artan kalıplar ve yaşamın amacı için azalan kalıplar gösteren bir dizi çalışmada tekrarlanmıştır. Daha küçük bir kanıt yığını olmakla birlikte, Kişisel Gelişim puanlarının da yaşla birlikte azaldığı bulunmuştur. Bununla birlikte, yakın tarihli bir çalışmada, yaşa göre altı alt ölçeğin tamamında psikolojik iyi olma puanlarında çok az değişiklik bulunmuştur (Springer, Pudrovska, & Hauser, 2011). Bu tutarsız bulgular, yaş ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkileri anlamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu ve özellikle kadınların deneyimi hakkında çok az şey bilindiğini göstermektedir.

2.1.3.2. Gelir

Gelirin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisi büyük ölçüde yeterince araştırılmamıştır. Bununla birlikte, gelirin, psikolojik iyi olma puanlarındaki varyansın küçük bir miktarını hesaba katarak sonuç puanlarını tahmin ettiği gösterilmiştir (Clarke ve diğerleri, 2000). Gelir, Yaşamın Amacı puanları için diğer tüm alt ölçeklere göre daha fazla varyansı yordamıştır (yaklaşık %10). Daha az hane geliri olanların psikolojik refahı daha düşük olabilir. Ayrıca, cinsiyetin etkisi belirsizliğini korumaktadır. Farklı

gelir düzeylerinin kadınların psikolojik iyi oluşunu nasıl etkilediği, hem erkek hem de kadın örneklemlerine dayanan bulgulardan farklılık gösterebilir. Ayrıca, kadınların psikolojik iyi oluşlarının farklı boyutları üzerinde gelirin etkisi henüz bulunmamıştır.

2.1.3.3. Eğitim

Eğitimin hem ulusal hem de toplum örneklemlerinde psikolojik iyi olma puanlarını olumlu yönde etkilediği gösterilmiştir. Bulgular, eğitim yılı ile genel psikolojik iyilik hali arasında pozitif korelasyonlar göstermiştir. Bulgular aynı zamanda eğitim yılları ile bireysel alt ölçeklerin her birindeki puanlar arasında pozitif ilişkiler göstermiştir. Ancak, şu ana kadar yayınlanan sonuçlar doksanlı yılların ortalarında toplanan verilere dayanmaktadır ve şu anda nispeten güncelliğini yitirmiş olabilir. Ayrıca, çalışmalar cinsiyete odaklanmamıştır. Ayrıca, son on yılda kadınların üniversiteden mezun olma oranları yükseldi ve şimdi erkeklerden daha fazla kadın üniversiteden mezun olmaktadır. Eğitimin şu anda sadece üniversite düzeyinde değil, aynı zamanda lisansüstü düzeyde de kadınların psikolojik sağlığını ne kadar etkilediği belirsizliğini korumaktadır.

2.1.3.4. Medeni Durum

Medeni durum, kadınların psikolojik esenliğini etkileme potansiyeli göstermektedir. En azından daha yaşlı popülasyonlarda, evli olan grup, evli olmayan grupla karşılaştırıldığında psikolojik iyi oluşun alt ölçeklerinin her birinde daha başarılıdır. Örnek, 65 yaş ve üstü Kanadalı yaşlılardan oluşuyordu (Clarke, Marshall, Ryff, & Rosenthal, 2000). Bierman ve arkadaşları (2006), 18 ila 78 yaşları arasındaki bireylerin psikolojik iyilik halini değerlendirilmiştir. Yaşamın Amacı alt ölçeğinde evli bireylerin evli olmayanlardan daha iyi durumda olduğunu buldular. Diğer alt ölçekler değerlendirilmemiştir. Bu nedenle, medeni durumun psikolojik iyi oluşun diğer yönlerini (örn. Özerklik, Çevresel Ustalık, Kişisel Gelişim vb.) nasıl etkilediğini daha iyi anlamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır. Örneğin, medeni durumun kadınların psikolojik refahı üzerindeki etkisi belirsizliğini korumaktadır.

2.1.3.5. Irk/etnisite

Irkın/etnisitenin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisi büyük ölçüde yeterince incelenmemiştir ve bu alan, araştırma literatüründe bir boşluktur. Irk/etnisite ve psikolojik iyi oluş üzerine yapılan bir çalışmada, pozitif ilişkiler belirgindir. Yani, "azınlık statüsü" psikolojik refahı olumlu etkilemiş ve bunu Yaşamın Amacı dışındaki tüm bireysel alt ölçeklerdeki puanlar için yapılmıştır. Bununla birlikte, cinsiyet dikkate alındığında, azınlıktaki kadınların puanları, çoğunluk grubundaki (Beyazlar) kadınlardan önemli ölçüde daha düşüktür. Kadınlar tarihsel olarak sadece cinsiyete dayalı olarak değil, aynı zamanda ırk/etnisite temelinde de ezildi ve ayrımcılığa uğramıştır. Spesifik olarak, ırkın/etnisitenin kadınların psikolojik refahı üzerindeki etkisi büyük ölçüde göz ardı edilmiştir. Bununla birlikte, ırk/etnisite kategorisi, yalnızca yaşanan ırkçılık miktarını temsil edebilir.

2.1.4. Psikolojik İyi Oluşun Fiziksel Sağlığa Etkisi

Olumsuz duyguların daha yüksek bir hastalık prevalansı ile ilişkili olduğu uzun zamandır bilinmektedir, ancak olumlu zihinsel durumlar ve sağlık arasında bir bağlantı olduğuna dair kanıtlarda bulunmaktadır. Hem boylamsal hem de deneysel çalışmalardan elde edilen kanıtlar, olumlu bir duygusal stilin fiziksel sağlık ve hayatta kalma üzerinde yararlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Boylamsal çalışmada, yaşlanan rahibelerin manastıra girdiklerinde (genellikle 20 yaş civarında) kısa otobiyografiler yazdıkları ve bu otobiyografilerin içerdikleri olumlu ifadelerin sayısına göre kategorize edildiği keşfedilmiştir. Danner, Snowdon ve Friesen (2001), olumlu ifadelerin dağılımının alt yarısındaki rahibelerin, olumlu ifadelerin en üst kategorisindekilerden ortalama 9 yıl daha erken öldüğünü bildirmiştir. Bu bulgu özellikle dikkat çekicidir, çünkü yirmili yaşlarının başından itibaren, rahibelerin yaşamları insan yaşamları kadar benzerdi, bu nedenle hayatta kalmadaki fark, aradaki dönemdeki yaşam tarzları veya koşullarıyla değil, altmış yıl önceki olumlu duygularıyla ilgilidir. Diğer uzunlamasına çalışmalar, sağlık ve hayatta kalma için olumlu duyguların yararını doğrulamıştır (Huppert & Whittington, 2003; Ostir, Markides, Peek, & Goodwin, 2001).

Olumlu duygular, sağlık ve hayatta kalma arasındaki ilişkinin altında yatan önemli bir fizyolojik arabulucunun bağışıklık sisteminin işleyişi olması muhtemeldir. Bu, Cohen ve meslektaşları (2003) tarafından yapılan gibi deneysel çalışmalarda doğrulanmıştır. Bir çalışmada, birkaç yüz sağlıklı gönüllüye soğuk algınlığı virüsü içeren burun damlaları uygulanmış ve karantinada izlenmiştir. Araştırmacılar, katılımcının duygusal tarzı ne kadar olumlu olursa, soğuk algınlığı gelişme riskinin o kadar düşük olduğunu bulmuşlardır. Bununla birlikte, olumsuz duygusal stil, soğuk algınlığı gelişimi ile ilişkili değildir (Cohen, Doyle, Turner, Alper, & Skoner, 2003). Başka bir çalışma, sosyalliğin, soğuk algınlığı geliştirme olasılığının azalmasıyla doğrusal olarak ilişkili olduğunu bulmuştur. Marsland, Cohen, Rabin ve Manuck (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, duygusal stil ile Hepatit B aşısına karşı antikor yanıtı arasındaki ilişki incelenmiştir. Özellik pozitif etkisi konusunda yüksek puan alan katılımcılar, aşıya karşı önemli ölçüde daha fazla antikor üretmiştir. Antikor yanıtı ile özellik negatif etkisi veya depresyon arasında ilişki saptanmamıştır.

Yukarıdaki çalışmalar katılımcıların duygusal stillerini değerlendirmiş ancak değiştirmeye çalışmamıştır. Bu nedenle, bireylerin olumlu özelliklerinin sonuçla nedensel olarak ilişkili olup olmadığından veya hem özelliklerin hem de sonucun ortak bir nedeni olup olmadığından emin olmak zordur.

Davidson ve arkadaşları (2003) tarafından yapılan klasik çalışmada nedenselliğin yönü çok daha açıktır. Olumlu zihinsel durumları artıran bir müdahale kullanarak (farkındalık meditasyonu), meditasyon grubunun birkaç ay sonra ölçülen sonraki bir grip aşısına karşı kontrol grubundan önemli ölçüde daha büyük bir antikor tepkisi ürettiğini bildirmişlerdir. Olumlu ruh halinin de strese karşı kardiyovasküler yanıtı etkilediği gösterilmiştir. Fredrickson, Mancuso, Branigan ve Tugade (2000), gönüllüleri stresli bir göreve ve ardından bir ruh hali indüksiyon prosedürüne maruz bırakılmıştır. Olumlu bir ruh hali durumundaki denekler, olumsuz veya nötr bir ruh hali durumundakilere göre stresten çok daha hızlı kardiyovasküler iyileşme göstermiştir. Strese karşı uzun süreli reaktivite, bağışıklık fonksiyonuna ve diğer fizyolojik süreçlere zararlıdır, stresten hızlı bir şekilde iyileşmek sağlık için faydalıdır. Lai ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan bir çalışmada, stres hormonu kortizolünün salgılanması üzerindeki etki ve iyimserliğin

etkisini doğrudan araştırmıştır. Olumlu etki ve iyimserlik, tükürük kortizol sekresyonunun günlük paterni üzerinde biraz farklı etkilere sahiptir, ancak her ikisi de olumsuz etki ve kötümserliğe kıyasla sağlıklı bir modelle ilişkili çıkmıştır.

İyi tasarlanmış prospektif ve deneysel çalışmaların yakın tarihli bir incelemesinde, Pressman ve Cohen (2006), olumlu duyguların fiziksel sağlık ve hayatta kalma üzerindeki yararlı bir etkisi için kesin kanıtlar olduğu ve bu etkinin olumsuz duygu seviyesinden bağımsız olabileceği sonucuna varmıştır. Gerçekten de, yukarıda belirtilen çalışmalardan bazıları, genel popülasyonda, olumlu etkinin (veya eksikliğinin) sağlık ve fizyoloji üzerinde olumsuz etkinin varlığından daha güçlü bir etki yaratabileceğini düşündürmektedir. Bu sonuç, şimdiye kadar biyomedikal bilime egemen olan patolojiye odaklanma ile görülmemiş olabilir. Patoloji odaklı araştırmalar, olumsuz deneyimlerin varlığı ile olumlu deneyimlerin yokluğu arasında ayrım yapamayan önlemler kullanmıştır.

Olumlu duyguların sağlık üzerindeki yararlı etkilerini uygulayabilecekleri bir dizi yol vardır. Yukarıda belirtilen kanıtlar, olumlu zihinsel durumların fizyolojik, hormonal ve bağışıklık fonksiyonu üzerinde doğrudan etkileri olabileceği ve bunun da sağlık sonuçlarını etkilediği görüşünü desteklemektedir. Davranışsal ve sosyal faktörler de olumlu duygular ve sağlık arasındaki bağlantıya aracılık edebilir. Daha mutlu insanlar daha sağlıklı yaşam tarzlarına (Watson, 1988), daha fazla arkadaşa ve ayrıca daha olumlu kişilerarası deneyimlere sahip olma eğilimindedir (Diener, 2000). Bu nedenle, olumlu duygusal durumların sağlık yararları doğrudan olumlu duygulara atfedilemez, ancak sağlık ve yaşam beklentisi üzerinde yararlı etkileri olduğu bilinen sağlık uygulamalarına veya sosyal faktörlere atfedilebilir.

Sağlıkla ilgili olarak en çok çalışılan sosyal faktör, fiziksel ve zihinsel sağlık sorunlarını hafifletmek veya bunlara karşı korunmak için iyi bilinen sosyal destek almaktır (Brugha, ve diğerleri, 2005). Daha yeni kanıtlar, başkalarına destek sağlamanın güçlü rolünü tanımlamıştır. Yüzlerce yaşlı çiftin prospektif bir çalışmasında, Brown ve meslektaşları (2003), araçsal veya duygusal destek sağladığını bildiren bireylerde, yapmayanlara kıyasla ölüm oranının büyük ölçüde azaldığını ve bu etkinin bir dizi potansiyel sağlık, davranış ve sosyo-demografik karışıklık için ayarlamadan sonra

kaldığını bulmuşlardır. Araştırmacılar ayrıca, destek vermenin dikkate alındığında destek almanın mortalite üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını bulmuşlardır.

Araştırmalarda, gönüllülük şeklinde destek vermenin daha yüksek psikolojik iyi oluş seviyeleri ile ilişkili olabileceğine dair kanıtlar vardır. Örneğin, Greenfield ve Marks (2004) tarafından yapılan bir araştırma, yaşlı insanlarda gönüllülüğün yaşamda daha olumlu etki ve daha fazla anlam ile ilişkili olduğunu, ancak daha az olumsuz etkiyle ilişkili olmadığını bulmuştur. İnsanları başkalarına destek vermeye teşvik eden politikaların (örneğin, gönüllülük veya mentorluk şeklinde) kişisel ve toplumsal faydaların yanı sıra sağlık yararları da olması muhtemeldir.

2.1.5. Psikolojik İyi Oluş Araştırması

Psikolojik iyi oluşu etkileyen yordayıcıları ve faktörleri tanıtmak için çeşitli çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalardan bazıları bu bölümde açıklanmıştır.

Diener ve Diener (1995), psikolojik iyi oluşun yordayıcılarını bulmak için kültürler arası bir araştırma yürütmüştür. Çalışmanın sonuçları, iyi oluşun yordayıcılarının, bireyin ait olduğu kültürün yapısından dolayı farklılık gösterdiğini göstermiştir. Araştırmacılar, benlik saygısının, kolektivist Doğu ülkelerine göre bireyci Batı ülkelerinde refahın yönlerinden biri olan yaşam doyumu ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Kwan, Bond ve Singelis (1997) tarafından bireyci bir ülke olarak kabul edilen Amerika Birleşik Devletleri ile kolektivist bir ülke olarak kabul edilen Hong Kong'da benlik saygısı ve ilişkisel uyumun refah üzerindeki etkilerini karşılaştırmak için başka bir kültürler arası çalışma yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, Ryff (2005) tarafından belirtildiği gibi başkalarıyla olumlu ilişkilere sahip olmak iyi oluşun mutluluk boyutlarından biri olmasına rağmen, ilişkisel uyum Hong Kong'da iyi oluşu önemli ölçüde etkilerken, Amerika Birleşik Devletleri'nde iyi oluşu etkilememiştir.

Yaş ve cinsiyet dahil olmak üzere demografik faktörler ile psikolojik iyi oluş arasındaki korelasyon da incelenmiştir. Blanchflower ve Oswald (2008), mutluluğu bir gösterge olarak ele almış ve yaş değiştikçe iyi oluşun U şeklinde bir değişim gösterdiği sonucuna varmıştır. Araştırmacılar, ABD ve Avrupa'dan geniş bir örneklemle çalıştılar ve refahın orta yaşlarda en düşük seviyeye düştüğü bulmuştur. Avrupa örneklemi Türk

katılımcıları içermekte olup, Türk örneklemi için U-şeklinin dönüş yaşı 45 olarak bulunmuştur. Öte yandan, Easterlin'in (2006) çalışmasında, yaşam döngüsündeki mutluluk değişimi, 18 yaşından orta yaşa kadar hafif bir artış ve sonrasında birkaç yaşam alanından alınan doyum orta yaştan itibaren artarken orta yaştan sonra düştüğü için azalmıştır. Ayrıca Keyes ve arkadaşları (2002), daha az eğitimli genç yetişkinlerin daha düşük düzeyde öznel ve psikolojik iyi oluş bildirdiklerini belirtmişlerdir. Diğer yandan genç yaşlarda sanal zorbalığa maruz kalan çocuklarda, yaş gruplarına göre farklılık tespit edilmiştir (Aktaş & Erdoğan, 2023).

Ayrıca, psikolojik iyi oluş üzerindeki cinsiyet farklılıkları, genellikle cinsiyet rolleri açısından incelenen yaygın bir konudur. Roothman, Kirsten ve Wissing (2003), psikolojik iyi oluşun cinsiyete göre nasıl değiştiğini bulmak için bir çalışma yürüttüler. Araştırmacılar, psikolojik iyi oluşun genel, duygusal, bilişsel, fiziksel, ruhsal, benlik ve sosyal yönlerini ölçmek için 13 araç uyguladılar ve kadın ve erkeklerin farklılıklar bildirdiği sonucuna vardılar. Roothman ve arkadaşları (2003) erkeklerin bilişsel, fiziksel ve benlik yönlerinde anlamlı olarak daha yüksek puanlar aldığını, kadınların ise somatik belirtiler, duygulanımı ifade etme ve manevi yönlerde anlamlı derecede daha yüksek puanlar aldığını, ancak sosyal boyutta erkekler ve kadınlar arasında fark olmadığını gözlemlenmiştir. Sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, araştırmacılar erkeklerin kadınlardan daha yüksek puan aldığı sonucuna varmış ve bu farkı kadınların tarihsel olarak sahip olduğu sosyal açıdan dezavantajlı konum ile açıklanmıştır. Mills ve arkadaşları (1992) cinsiyet, aile doyumu ve ekonomik baskının psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerine ilişkin yaptıkları çalışmanın sonucunda benzer şekilde kadınların psikolojik iyi olma düzeylerinin erkeklerden önemli ölçüde daha düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Brown ve Ryan (2003) tarafından farkındalık varyasyonlarının psikolojik iyi oluşa etkisini incelemek için başka bir çalışma yapılmıştır. Farkındalık, şu anda olup bitenlere dikkat etme ve bunların farkında olma anlamına gelmektedir. Farkındalık, bireylerin bir özelliği olarak ele alındığında, kişisel özelliklerin doğası gereği değişkenlik göstermekte ve Ryff'in boyutlarının kendini kabul etme ve çevresel ustalık ile benzer kabul edilebilmektedir. Araştırmacılar bir dizi çalışma yürüttüler ve farkındalığın daha olumlu

esenlik ve daha az bilişsel ve duygusal rahatsızlık ile ilişkili olduğu ve aynı zamanda bunun bir göstergesi olduğu sonucuna vardılar.

2.2. Aile Aidiyeti

2.2.1. Aidiyet Kavramı

Aidiyet duygusu coğrafi bir konum, bir ulus, bir din veya dil, bir topluluk, bir kurum veya kuruluş, bir grup, ideolojik bir fikir, bir spor takımı, bir kişi ve hatta bir nesnedir. Maalouf'a (2014) göre, bu öğelerin hepsi aynı anda eşit derecede önemli değildir. Ancak hiçbiri tamamen anlamsız değildir. Bireyin aidiyet ilişkisini yerine getiren somut ya da soyut "şey" birden fazla olabilir. Her birinin niteliği ve niceliği farklıdır. Birey aidiyet hissettiği bu "şey "ler aracılığıyla toplumda kendini ifade ederken, benliğine dair sahip olduğu hakikatleri ifade eder.

Williams ve Vaske'ye (2003) göre aidiyet, insanların kendileri için özel buldukları bir yere veya mekâna yükledikleri öznel, duygusal ve sembolik anlamlardır. Öte yandan Shamsuddin ve Ujang'a (2008) göre aidiyet, "bireyler ile fiziksel unsurlar, çeşitli faaliyetler, mekânlar veya yerler arasındaki etkileşim" olarak tanımlanmaktadır. Bu etkileşim ve aralarındaki diyalog sonucunda birey toplumda bir yere sahip olur. Bu bağlamda insanlar aidiyet duygularına göre toplumda konumlanırlar.

Aslında yer ile kişi arasındaki diyalog ya da etkileşim, kişiyi bir yere ya da yere ait olma duygusuna yönlendiren bileşenlerden biri olduğundan aidiyet duygusunun başlangıç noktası sayılmaktadır. Manzo ve Perkins'e (2006) göre aidiyet kavramı yalnızca fiziksel bir unsur olması gereken bir olgu değildir. Aynı zamanda fiziksel bir çevreye ait olmak, sosyal etkileşimlerin de gerçekleşebileceği bir sosyal çevreye ait olmayı da beraberinde getirebilir.

Aidiyet, kimlik açısından tartışılsa da Tarde (2012), bir farklılıktan diğerine geçmek için gereken köprünün kimlikten ziyade aidiyet olduğunu savunmaktadır. Bir varlığın oluşumunu ve gelişimini tanımlamak için "edinim "den daha iyi bir terim olmadığını belirtmektedir. Aidiyet kavramı bu noktada önemlidir. Edinim aidiyete yol açar. Bu karşılıklı bir etkileşimdir: Eğer bir şeye sahipseniz, o size aittir. Aidiyet üzerine

kapsamlı araştırmalar yapmış olan Mercanoğlu'na (2019) göre aidiyet temel bir insan motivasyonudur. Aidiyet, kişilerarası ilişkilerin kurulmasında, sürdürülmesinde veya dönüştürülmesinde kilit bir faktördür. Ayrıca aidiyet, yüksek düzeyde psikolojik tatmin sağlar ve yabancılaşmanın etkisini azaltır. Bu durumda aidiyet sosyal bir kavramdır. İlişki ve bağ, aidiyetin temel yapı taşları olarak kabul edilir. Bahsi geçen yabancılaşma kavramı sadece soyut bir ifade olarak düşünülmemelidir. Nitekim kendine ve topluma yabancılaşmanın yansıması kentsel mekânlara yansımakta ve bu mekânlarda somut yansımasını bulabilmektedir.

Aidiyet kavramı kuşkusuz birçok unsurla varlığını hissettirir ancak bu duygu bireyde mekân olgusuyla somutlaşır. İnsan için mekân, benliğin, kimliğin, kişiliğin ve aidiyetin somutlaştığı yerdir. Milligan (1998) aidiyet kavramını hem sosyal çevreyi hem de fiziksel unsurları içerecek şekilde tanımlamıştır. Milligan'a (1998) göre fiziksel mekânlar sosyal etkileşimler için ortamlar sağlar. Bu ortamlar fiziksel ve sosyal yapılanmayı sağlar. Sosyal etkileşimler yoluyla bireysel olarak atfedilen fiziksel mekânlara geliştirilen duygusal bağlar mekânsal aidiyet kavramını ortaya çıkarmaktadır. Mekânın aidiyet üzerindeki etkisi, tepki/müdahale kapasitesi ile doğru orantılı olarak tanımlanmaktadır. Çok basit bir önermeyle; kişi mekâna müdahale ettiğinde, mekân da kişiye müdahale eder ve aralarında bir iletişim gerçekleşir. Bu iletişim mekânsal bir aidiyete dönüşür (Geçkili, 2015).

Kentsel mekânlar insanlar tarafından yaratılır, tasarlanır ve kullanılır. Dolayısıyla bir mekânda kiracı ya da malik olmak, o mekânla temas halinde olmak demektir. Başka bir deyişle sahiplenme, sahip olma, tanıma, bilme, içselleştirme, mücadele etme, var olma arzusu gibi duygu ve arzular sahiplik ve aidiyet duygusunun sonuçlarıdır. Aynı zamanda kaybetme ya da kaybedilme korkusudur. Karşılıklı iletişim, kabul ve tanımadır (Ünal, 2018). Mekâna farklı kişiler müdahale ettiğinde, mekân ile kişi arasındaki iletişim doğrudan ya da dolaylı olarak kişiler arasında olduğu gibi gerçekleşir. Böylece bir farklılıktan diğerine köprü olan aidiyet, farklılıklar arasındaki ilişkiyi kurmaya başlar. Başka bir deyişle mekân, aidiyet için bir katalizör olarak kullanılır. Mekân hem aidiyetin hem de üretmenin öznesidir (Geçkili, 2015).

Aidiyet sürecinin gelişmesinde birçok faktör vardır. Bunlar sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik çevre koşullarına, zamana ve mekâna bağlı olarak değişmektedir. Bireyin tüm kimlik farklılıklarına rağmen bu duygu ile toplumda bir yer edinme isteği, birey ile toplum arasındaki kolektif bağı güçlendirir. Böylece toplumun bir parçası olan her bireyin duygu durumu, ortak bir hareketin var olabileceğinin de sinyallerini verir. Bireydeki bu aidiyet duygusu var olduğu sürece toplumdan ayrılamaz (Alptekin, 2011).

2.2.2. Aidiyet Duygusunun Bileşenleri

Bir yerin şehir olarak tanımlanması uzun bir zaman diliminde gerçekleşir. Bu süreçte kentin coğrafi içeriği, kültürel düzeyi, mimarisi, yaşam tarzı ve tarihi geçmişi kenti oluşturan unsurlardır (Mercanoğlu, 2019).

Maslow'un 1954'te insan ihtiyaçları piramidine üçüncü sütun olarak dahil ettiği aidiyet duygusu, başka bir deyişle, varoluşunun başlangıcından bu yana insanoğlunun köklü kaygılarından biri başkalarıyla ilişki kurmak ve sürdürmek, çevresindeki insanlara, yerlere ve şeylere bağlanmak olmuştur. Bu nedenle, aidiyet duygusu uzun zamandır insan yaşamının önemli bir yönü olarak kabul edilmekte ve insanların tatmin edici bir yaşam sürmeleri için gerekli görülmektedir. Kimlik oluşumuyla yakından ilişkilidir. Coğrafyada aidiyetin rolü önemlidir ve kimlik araştırmalarında sıklıkla kullanılır, ancak soylulaştırma ve küreselleşme gibi diğer kavramlar gibi, alan içinde kavramın tek bir tanımı veya tanıtımı yoktur. Gregory ve Johnston (2009), aidiyeti araştırma gündemine geri getirme çabalarına rağmen, aidiyetin coğrafyada yeri olmadığını söyleyecek kadar ileri gitmektedir (Delanty, 2004).

Levermore ve Millward'a (2007) göre kimlik, bölgede daha resmi bir kolektif aidiyet duygusuna atıfta bulunulduğunda kullanılırken, kimliğin daha gayri resmi, çok katmanlı ve çapraz bir yönünü düşündüğümüzde kimliğin yerini aidiyet duygusu alır. Delanty'ye (2004) göre, kimlik ve aidiyet duygusu arasındaki fark, aidiyet duygusunun belirli bir bölgeye bağlı olması gerekmezken, kimlik oluşumunun genellikle belirli bir bölgeye bağlı olmasında bulunabilir. Duyvendak (2011, s.112) aidiyet kavramının en iyi, ister ebeveyn evi gibi gerçek bir fiziksel alanda isterse toplumda olsun, evde olma hissi ile açıklanabileceğini belirtmektedir. Evde olma hissi, tanıdık markalar, mağaza mimarisi

ve doğanın yanı sıra tanıdık insanlarla kurulan sosyal temasla da desteklenebilir. Çok az insan, diğer insanların kendi ilgi alanlarını, yakınlıklarını, arzularını ve geçmişlerini paylaşan diğer vatandaşlarla kendilerini evlerinde hissetme hakkını inceler (Duyvendak, 2011, s. 83).

Bu, Bhimji (2008) tarafından önerilen aidiyet tanımıyla yakından ilişkilidir. Bhimji (2008) aidiyet duygusunu, bireyin kendisini sistemin ayrılmaz bir parçası olarak hissettiği bir sistem veya çevreye kişisel katılım deneyimi olarak tanımlamaktadır. Sistem bir ilişki ya da bir kurum, çevre ise doğal ya da kültürel olabilir. Bir yandan değer verildiğini, ihtiyaç duyulduğunu ve kabul edildiğini hissetme deneyimiyle ilgiliyken, diğer yandan bireyin özelliklerinin sisteme ya da çevreye uyması ve onu tamamlamasıyla ilgilidir. Hartnell'e (2006) göre bu durum çocuklar için de benzer şekilde işler. Çocuk büyüdükçe sadece aileye değil, aynı zamanda topluma, ulusa ve kültürel bir gruba da aidiyet duygusu geliştirir.

Antonsich'e (2010) göre aidiyet kavramı sezgisel olarak anlaşılır ve tanımı sağduyunun bir parçasıdır. Bir birey aidiyetini ve bununla neyi ilişkilendirdiğini açıkladığında, bununla neyi kastettiği neredeyse hiç sorgulanmaz. Dahası, aidiyet kimlikle eşanlamlı olarak kullanılır ve genellikle vatandaşlık ve bir yerde olma hakkı ile ilişkilendirilir. Bu nedenle coğrafya ve sosyal bilimlerdeki akademisyenlerin aidiyet için birden fazla tanımı ve anlamı vardır ve neyi temsil ettiği ve nasıl talep edildiği belirsizliğini korumaktadır. Bhimji (2008) ve Hartnell (2006) gibi araştırmacılar aidiyetin vatandaşlık, etnisite, cinsiyet ve ulusu kapsadığını belirtirken, aidiyeti farklı bağlanma biçimlerine, örneğin gruplara, yerlere veya kültürlere bağlamaktadır (Antonsich, 2010).

Aidiyetle ilgili en kapsamlı analitik kavramlardan biri, kişisel ve samimi bir duygu olarak aidiyet ile kişisel düzeyde bir yere bağlılık olarak açıklanabilecek bir aidiyet duygusu olarak aidiyet arasında ayrım yapan Fenster'e (2005, s. 246) aittir. Bir yanda daha kamusal, resmi anlamda aidiyet, diğer yanda ise vatandaşlık gibi bir yapı olarak kendini gösteren aidiyet. Bu aidiyet görüşü, aidiyet duygusunu analiz etmenin verimli bir yolu olarak kabul edilmektedir. Antonsich (2010) gibi diğer akademisyenler de aidiyetin bu iki boyutuyla, yani kişisel boyutuyla benzer bir çerçevede devam etmektedir.

2.2.3. Aidiyet Boyutu

Aidiyetin ilk analitik boyutu, aidiyetin kişisel ve duygusal düzeyiyle ilgilidir ve bireyin belirli bir yere bağlanmasını gerektirir. Antonsich (2010, s.6) belirli bir mekana olan bu bağlılığı "yer aidiyeti" olarak adlandırır ve belirli bir yerde "evde" olma duygusuyla ilgilidir. "Ev", bir bireyin yaşadığı evcilleştirilmiş maddi yer anlamına gelmez; aşinalık, rahatlık, güvenlik ve duygusal bağlılığın sembolik bir alanıdır (Dokter, 2021). Bir bireyin ev duygusuyla ilgilidir ve ister kişinin yaşadığı gerçek ev, ister ikamet ettiği mahalle veya ülke olsun, birden fazla ölçekte gerçekleşebilir. Kişinin bir yere olan köklülüğü ile ilgilidir ve yer kimliği, yere bağlılık ve yer duygusu ile ilişkilidir.

Antonsich'e (2010, s.7) göre, bir yere ait olma duygusu kişinin benlik oluşumuna ve kimliğine bağlıdır; çünkü "Ben kimim?" sorusu "Nereye aitim?" sorusuyla ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. Bu, aidiyetin kimlikle eş anlamlı olduğu anlamına gelmez, ancak aidiyet kimlik oluşumunun belirli boyutlarıyla ilişkilidir. Dahası, iç-dışlama ve bu tür bir yere bağlanma, benlik oluşumu sürecinin bir parçasıdır. Antonsich'e (2010) göre, bireysel düzeyde aidiyet, "evde" hissetme ve yere bağlanma duyguları, bu duyguları oluşturan beş faktörden etkilenmektedir. Bunlar

- Otobiyografik,
- İlişkisel,
- Kültürel,
- Ekonomik ve
- Yasal faktörler.

Otobiyografik faktörler bireyin geçmişiyle ilgilidir; anılarla, kişisel deneyimlerle, belirli bir kişiyi belirli bir yere bağlayan anılarla, başka bir deyişle yere bağlılıkla ilgilidir (Dixon & Durheim, 2004, s.459). Fenster'e (2005, s.247) göre, çocukluk anıları bu konuda kilit bir rol oynamaktadır, çünkü kişinin doğup büyüdüğü yer genellikle kişinin hayatında merkezi bir yer olarak kalmaktadır. Deneyimler, duygular ve çocukluk anıları genellikle "ev yeri" olarak tanımlanır, çünkü yer genellikle kişinin kendini ait ve evinde hissettiği ilk yerdir (Antonsich, 2010, s.8). Bu aynı zamanda aile üyelerinin sürekli

varlığı ve kişinin atalarının anıları ile de ilgilidir ve bunlar da mekana aidiyete katkıda bulunur.

İlişkisel faktörler, bir kişinin belirli bir yerdeki yaşamını zenginleştiren sosyal bağlarla ilgilidir. Bunlar, arkadaşlar ve aile üyeleriyle kurulan güçlü bağlar ve kamusal alanı paylaşan yabancılarla tesadüfi etkileşimlerle ilgili zayıf bağlardan oluşur. Özellikle güçlü bağlar bireysel düzeyde "benlik" ve aidiyet duygularının oluşmasına yardımcı olurken, zayıf bağlar belirli bir gruba aidiyet duygularının oluşmasına yardımcı olur, ancak aynı zamanda marjinalleşme şeklinde bireyin ne olmadığını da vurgulayabilir (Antonsich 2010, s.8).

Bu ikinci faktör, kültürel faktörlerle ilgili olan üçüncü faktörle de yakından ilişkilidir. Anlamı inşa edip aktardığı ve gündelik durumların nasıl tanımlanıp yorumlandığını belirlediği için dilin kültür üzerinde büyük bir etkisi olduğu sıklıkla vurgulanır. Dil, farklılıkları ve benzerlikleri vurguladığı, başka bir deyişle "bizi" "onlardan" ayırdığı ve bir birey belirli bir gruba ait olduğunda topluluk ve yakınlık hissi verdiği için aidiyet politikasıyla yakından ilişkilidir (Antonsich, 2010, s.9). Aidiyet hissi yaratabilecek kültürel bir faktör olarak dilin yanı sıra, din ve gıda tüketimi ve üretimi gibi gelenekler, alışkanlıklar ve kültürel uygulamalar gibi diğer kültürel ifade biçimleri de evde olma hissi yaratabilir (Fenster, 2005, s.252).

Dördüncü faktör, bir birey ve ailesi için güvenli ve istikrarlı bir maddi durum yaratan ekonomik faktörlerle ilgilidir ve sadece maddi koşullarla değil, aynı zamanda bir kişinin toplumunun geleceğinde bir pay sahibi olması anlamında da ifade edilir (Antonsich, 2010, s.10).

Beşinci faktör yasallıkla ilgilidir; vatandaşlık, oturma izinleri, bir yerde yasal olarak bulunmanın verdiği güvenlik ve oraya ait olma ve kendini güvende hissetme izni. Fenster (2005) bu faktörü "ait olduğunuz yer güvende olduğunuz yerdir; güvende olduğunuz yer de ait olduğunuz yerdir" şeklinde tanımlamaktadır. Dördüncü ve beşinci faktör, bir yetişkinin bakış açısından aidiyeti tam olarak anlamak için önemlidir, ancak henüz bir gelir ve ev, vatandaşlık veya oturma izni elde etmekle ilgilenmedikleri için

çocukların aidiyetiyle daha az ilgilidir. Yasallık faktörünün güvenlik boyutu önemli olabilir, ancak potansiyel güvenlik endişelerini ele alma gücünden yoksundurlar.

Araştırmacılara göre, aidiyeti ve evde hissetmeyi etkileyen, ancak yukarıda belirtilen faktörlere uymayan altıncı bir faktör, bir kişinin bir yerde yaşadığı sürenin uzunluğu olarak da bilinen ikamet süresidir. İkamet süresine göre yapılabilecek bir ayrım, yaşadıkları yerde doğanlar ile çeşitli nedenlerle doğdukları yerden farklı bir yere taşınanlar arasındadır (Antonsich, 2010, s.11). Bu araştırma söz konusu olduğunda, bu kişilerin yer değiştirmelerinin tek başına daha iyi bir yaşam kalitesinden kaynaklanmadığı, aynı zamanda boşanma nedeniyle zorunluluktan kaynaklandığı beklenmektedir. Bu ayrım önemlidir çünkü daha iyi bir yaşam kalitesi için başka bir yere taşınmak, yeni konutta aidiyet duygusu açısından zorunlu yer değiştirmeden çok farklıdır, çünkü yeni konut seçimi yukarı doğru hareketlilikle motive edilmeyebilir.

Yukarıda bahsedilen tüm faktörler bireyin anlamlı bir yaşam sürmesine, yaşamaya değer bir hayat sürmesine yol açabilir ki Hooks'a (2009, s.1) göre bu da ait olduğumuz bir yer bulmak anlamına gelir. Bu faktörlerin yokluğu yalnızlık, izolasyon, yabancılaşma ve yerinden edilme duygularına yol açar. Aidiyet duygusuyla ilgili farklı faktörlerden bahsedildiği için, bu faktörleri aidiyetin iki boyutuyla ilişkilendirmek önemlidir. Daha önce de belirtildiği gibi, ilk boyut kişisel ve duygusal aidiyet düzeyi ve belirli bir yerde kendini evinde hissetme yer-kimliği ile ilgilidir. Aidiyetin ikinci boyutu ise daha çok aidiyet politikalarıyla, daha doğrusu sosyo-mekânsal içerme/dışlama, yaşadığınız yerde yaşayan insanlar tarafından reddedilme veya hoş karşılanma ile ilgilidir. Otobiyografik faktör ağırlıklı olarak aidiyetin ilk boyutuyla ilgiliyken, ilişkisel faktör daha çok ikinci boyuttan etkilenmektedir, çünkü sosyal bağlar aidiyet politikasıyla ve belirli bireylerin dahil edilmesi ve dışlanmasıyla ve bir bireyin bir bireyin parçası olup olmamasıyla bağlantılıdır.

Aynı durum kültürel faktör için de geçerlidir, ancak geleneklere, alışkanlıklara ve kültürel uygulamalara aidiyet duygusu, bireyin bu uygulamalarla kişisel düzeyde özdeşleşip özdeşleşmediğine de bağlıdır. Ekonomik ve yasal faktörün çocuklar üzerinde büyük bir etkisi olduğu düşünülmemektedir. İkamet süresi ve boşanma nedeniyle ailelerin yer değiştirmesinin, aidiyetin her iki boyutunun da bir parçası olması

beklenmektedir çünkü bireyin yeni ev ve mahalleye kişisel düzeyde aşina ve rahat olması gerekmektedir, ancak aynı zamanda bir birey olarak aidiyet politikasının da yeni mahallenin diğer sakinleriyle uyum sağlaması gerekmektedir.

2.2.4. Aile Aidiyet Duygusu

Maslow'a (2001) göre aidiyet, bireylerin çevrelerindeki diğer kişiler tarafından tanınma, kabul görme ve değerli olduklarını hissetme ihtiyacıdır. Aidiyet bazen aileye, arkadaşlara, sosyal bir gruba, yere, dine, mesleğe, okula veya etnik kökene yönelik olarak kurulabilir. Maslow'un (2001) ihtiyaçlar hiyerarşisine göre aidiyet, fiziksel ve güvenlik ihtiyaçlarından sonra bireyin en önemli ihtiyacıdır ve ilk karşılandığı yer ailedir.

Yapıcı (2010) aileyi, ortak bir geçmişe sahip, şu anda birlikte olan ve geleceğe dair ortak beklentileri olan bir grup bireyin oluşturduğu karşılıklı ilişki ve iletişim sistemi olarak tanımlamaktadır. Güneş'e (2018) göre, bireylerin aileleriyle olan duygusal, sosyal veya zihinsel ilişkisi ya da bağı aile aidiyeti olarak adlandırılmaktadır.

Birincil aidiyet duygusunun yaşandığı aileden alınan güven ile çocuk, ailesi ve arkadaşları ile ilişkileri başlatır, kurar ve sürdürür. İleride kurulacak aidiyet ilişkileri aileden öğrenilir. Aile dışında diğer insanlarla kurulan aidiyet ise sosyal aidiyettir. Mahallede, komşularla, arkadaşlarla veya yeni tanıdıklarla kurulan aidiyet bu gruba dahildir. Aile içinde aidiyet duygusu yerine getirilirse diğer insanlarla kurulan ilişkilerin de daha sağlıklı olması beklenir. Son aidiyet ise kişinin ülkesine ve vatanına olan aidiyetidir. Soyut aidiyet olarak tanımladığımız bu türde aile aidiyeti ve toplumsal aidiyetin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi gerekir. İlk aşamalarda bireylerle kurulan somut kavramlardan ziyade değerlerin, erdemlerin ve ilkelerin önemli olduğu soyut bir aidiyet duygusu kurulur. Soyut aidiyet duygusunu yaşayan kişiler, tüm insanlığı sevme potansiyeline sahip, psikolojik direnci güçlü, yaşam enerjisi yüksek, kişileri değil erdemleri savunan kişilerdir (Güneş, 2018, s.127-133).

Schlachet (2000) bir gruba ait olma ya da bağlanma ihtiyacını psikolojik bir ihtiyaç olarak değerlendirmektedir. Bir gruba ya da topluluğa dahil olma, onlar tarafından benimsenme, duyguları ifade etme, paylaşma ve kendini açma ihtiyaçlarının gruba ait

olmada önemli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca ait olma ihtiyacının, dünyaya muhtaç bir bebek olarak gelen insanların yeme, içme ve güvenlik gibi ihtiyaçları başkaları tarafından karşılandığı için hayatta kalmalarını sağladığını savunmaktadır (Murdock, 2013).

Aidiyet duygusu, insanların birbirlerine sevgi, saygı ve ilgi gösterdikleri ve karşılıklı ilişkilerini bu çerçevede oluşturdukları ortamlarda daha kolay oluşmaktadır (Frey ve Wilhite, 2005). Aidiyet duygusunun varlığı bireyin ruh sağlığını olumlu yönde etkilerken, yokluğu ya da azlığı rahatsızlık ve uyumsuzluğa yol açabilmektedir (Malone, Pillow ve Osman, 2012).

2.3. Evlilik Uyum

2.3.1. Evlilik Uyum Kavramı

Tüm dünya toplumlarında olduğu gibi Türk toplumunda da hızlı sosyal, ekonomik ve kültürel değişimlerin etkisiyle evlilik ilişkileri değişmekte ve daha karmaşık hale gelmekte, evliliklerde görülen sorunlar geçmişe göre farklılaşmakta ve eşlerin uyumla ilgili sorunları artmaktadır (Şener & Terzioğlu, 2008).

Uyumsuz evlilikler kuşaklararası aktarım yoluyla da mutsuz ve uyumsuz evliliklere neden olabilir, çünkü evlilikle ilgili tüm olumsuz duygu ve düşünceler uyumsuz evliliklerden doğan çocuklara aktarılabilir ve gelecek kuşaklara aktarılarak uyumsuz ve başarısız evliliklerin devam etmesine neden olabilir. Olumsuz evlilik modellerinin kuşaklar arası aktarımı toplumun yapısını ve gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Şener ve Terzioğlu, 2008).

Bu nedenle, evlilik mutluluğu ve evlilik uyumu üzerine çalışmalar yapılması, güçlü evliliklerin oluşmasına katkı sağlayacağı ve dolayısıyla topluma fayda getireceği için de önemlidir. Evlilik uyumu üzerine yapılan araştırmalar aynı zamanda evlilikteki sıkıntıları ortadan kaldıracak, boşanmaları önleyecek ve mutlu evlilikleri teşvik edecek faydalı müdahaleler geliştirme ihtiyacından da kaynaklanmaktadır (Bradbury, Fincham, & Beach, 2002).

En temel anlamda evlilik uyumu, evliliğin zorunlu sorumluluklarının ve arzu edilen niteliklerinin sağlıklı bir şekilde yaşanmasıdır. Sardoğan ve Karahan'a, (2005) göre uyumlu evlilik, "çiftlerin birbirleriyle iletişim kurabildikleri, birbirlerini anlayabildikleri, evlilik birliğinin önemli bölümlerinde çelişkilerin olmadığı ve sorunların herkesi tatmin edecek şekilde çözüldüğü bir evlilik türü" olarak tanımlanmaktadır.

Uyumlu bir evlilik, evlilik ve aile ile ilgili konularda ortak bir görüşe varabilen ve sorunlarını uygun bir şekilde çözebilen bireylerin oluşturduğu evliliktir. Evlilik uyumu, "bireylerin uyumlu bir şekilde bir arada yaşamaları sonucunda elde ettikleri doyum ve mutluluk" olarak da tanımlanabilir (Erbek, 2004). Bu durumda "evlilik doyumu" terimi ile karıştırılabilmektedir. Aslında evlilik uyumunda, evlilik doyumunda olduğu gibi bireylerin bireysel duyguları değil, evliliklerindeki ilişkinin durumu değerlendirilir. Evlilik uyumunda her iki bireyin ilişkiyi sürdürme kapasitesi de çok önemlidir (Polat, 2006).

Evlilik uyumu incelendiğinde, bireylerin "kişisel doyumları değil, aralarındaki ilişkinin kalitesi" değerlendirilmektedir. Evlilik doyumu ise çiftlerin evlilik ilişkilerinin tüm boyutlarında hissettikleri öznel mutluluk ve hoşnutluk duygularını değerlendirmektedir (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar, & Alpkan, 2005). Evlilik uyumu, "bireylerin evlilik yaşamındaki başarısı ve işlevselliği" olarak tanımlanabilir. Evlilik uyumu, "evlilik doyumu ve mutluluğunu" da içeren daha kapsamlı bir terimdir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Evlilik kalitesi, "evlilik uyumu", "evlilik doyumu, mutluluğu" ve "evlilik bütünlüğü" kavramlarını içeren daha kapsamlı bir kavramdır ve evli bireylerin evliliklerinin kişisel karakterizasyonudur. Evlilikte iyi kalitenin "yüksek düzeyde uyum, sağlıklı iletişim, yeterli doyum ve yüksek düzeyde mutluluk" ile belirlendiği ortaya konmuştur. Evlilik kalitesini yordamada uyumun daha ön planda olduğu belirtilmektedir (Erbek, 2004).

Evlilikte esas olan çiftlerin birbirlerinin biyolojik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamasıdır. Kadın ve erkeğin birlikteliğinin uyum içinde devam etmesi bu ihtiyaçların karşılanmasına bağlıdır (Sezer, 2004). Evli bireyler tüm ihtiyaçlarını

karşılayıp eş olurlarsa, birbirlerini anlama ve aynı zamanda mutlu etme yönünde hareket ederlerse çiftin çok daha mutlu ve uyumlu olması beklenir (Özgüven, 2000).

Evlilik uyumu üzerine yapılan çalışmalarda tartışma konularından biri de evlilikte uyumlu olması gerekenin eşler mi yoksa evlilikten beklentiler mi olduğudur. Yapılan çalışmalar, eşlerin ortak bir noktada buluşmalarının, ortak kararlar almalarının ve bu kararları uygulamalarının, kişilik özelliklerindeki uyumdan daha fazla evlilik uyumu üzerinde etkili olduğunu göstermiştir (Tarhan, 2006). Ayrıca soyut olarak; olaylara olumlu yaklaşmak, çatışmacı bir tutum yerine uzlaşmacı bir tutum benimsemek, karşısındaki kişi ile empati kurmak ve karşısındaki kişi hakkında yeterli fikir edinmek de evlilik uyumunu olumlu yönde etkileyen faktörler arasındadır (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Evlilik uyumu sadece evlilik ilişkisini değil, eşlerin bireysel yaşamlarının farklı bölümlerini de etkiler. Araştırmalar psikolojik sağlığın, duygusal stres belirtilerinin ve eşe yakınlığın evlilik uyumu ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Evlilik uyumundaki artış bireyin psikolojik sağlığını olumlu yönde etkilemekte ve duygusal stres belirtilerini azaltmaktadır (Robinson ve Blanton, 1993; Canel, 2007).

Collins ve Coltrane'in (1991) tanımına göre uyumlu bir evlilik, çiftin birbirine bağlılığı, anlayışı, cinsel yaşamı, çocukları, benzer konulara ilgisi, ev işlerinin paylaşımı, ekonomik yeterliliği ve geçmiş yaşamlarındaki ortak noktalar ile karakterize edilmektedir. Ayrıca, kırk yıldır evli olan bireyleri incelemiş ve yakınlık, birbirine bağlılık, sağlıklı iletişim, uyum düzeyi, ortak dini yönelim, katı sınırların olmaması, sorumluluk paylaşımı, iyimserlik ve istikrar gibi evlilik mutluluğu ve evlilik kalitesi ile ilgili özelliklerin önemli olduğu sonucuna varmıştır. Eşler arasındaki uyumu araştıran çalışmalar dünyada 1960'lı yıllarda başlamıştır (Yılmaz, 2000). Türkiye'de ise bu çalışmalar 1990'lı yıllarda başlamıştır. Evlilik terapisine başvuran çiftler arasında en sık karşılaşılan ve evliliğe en çok zarar veren sorunların başında iletişim sorunları gelmektedir (Fidanoğlu¸ 2007).

Araştırmalar, psikolojik sorunları nedeniyle yardım arayan bireylerin %40'ının şikâyetlerinin temelinde evlilik sorunlarının olduğunu ve bu sorunların başında evlilik

uyumuna ilişkin sorunların geldiğini göstermektedir. Çocuklarıyla ilgili psikolojik sorunlar için yardım arayan ailelerin sorunlarının çoğunun da evlilik uyumuyla ilgili olduğu ve boşanmanın çocuklar üzerindeki önemli stres kaynaklarından biri olduğu görülüyor. Yapılan araştırmalar da evlilik uyum sorunu yaşayan bireylerde fiziksel rahatsızlıkların görülme oranının evlilik uyum sorunu yaşamayan bireylere göre daha yüksek olduğunu ve boşanma oranlarının da daha yüksek olduğunu göstermektedir (Fidanoğlu, 2007).

Evlilik uyumu, çiftlerin birbirlerine ve süreç içinde değişen yaşam koşullarına uyum sağlaması olarak tanımlanmakta ve sabit bir durumdan ziyade bir süreç olarak ele alınmaktadır. Evlilik uyumu, belirli bir zaman diliminde ilişkiyi etkileyen çiftler arası doyum, çiftler arası bağlılık, çiftler arası fikir birliği ve sevgi gösterme unsurlarının sağlanması ile belirlenmektedir. Evlilik uyumu ile birçok değişken (demografik, ilişkisel, fiziksel, psikolojik ve sosyal) arasındaki ilişki merak konusu olmuş ve araştırmalarda yer almıştır (Ng, Loy, Gudmunson, & Cheong, 2009). Demografik değişkenlerden biri de cinsiyettir. Kadın ve erkeklerin evlilik uyumları üzerine yapılan çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bazı çalışmalar erkeklerin evlilik uyum düzeylerinin kadınların evlilik uyum düzeylerinden daha yüksek olduğunu gösterirken, bazı çalışmalar böyle bir sonuca ulaşmamıştır (Stevenson & Wolfers, 2009).

Bazı çalışmalar kadınların evlilik uyumu ile erkeklerin evlilik uyumu arasında fark olmadığını göstermiştir (Jackson, Miller, Oka, & Henry, 2014). Yaş ve evlilik uyumunu ele alan çalışmaların bir kısmı genç evli bireylerin yaşlı evli bireylere göre daha fazla evlilik uyumuna sahip olduğunu gösterirken, bazı çalışmalar ise yaş ilerledikçe evlilik uyumunun arttığını göstermektedir (Schmitt, Kliegel, & Shapiro, 2007).

Bazı çalışmalar bireylerin eğitim düzeyi ile evlilik uyumu arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Heaton'a (2002) göre ise eğitim düzeyindeki artış ilişki uyumunu artırmaktadır. Bazı çalışmaların bulguları ise bu değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığını ortaya koymaktadır Araştırmalarda, eğitim düzeyi arttıkça ilişki uyumu azalmaktadır (Tutarel-Kışlak, Çabukça, 2002). Eğitim düzeyi ile evlilik uyumu arasında kesin bir ilişki yoktur. Evlilik süresi ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen

çalışmalar incelendiğinde, bu ilişkinin negatif ya da U şeklinde (başlangıçta azalan ve bir süre sonra artan) olduğu görülmektedir (Jose & Alfons, 2007).

Guo ve Huang (2005) evlilik süresi ile ilişki doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Bazı araştırmacılara göre evlilik süresi ve yaş aynı şey olarak kabul edilmektedir (Liu, 2003), ancak Liu (2003) bu iki faktörün farklı olduğunu açıklamaktadır. Çocuk sahibi olmamanın evlilik uyumunu olumlu etkilediğini gösteren çalışmaların yanı sıra, çocuk sahibi olunduğunda ve çocuk sayısı arttığında evlilik uyumunun olumsuza döndüğünü gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Jose, Alfons, 2007).

Çocuklu ve çocuksuz evli bireylerin evlilik uyumlarının karşılaştırıldığı çalışmalarda anlamlı bir fark bulunmamıştır (Kluwer, 2010). Bugüne kadar birçok araştırmacı evlilik uyumu ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi ele almış ve literatüre katkı sağlamıştır ancak sonuçlar incelendiğinde daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

2.3.2. Evlilik Uyumuna İlişkim Kuramlar

Evlilik uyumunu açıklayan çeşitli kuramlar vardır ve bu kuramlar eşlerin evlilik uyumunu farklı değişkenler açısından incelemektedir. Bu kuramlar ve evlilik uyumunu hangi değişkenler açısından nasıl açıkladıkları bu başlık altında ele alınmıştır.

"Evlilik kuramları" incelendiğinde; Wilson "un Aşkın Evrimi Kuramı, Miller ve Steinberg "in Kişilerarası İletişimin Sosyal Biliş Kuramı, Walster "in Romantik Aşk Kuramı, Psikodinamik Model, Bowlby "nin Biyolojik Temelli Bağlanma Kuramı, Sosyal Mübadele Kuramına Dayalı Sosyal Öğrenme Modeli, Fincham, Bradbury ve Baucom "un Evlilikte Yükleme Kuramı, Lewis ve Spainer "in Uyumlu Evlilik Modeli gibi kuramlar görülmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Sevginin Evrimi Teorisi: Wilson'ın bu teorisine göre (Hortaçsu, 2012), aşk üç farklı içgüdüden doğar:

1. Korunma içgüdüsü incelendiğinde, bireyin eşine olan bağımlılığı korunma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Çocukluk dönemindeki anne modelinin koruyucu

tutumunun sürekliliğinin sağlanması niteliğindedir. Bu nedenle erkekler kendilerine annelerini hatırlatan kadınları seçme eğilimindedirler.

2. Koruma içgüdüsü, analiz edildiğinde çiftin birbirini yetişkin olduğu kadar küçük bir çocuk olarak görmesi ve birbirini koruma arzusu ile bir nevi ebeveynlik görevi üstlenmesidir.

3. Cinsel içgüdü üreme üzerine kuruludur

2.3.2.1. Kişilerarası İletişime Yönelik Sosyal Biliş Kuramı

Miler ve Steinberg'in teorisinde bireylerin diğer bireyler hakkında nasıl düşündüklerine dair açıklamalar yapmışlardır. Bireylerin diğer bireyler hakkındaki bilgi, tutum ve inançlarını içeren ve "bilgi bankası" olarak adlandırılan birikimleri kullanarak iletişimlerini kurduklarını savunurlar. Bu durumun eşler arasındaki iletişimde de aynı şekilde gerçekleştiğini iddia etmektedir. Birbirini olduğu gibi kabul eden, birbirini toplumsal rollere sokmaya çalışmayan bireylerin evlilik doyumlarının çok daha yüksek olduğunu, bireyin olduğu gibi, kendi nitelikleriyle kabul edilmesinin eşler arasında eşitlikçi bir yaklaşım olduğunu düşündürmektedir (Gökmen, 2001).

2.3.2.2. Romantik Aşk Kuramı

Walster'a göre aşık olmak, duyguların tanımlanması ve sosyal öğrenme ile tanımlanabilir. Bireyler yaşamları boyunca kültürel kaynaklardan, gazetelerden, dergilerden, televizyondan, sinemadan vb. aşkın ne olduğunu, nasıl hissettirdiğini ve aşık olunabilecek bireylerin özelliklerini öğrenirler. Eğer yakınlarında bu özelliklere sahip biri varsa, duygularının nedenini onun özelliklerinde bulmaya çalışacak ve ona aşık olduklarına karar vereceklerdir (Hortaçsu, 2012).

2.3.2.3. Psikodinamik Model

Bu modele göre, bireyler narsisistik ihtiyaçlarını karşılayacak partnerler bulmaya çalışırlar. Bu arayış bilinçli ya da bilinçsiz olarak yapılabilir. Narsisistik ihtiyaçlarını karşılayan partnerlerden biri baskın ya da öfkeli iken diğeri tahammülsüz ve kendine acı veren düşüncelere sahip olabilir. Dolayısıyla bireyler ego ideallerine en iyi hizmet

edecek kişiyi eş olarak görür ve bu narsistik ihtiyaçlarını evlilik yoluyla gidermeye çalışır. Ayrıca ihtiyaçların benzerliği de bu bireyleri bir araya getirmiş olabilir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

2.3.2.4. Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı

Bowlby'nin kuramına göre çifti oluşturan bireylerin her birinin geçmiş psikoseksüel gelişimi evlilik uyumu ile ilişkili olabilmektedir. Bu bağlanma kuramına göre, gelişim dönemlerinden herhangi birindeki eksikliklerin daha sonraki dönemde tamamlanması mümkün olmadığında, bu eksiklik evlilik yaşamında da etkili olmakta ve uyum derecesini olumsuz yönde etkilemektedir. Çocukluk dönemlerini mutlu ve sağlıklı geçirmiş, gelişim dönemlerindeki çatışmaları sağlıklı bir şekilde çözümlemiş kişilerin evlilik uyumlarının da yüksek olması beklenir. Çocukluk döneminde güvenilir yakınlık kuran çocuklar, büyüdüklerinde romantik ilişkilerinde başarılı olmaktadırlar (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

2.3.2.5. Sosyal Öğrenme Modeli

Thibaut ve Kelley'in sosyal mübadele teorisine atıfta bulunmaktadır. Amacı ilişkilerdeki bağımlılık durumunu açıklamak olan model, ilişkiden elde edilen doyum ile ilişkiye olan bağımlılık durumunun farklı kavramlar olduğunu iddia eder. Kişi, kendisi için yeterli tatmini alamadığı bir ilişkiyi yüksek bağımlılığı nedeniyle sürdürebilir. Teori bu durumu "karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi" olarak adlandırmıştır. "Karşılaştırma düzeyi" terimi, kişisel deneyim ve izlenimlere dayalı olarak ilişkinin nötr tatmin-tatminsizlik durumunu tanımlar (Özbek, 2018).

Bireyin ilişkiden aldığı tatmin-tatminsizlik sonucu bu ölçünün üzerindeyse ilişki tatmin edici, altındaysa tatmin edici değil olarak değerlendirilir. Seçenekler için karşılaştırma düzeyi, bireyin ilişkiyi diğer olası kişilerle deneyimlemekten elde edeceği tatmine ilişkin tahminlerinin orta noktasıdır. Başka bir deyişle, kurama göre bireyler ilişkiyi sürdürüp sürdürmemeye karar verirken alternatifler için karşılaştırma düzeyini temel alırlar (Hovardaoğlu, 1996).

2.3.2.6. Evlilikte Yükleme Kuramı

Fincham, Bradbury ve Baucom tarafından geliştirilen bu teori, temelde bireylerin "neden?" ile başlayan sorulara nasıl yanıt verdikleriyle ilgilenen bir teoridir. Bireylerin atıfta bulunurken davranışlara içsel veya dışsal nedenler yüklediklerini ve bunu yaparken yaygınlık, tutarlılık ve belirginlikle ilgili bilgilere odaklandıklarını savunur. Bu kuram, nedensel yüklemeler ve sorumluluk yüklemelerinin evlilik doyumu ile yakın ilişkisi olduğunu ortaya koymaktadır (Tutarel-Kışlak, Çabukça, 2002).

Lewis ve Spanier'in Uyumlu Evlilik Modeli: Bazı araştırmacılar "çiftler arasındaki uyumu, çiftlerin bireysel duyguları olarak değil, birbirleriyle olan ilişkilerinin bir özelliği" olarak kabul etmişler ve çiftlerin uyumunu incelerken "iletişim ve çatışma" gibi ilişkiyi ilgilendiren faktörleri kullanmışlardır (Yılmaz, 2001).

Lewis ve Spainer tarafından evlilik uyumu, mutluluğu ve kalitesi üzerine birçok çalışma yapılmasına rağmen, yapılan araştırmalarda "evlilik uyumunu ve devamlılığını destekleyen faktörler üzerinde durulmuş ve Uyumlu Evlilik Modeli olarak adlandırdıkları model oluşturulurken üç değişkenden bahsedilmiştir;

1. Sosyal ve kişisel kaynaklar (bireylerin evliliklerine getirdikleri kaynaklar), özgüven, zihinsel ve fiziksel yetenekler ve sağlık,

2. Yaşam tarzından memnuniyet (arkadaşlık ve aile desteği, toplumdaki statü, işten memnuniyet)

3. Evlilik ilişkisinden elde edilen kazanımlar (iletişimin etkinliği, iletişim miktarı ve uygun iletişim)

Lewis ve Spainer ayrıca bu modelde "evliliğe yönelik olumlu tutumlar", "etkili iyi iletişim", "rollerin uyumu" ve "etkileşim ölçüsü" gibi bazı önemli ve kayda değer kilit unsurlardan bahsetmektedir. Bu değişkenler çok önemlidir çünkü evlilik ilişkileri evliliğin merkezinde yer almaktadır (Özbek, 2018). Evlilik ilişkisindeki bu faktörler eşlerin günlük hayatını etkilemekte ve evlilik uyumunu anlamada da faydalı olmaktadır.

2.3.3. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik sorunlarına yol açan faktörlerin incelenmesinde evlilik uyumu, hem çiftlerin kendi aralarında hem de dışarıdaki diğer bireylerle olan ilişkilerinde belirleyici bir unsur olarak giderek önem kazanması nedeniyle üzerinde sıklıkla durulan değişkenlerden biridir (Fidanoğlu, 2007). Alanyazın incelendiğinde, çalışmalarda evlilik uyumunu etkilediği öne sürülen faktörler konusunda farklı görüşler bulunmaktadır.

Özgüven (2000) evlilik uyumunda etkili olabilecek faktörleri üç grupta toplamıştır: bireysel faktörler (cinsiyet, yaş, evlilik sayısı, ilk evlenme yaşı, sağlık durumu, fiziksel görünüm vb); ailesel faktörler (eşler arasındaki yaş farkı, evlilik biçimi, çocuk sahibi olup olmama, duygu ve düşünceleri eşle paylaşma, ev işlerini eşle paylaşma, ailelerin sağladığı destek, eşlerin cinsel yaşamdan aldıkları doyum vb.) ve sosyo-ekonomik faktörler (ailenin aylık geliri, gelirin yeterlilik düzeyi, bireylerin eğitim düzeyi, eşlerin gelire katkısı, eşlerin meslekleri, işlerinden memnuniyetleri vb.).

Kadının ve erkeğin duygusal olgunluk seviyesinin evlilik uyumunu etkileyen faktörlerden biri olduğu ve eşlerin duygusal olgunluk düzeylerinin yüksek olması karşılıklı olarak birbirlerinin evlilik doyumunu olumlu yönde etkilemektedir(Polat, 2006). Evlilik uyumunu etkileyen pek çok etken bulunmakla birlikte şüphesiz evlilikte karşılıklı sevgi ve saygı mutlu bir evlilik yaşantısının ön koşullarındadır, ancak bununla beraber çiftlerin birbirlerine ve ilişkilerine karşı farkındalık sahibi olmaları, birbirlerini dinlemeleri ve duygularını açık bir şekilde dile getirmeleri de uyumlu bir evliliğin önemli unsurlarındandır.

Spanier (1976) ise evlilik uyum sürecinin sonuçlarını çiftler arasında sorun yaratan farklılıklar, gerginlikler ve kişisel kaygılar, çift doyumu, birliktelik sorunları ve önemli konularda fikir birliği faktörlerine göre belirtmiştir (Çakır, 2008): Johnson ve arkadaşları (1986) çiftler arasındaki uyumu çeşitli değişkenler açısından incelediklerinde "kişinin evlilikten aldığı doyumun sağladığı mutluluk"; "çiftlerin yaşamsal eylemlerden hangilerini birlikte yaptıklarını içeren etkileşim"; "evlilikteki çatışmaların sıklığını ve şiddetini ifade eden anlaşmazlık"; "eşlerin bireysel farklılıklarından ya da davranış biçimlerinden kaynaklanan sorunlar"; "evliliği sorunlu

görme ve boşanmayı düşünme, boşanmayı çevreyle konuşma" gibi faktörleri incelemişlerdir (Ergin, 2008)

Sporakowski ve Hughston (1978), 50 yıldan uzun süredir evli olan bireyler üzerinde yaptıkları bir araştırmada, evlilik uyumunu etkileyen en önemli faktörün "çiftlerin birbirlerine benzer oldukları algısı" olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca, evlilik uyumunu "eşitlik kuramı" çerçevesinde tanımlamaya çalışmış ve bu kurama göre "evlilik uyumu yüksek olan evliliklerin eşitlik ihlallerinin olmadığı evlilikler" olduğunu belirtmiştir (akt: Özbek, 2018). Aminjafari ve diğerleri (2012) de "cinsel ilişki", "acı ve mutsuzluk", "çalışma düzeyi", "sosyal destek", "yaşanılan yer", "olumlu algılar" ve "yeni faaliyetler ve bilgiler edinme" değişkenlerinin bireylerin evlilik uyumunu anlamlı düzeyde etkileyen değişkenler olduğunu bulmuştur.

Özetle, evlilik uyumu ile ilgili pek çok faktör bulunmaktadır. Evlilik uyumu tek bir kurama ya da tek bir değişkene dayalı olarak açıklanamayacak bir kavram olduğundan, bu kavramı daha iyi açıklayabilmek için birçok değişken açısından incelemek zorunludur. Evlilik uyumunu etkileyen birçok faktör olmakla birlikte bunları sıralamak istersek eş seçimi kararı, ekonomik sorunların etkisi, iletişim ve dayanışmanın etkisi, cinsel yaşam ve kültürel farklılıkların etkisi ilk sıralarda gelmektedir.

Eş Seçimi Kararının Etkisi: Eş seçimine ilişkin kararlar dönemden döneme, bireyden bireye ve kültürden kültüre farklılık gösterse de bazı kriterler her kültürde ve her zaman çok önemli olmaya devam etmektedir. Ülkemizde de bu kararda göz önünde bulundurulması gereken önemli faktörlerden bazıları aşağıdaki gibidir (Özbek, 2018):

1. Evlenilecek bireye karşı duygu ve düşünceler

2. Evlenilecek bireyin fiziksel özellikleri 3. Evlenilecek bireyin kişilik özellikleri

4. Evlenilecek bireyin eğitim durumu

5. Evlenilecek bireyin yaşı (yaş farkı)

6. Eş seçiminde ailelerin dolaylı ve doğrudan etkileri

Özgüven (2000), psikanalitik kuram, ortak özellikler kuramı, zıt özellikler kuramı, tamamlayıcı ihtiyaçlar kuramı ve uyarıcı-değer-rol kuramının eş seçimi konusunda değerlendirmeler yaptığını belirtmiştir. Aile yaşamında "temel ihtiyaçları edinebilecek bir gelir düzeyinin yokluğunda harcamaların kontrolünde sorunlar yaşanmaktadır". Evlilik uyumunda bir diğer önemli konu da gelir düzeyi ve çiftlerin para kullanımı, ortak hareket etme gibi ekonomik konularda fikir birliğine varmalarıdır (Terzioğlu ve Şener, 2008).

Evlilik uyumunu etkileyen bir diğer ekonomik faktör de eşlerden birinin gelirindeki ani değişikliklerdir (miras, milli piyango vb.). Bu tür ani ve büyük değişiklikler bireyin yaşamında ve evliliğe bakışında büyük farklılıklar yaratabilir. Bu ekonomik değişim, daha önce ifade edilmemiş ihtiyaçların ortaya çıkmasına ve daha önce konuşulmayan konuların tartışmaya dönüşmesine neden olabileceğinden evlilik uyumunu da etkilemektedir (Şentürk, 2006).

İletişim ve dayanışmanın etkisi: İyi bir iletişim, paylaşım ve dayanışma evlilik ilişkisinin başlaması ve sürdürülmesi için çok önemlidir. Bunları en iyi şekilde sağlamanın en ideal yolu ise sevgi ve saygıdır (Şentürk, 2006). "Açık, etkili ve kaliteli iletişim" evlilik ilişkisini olumlu yönde etkilemektedir. İletişim, evliliğin devamlılığı ve başarısında, sorunların çözümünde çok önemli bir yere sahiptir. Kavga ve tartışmaların sık yaşandığı evliliklerde genellikle önemsiz ve gereksiz konular sorunu ortaya çıkar. Çünkü genellikle eşler asıl sorunu görmezden geldikleri ya da hiç farkında olmadıkları için küçük sorunlarla uğraşırlar. Oysa iletişimin başında seçilen kelimeler, bunları kullanırken bireyin gösterdiği beceri, konuşurken kullanılan jest ve mimikler, ses tonu ve dinleme becerisi sağlıklı iletişimin temelini oluşturur. Tüm ilişkilerde olduğu gibi evlilikte de iletişim çok önemli bir rol oynamakta ve yapılan araştırmalar çiftler tarafından en sık dile getirilen ilişki sorununun iletişim sorunları olduğunu göstermektedir (Ergin H. , 2012).

Cinsel Yaşamın Etkisi: Evlilikte bireylerin tatmininde iletişim çok önemli bir yere sahip olsa da, mutlu bir evliliğin oluşmasında ve sürdürülmesinde cinsel yaşamın da çok önemli bir rolü vardır. Eşler arasındaki cinsel sorunlar evliliklerde çatışma nedeni olabilmektedir. Cinsel uyum sadece boşalma ve doyum sağlayan genital ilişki ile sınırlı

olmayıp genel uyumun da bir parçasını oluşturmaktadır. "Sevmek, sevilmek, bağlanmak, fiziksel temas, okşamak, iletişim gibi duygu ve ihtiyaçlar" cinsel uyum sayesinde karşılanır. İnsan yaşamında "çalışma alanı", "sevme-sevilme-cinsel sevişme alanı" ve "sosyal alan" olmak üzere üç uyum alanı vardır ve bu alanlar birbiriyle ilişkilidir. Bu alanlardan birinde yaşanan uyumsuzluk ve tatminsizlik diğer alanları da olumsuz etkileyebilmektedir (Ateş, 2012). Bireylerin cinsel yaşamlarında yaşadıkları sorunlar evlilik ilişkilerine yansımakta, iş yaşamlarında ve sosyal ilişkilerinde sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır.

Özetle araştırmalar, cinselliğin toplumun temel unsurlarından biri olan evliliğin tüm süreçlerinde var olduğunu göstermekte ve evlilikte herhangi bir alanda yaşanan sorunların cinsel sorunlara yol açabileceği gibi cinsel alanda yaşanan sorunların da evlilik ilişkisinde farklı sorunlara yol açabileceği açıktır (Gülsün, Ak, & Bozkurt, 2009).

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu başlık altında psikolojik iyi oluş, aile aidiyeti ve evlilik uyumu konusunda yapılan ulusal ve uluslararası araştırmalara yer verilmiştir.

2.4.1. Ulusal Araştırmalar

Alptekin 2011 yılında gerçekleştirdiği "Üniversite Gençliğinin Aidiyeti Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma" başlıklı çalışmasında toplumsal aidiyeti etkileyen faktörlerden birinin de aile aidiyeti olduğunu belirtmiştir. Çalışmasında bireyin ailesine aidiyetine ilişkin ifadelerin ortalamalarının çok yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu bağlamda, araştırmaya katılan öğrencilerin aileleriyle karşılıklı destek ve dayanışma ilişkisi içinde olduklarını ve bu verilerin, toplumun temel yapı taşı olarak kabul edilen ailenin, ait olduğu toplumda birlik ve bütünlüğün sağlanmasında ne kadar etkili olduğunu bir kez daha kanıtlaması açısından büyük önem taşıdığını belirtilmiştir.

Saki tarafından 2018 yılında yapılan "Üniversite Öğrencilerinin Aile Aidiyet Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışmada üniversite öğrencilerinin aile aidiyetlerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği, kadın bireylerin puan değerlerinin erkek bireylere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiş

ancak kadınların aileye aidiyet duygusunun erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Güneş'in (2018) genç yetişkinlerin utangaçlık ve güvengenlik düzeylerinde aile aidiyet duygusu ve duygu düzenlemede öz yeterlik algılarının belirleyici rolünü incelediği araştırmasında, yetişkinlerin aile bütünlüğü duygusu, öz yeterlik algıları ve aile aidiyetlerinin pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür.

On evli çift ve çocukları üzerinde yapılan nitel bir çalışmada, ebeveynlerin şiddetli geçimsizliğinin ve çocuklara yönelik şiddetin aile aidiyet duygusunu azalttığı görülmüştür (Camadan, Karataş ve Bozali, 2017).

Tam ailelerden gelen ve tek ebeveynli ailelerden gelen üniversite öğrencilerinin aile üyeliklerinin karşılaştırıldığı bir çalışmada, tam ailelere sahip olanlar arasında aile üyeliğinin yüksek olduğu ve ebeveyn ilişkisinin aile üyeliğini belirlediği bulunmuştur. Kişilerin kendileri için özel ve zor olarak anladıkları günlerin aile aidiyet duygularında etkili olduğu bulunmuştur (Aslantürk, 2017).

Şendil ve Korkut (2008) evlilik uyumu ve çatışma düzeylerinin evlilik türü ve evlilikte süre, cinsiyete, çocuk sayısına, eğitim ve ekonomik durumlara gibi demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmıştır. Ayrıca görücü usulü evlilik yöntemini kullanan kişilerin anlaşarak evlenenlere göre daha düşük evlilik uyumu gösterdiği tespit edildi. Aynı çalışmada, evlilik çatışması ve çocuk sayısındaki artışın evlilik uyumundaki düşüşü yordadığı gösterilmiştir.

Kışlak ve Çabukça (2002)'da yayınlanan çalışmada, empatinin evlilik uyumuna etkisini demografik değişkenlerle (cinsiyet, evlilik yılı, meslek, eğitim, ev işlerini üstlenme, yaş ve çocuk sayısı gibi) birlikte incelemek ve empati puanlarının cinsiyete göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla 150 evli çift ile yapılan araştırma sonucunda, empatinin evlilik uyumunu etkilediği, ancak, demografik değişkenlerin evlilik uyumu üzerinde bir etkisi olmadığı bulunmuştur. Empati puanlarının cinsiyete göre değişmediği görülmüştür. Uyum sorunu yaşayan çiftlere uygulanacak empati eğitiminin evlilik doyumunu ve uyumunu artırmada etkili bir işleve sahip olduğu görülmektedir.

Kublay (2013) bireylerin evlilik uyumu, değer tercihleri ve öznel mutlulukları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma sonucunda, evlilik uyumu demografik değişkenler açısından incelendiğinde, evlilik uyumunun cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek ve evlilik türüne göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu alanda yapılan bir başka çalışmada Özaydınlık (2014) evli çiftlerin evlilik uyumunu, kişilik özelliklerini ve romantik ilişkilere olan sosyal ilgilerini incelemiştir. Yapılan araştırmalara göre evlilik uyumu ile romantik ilişkilere duyulan sosyal ilgi arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

Gökmen (2001), evlilik uyumu üzerine yaptığı araştırmada, eşlerin bağımlılık ve kontrol edilme algılarının kadınlarda evlilik uyumunu etkilemediğini, erkeklerde ise eşlerini kontrol edici olarak algılamanın evlilik uyumunu artırdığını, bağımlı olarak algılamanın ise evlilik uyumunu azalttığını; ancak erkeklerin evlilik uyumunun kadınların evlilik uyumundan anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bulmuştur.

Bu alanda yapılan bir çalışmada Erişti (2010) bireylerin sosyo-demografik özellikleri ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Evlilik uyumu bireylerin bağlanma stillerine göre farklılaşmaktadır. Kişilik özellikleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişki anlamlı bir ilişkidir. Evli bireylerin bağlanma stilleri ile dışadönüklük, vicdanlılık, uyumluluk-uyumsuzluk, duygusal tutarsızlık, gelişime açıklık/zekâ ve negatif değerlik kişilik özelliklerinin birbiriyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yalçın (2014), araştırmaya katılan kadınların olumlu iş yaşamlarının ev yaşamlarını da etkilediğini bulmuştur. Evlilik uyumu ile katılımcıların yaşları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Ayrıca kadınların evlilik süreleri, cinsel yaşamları ve eşlerine karşı duyguları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Yalçın (2014), araştırmaya katılan kadınların olumlu iş yaşamlarının evdeki yaşamlarını da etkilediğini bulmuştur. Katılımcıların yaşları ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca evlilik süresi, cinsel yaşam ve eşe yönelik duygular arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Timur (2008) evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin evli olmayan bireylere göre daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Psikolojik iyi oluşun yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Yeşiltepe (2011) katılımcıların evlilik uyumu ile psikolojik iyi oluşu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya 343 kişi katılmış ve sonuçta psikolojik iyi oluşun alt boyutları olan özerklik, kendini kabul ve bireysel gelişimin evlilik uyumunu anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir.

Danişment (2012) çalışmasında okul yöneticilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerini çeşitli değişkenlerle incelemiştir. Çalışmaya toplam 238 kişi katılmıştır. Bireylerin mesleki deneyimlerine göre, 1 yıldan az deneyime sahip olanların daha fazla deneyime sahip olanlara göre psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Doğan ve diğerleri (2014) çalışmalarında akademisyenlerin iyi oluş düzeylerini incelemişlerdir. Çalışmaya bağlılığın alt boyutlarından çalışma isteği değişkeninin iyi oluşu pozitif yönde yordadığı, çalışma yoğunluğunun ise negatif yönde yordadığı belirlenmiştir.

Demirtaş (2016) tarafından yapılan çalışmada psikolojik iyi oluşun cinsiyete göre farklılaşmadığı bildirilmiştir. Bunun nedeni, kadınların ve erkeklerin yaşamlarına anlam yükleyerek belirli hedefler için çabalamaları ve sosyal ortamlarda kendilerinin farkında olarak etkinliklere katılmalarıdır. Psikolojik iyi oluş düzeylerinin çalışma yılına göre farklılaştığı belirlenmiştir. Çalışma yılı arttıkça psikolojik iyi oluş düzeyinin de arttığı bildirilmiştir. Bu durum, kişilerin çalıştıkları alanda kendilerini yeterli görmelerine ve yapabileceklerinin farkında olmalarına bağlanmıştır. Psikolojik iyi oluşun medeni durum değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu durum kişinin kimliği ile barışık ve mutlu bir hayat yaşadığının göstergesidir.

Çelebi (2016) tarafından yapılan çalışmada psikologların psikolojik iyi oluş düzeyleri çalışılan yere göre incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 150 psikolog oluşturmuş ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda 30-40 yaş aralığındaki bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin diğer yaş gruplarındakilere göre daha yüksek

olduğu belirlenmiştir. Mesleki deneyimi 6-10 yıl arasında olanların psikolojik iyi oluş düzeyleri yüksek bulunmuştur.

Ertürk ve ark. (2016) yönetsel destek algısının çalışanlarda duygusal emek ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etki düzeyini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu, algılanan yönetici desteğinin ise psikolojik iyi oluşu düşük düzeyde yordadığı tespit edilmiştir.

2.4.2. Uluslararası Araştırmalar

Üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklemle yapılan bir çalışmada, ebeveyne bağlanma ile akademik başarı ve akademik motivasyon arasındaki ilişki incelenmiştir. Aileye bağlanma düzeyleri ile başarı yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Bal, 2011).

Hallers-Haalboom ve arkadaşları tarafından 2014 yılında yapılan "Anneler, Babalar, Oğullar ve Kızlar: İki Çocuklu Ailelerde Ebeveyn Duyarlılığı" başlıklı, 1 ila 3 yaş arasında çocuğu olan 389 aile üzerinde yapılan araştırmada, çocukların cinsiyetinin aile aidiyetini etkilemediği belirtilmiştir (Hallers-Haalboom vd., 2014).

King ve arkadaşları tarafından 2015 yılında yapılan bir çalışmada, anne-çocuk ilişkisinin aile ilişkilerinde kilit bir rol oynadığı, bu ilişkinin kalitesinin ailenin kalitesini yansıttığı ve aile aidiyeti duygularının ergenleri çok çeşitli olumsuz sonuçlardan koruduğu öne sürülmüştür. (King, Boyd, & Thorsen, 2015)

Batool ve Khalid (2011) duygusal zekanın evlilik uyumunu etkileyen önemli faktörlerden biri olduğunu belirtmiştir. Kişinin bireysel özellikleri çiftler arasındaki uyumu etkileyen önemli faktörlerden biri olup empati yeteneği ve öz kontrol gibi faktörlerin ilişkide uyumun sağlanmasında etkili olduğu görülmüştür.

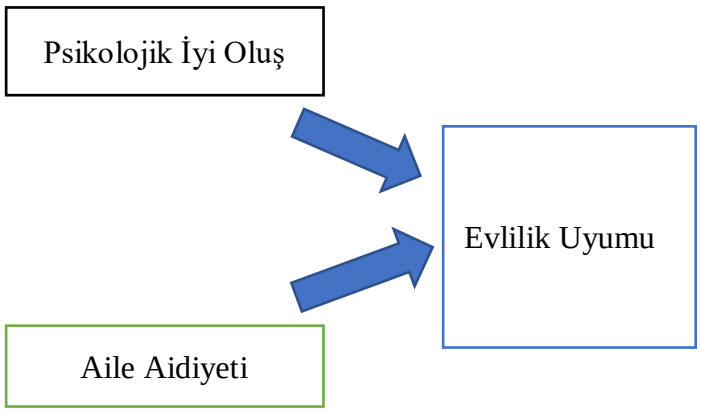
Psikolojik iyi oluş üzerine yapılan bir araştırmaya 110 kişi katılmıştır. Dışa dönük öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmanın ardından yapılan bir başka çalışmada ise aynı örneklem çalışmasına katılan kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Cooper, Okamura ve McNeil, 2014).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. Belirlenen konudaki bireylerin ifadelerinin veya ilgisi, becerisi, yeteneği, tutumu vb özelliklerinin belirlenmiş olduğu, çoğunlukla farklı çalışmalara göre çok fazla veriler üstünde gerçekleştirilen araştırmalar bütünüdür. Taramadaki amaç; nesnenin, toplumun, kurumun, olayın doğasını ve özelliği tanımlayabilmektir. Tarama araştırma modelinin bir özelliği genelleyici olmasıdır (Şimşek & Yıldırım, 2011).

Şekil 1. Araştırma Modeli

3.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmada olasılığa dayalı örnekleme türlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Şimşek & Yıldırım, 2011). Araştırmanın evrenini İstanbul ili Kadıköy, Esenler, Maltepe ve Kartal ilçelerinde yaşayan evli bireyler oluşturmaktadır. Araştırma evreni, TUİK (2022) verilerine göre İstanbul ilinde 2021 yılında 98.384 evlilik gerçekleşmiştir (TUİK, 2022). İstanbul ili Kadıköy, Esenler, Maltepe ve Kartal ilçelerinde yaşayan 269 evli bireyden veri toplanmıştır. Toplanan anketlerden, hatalı

doldurulanların çıkarılması (12 adet) ve eksik doldurmadan kaynaklı anketlerin (7 adet) göz ardı edilmesiyle 250 veri elde edilmiştir. Araştırmanın analizlerine, elde edilen 250 veri ile devam edilmiştir.

Tablo 1. Demografik Değişkenlere Göre Dağılım

Değişken	**Grup**	**Sayı (n)**	**Yüzde (%)**
Cinsiyet	Kadın	136	54,4
	Erkek	114	45,6
Yaş Grupları	18-25 yaş arası	31	12,4
	26-39 yaş arası	145	58,0
	40-65 yaş arası	74	29,6
Gelir Düzeyi	8.500-12.000	66	26,4
	12.00-19.000	88	35,2
	20.000-39.000	69	27,6
	40.000 TL ve üzeri	27	10,8
Eğitim Durumu	İlkokul	11	4,4
	Ortaokul	17	6,8
	Lise	47	18,8
	Lisans	157	62,8
	Lisansüstü	18	7,2
Evlilik Süresi	1-3	93	37,2
	4-7	43	17,2
	8-15	56	22,4
	15 yıl ve üzeri	58	23,2
Çocuk Sayısı	Yok	85	34
	Tek çocuk	62	24,8
	2-3 çocuk	94	37,6
	4 ve üzeri çocuk	9	3,6
Evlilik Şekli	Aşk Evliliği	184	73,6
	Görücü Usulü Evlilik	38	15,2
	Yakın Akraba Evliliği	9	3,6
	Mantık Evliliği	19	7,6

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan katılımcıların % 54,4'ünün kadın olduğu; En fazla 26-39 yaş aralığında; %35,2'sinin 12-19 bin gelir düzeyinde olduğu; %62,8'inin lisans mezunu olduğu; %37,2'sinin 1-3 yıllık evlilik süresi olduğu; %34'ünün hiç çocuğu olmadığı ve %73,6'sının aşk evliliği olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma, dört bölümden oluşmakta olup nicel ölçekler kullanılmıştır. Veri toplama araçlarının birinci bölümünde kişisel bilgiler ve ikinci bölümünde psikolojik iyi oluş, üçüncü bölümde aile aidiyeti ve son bölümde evlilik uyumu soruları bulunmaktadır. Aşağıda, araştırmada kullanılan 3 ölçeğe ait ilgiler yer almaktadır.

3.3.1. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ), Eggleston ve arkadaşları tarafından 2001 yılında Endonezya'da kadınların psikolojik iyi oluş durumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin uyarlaması Özmete (2016) tarafında yapılmıştır. Kendisinden ölçek kullanım izni alınmıştır.

Son yıllarda Türkiye'de değişen aile yapısı, boşanma oranlarının artması nedeniyle evli kadınların ve erkeklerin aile ve ev ile ilgili işler, bireysel ve ekonomik koşullar, ilişkiler gibi yaşamlarını çok yönlü olarak değerlendirilmesini sağlayacak bir ölçme aracına ihtiyaç hissedilir olmuştur. Bu çalışmada, 36 maddeden oluşan PİOÖ Açımlayıcı Faktör Analizi Sonucunda; 1. Genel Duygular, 2. Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet ve 3.Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme olmak üzere üç boyuta ayrılmıştır.

Bu araştırmada ölçekte yer alan maddeler 5- kesinlikle katılmıyorum, 4- katılmıyorum, 3- kararsızım, 2- katılıyorum, 1- kesinlikle katılıyorum şeklinde 5 aşamalı Likert tipi ölçek olarak puanlanmıştır.

Tablo 2. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları

Alt Boyutlar	**Maddeler**
Genel Duygular	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	33,34,35,36
Ters Maddeler	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,29,30,31,32,33,34

3.3.2. Aile Aidiyeti Ölçeği

Aile Aidiyeti Ölçeği; Mavili, Kesen ve Daşbaş (2014) tarafından geliştirilen, sosyal hizmet, psikoloji, psikolojik danışma ve rehberlik alanında ve aile danışmanlığında meslek elemanları tarafından bireylere uygulanabilecek bir ölçme aracıdır. Kendisinden ölçek kullanım izni alınmıştır.

Bireylerin aile aidiyet düzeylerini ölçmek üzere geliştirilen ölçekte, toplam 17 madde bulunmaktadır. Maddelerin 13'ü olumlu, 4'ü olumsuz olarak yazılmıştır. Beşli likert şeklinde oluşturulan ölçekte maddelerde belirtilen düşünceye, bireylerden "tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), tamamen katılmıyorum (1)" olmak üzere beş derecede görüş bildirmeleri istenmektedir. 5, 7, 9 ve 12. maddeler olumsuz maddeler olup tersten hesaplanmaktadır.

Ters çevirme işlemi tamamlandıktan sonra 1, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 17. soruların toplamı "kendilik aidiyeti alt boyutu"nu ölçerken 2, 5, 8, 9 ve 16. soruların toplamı "aile aidiyeti alt boyutu"nu ölçmektedir. Bununla birlikte her ikisinin toplamı "aile aidiyeti toplam puanını" vermektedir. Puan arttıkça aile aidiyeti de artmaktadır (Mavili, Kesen, & Daşbaş, 2021).

Tablo 3. Aile Aidiyeti Ölçeği Alt Boyutları

Alt Boyutlar	**Maddeler**
Kendilik Aidiyeti	1, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 17.
Aile Aidiyeti	2, 5, 8, 9 ve 16.
Ters Maddeler	5, 7, 9 ve 12

3.3.3. Evlilik Uyum Ölçeği

Evli bireylerin evlilik yaşantısı içinde eşleriyle olan uyumlarını belirlemek amacıyla Bayraktaroğlu ve arkadaşları (2017) tarafından geliştirilen Evlilik Uyum Ölçeği; Evlilikte Doyum 16 madde, Evlilikte İletişim 9 madde, Evlilikte Empati 10 madde ve Kök Ailelerle İlişkiler 7 madde olmak üzere toplam dört alt ölçek ve 42 maddeden oluşmaktadır. Kendisinden ölçek kullanım izni alınmıştır.

Ölçek, sıklık kategorilerini belirten "Her Zaman, Çoğunlukla, Ara Sıra ve Hiçbir Zaman" şeklinde dörtlü likert tipi olarak düzenlenmiş, Her zaman "4", Çoğunlukla "3", Ara Sıra "2", Hiçbir Zaman "1" şeklinde ve cevaplamada tepki kurulumunu önlemek amacı ile 7, 10, 14, 18, 20, 24, 26, 29, 32, 38, 40ncı maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçek maddelerinin tümünden alınabilecek toplam puan 168'dir. Ölçekten alınan puan arttıkça evli bireylerin uyum düzeylerinin de arttığı düşünülmektedir. Ölçek ilkokul ve üstü eğitim düzeyine sahip evli bireylere uygulanabilir.

Tablo 4. Evlilik Uyum Ölçeği Alt Boyutları

Alt Boyutlar	**Maddeler**
Evlilikte Doyum	15, 16, 18, 19, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 34, 35, 36, 37, 39, 40.
Evlilikte İletişim	1, 2, 5, 8, 9, 12, 17, 21, 33
Evlilikte Empati	3, 6, 10, 13, 22, 23, 28, 30, 41, 42
Kök Ailelerle İlişkiler	4, 7, 11, 14, 20, 32, 38
Ters Maddeler	7, 10, 14, 18, 20, 24, 26, 29, 32, 38, 40

Güvenirlik analizi sonucunda Cronbach alfa katsayıları YDEUÖ toplam, Evlilikte Doyum, Evlilikte İletişim, Evlilikte Empati ve Kök Ailelerle İlişkiler alt ölçekleri için sırası ile .94, .92, .86, .81 ve .78 olarak hesaplanmıştır.

3.4. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmada temel olarak bulguların geçerliğini artırmak amacıyla ölçek kullanarak veri toplanmıştır. Geçerlik, ölçülmek istenen şeyin ölçülebilmiş olma derecesi, ölçülmek istenenin başka ifadelerle karıştırılmadan ölçülebilmesidir (Karasar, 2009, s. 150). Farklı bir tanımlama ile geçerlik, belirli bir evrene veya örnekleme uygulanmış bir test ya da ölçme aracından elde edilmiş ölçümlerden yapılmış belirli yorumların ve kullanımların uygunluğu ve yeterliliği şeklinde tanımlanabilir (Bademci, 2011). Çalışmada kullanılan psikolojik iyi oluş, aile aidiyeti ve evlilik uyum ölçekleri daha önceki çalışmalarla geçerliğini ve güvenirliğini kanıtlamıştır. Ayrıca bir ölçeğin güvenirliğini test etmek için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemler arasında en yaygın kullanılan Cronbach's Alpha katsayısıdır (Ural & Kılıç, 2011, s. 285). Bu araştırmada kullanılan ölçeklerin Cronbach's Alpha değerleri evlilik uyum ölçeği .90; aile aidiyeti ölçeği . 94 ve psikolojik iyi oluş ölçeği .87'dir.

Cronbach alfa katsayısı güvenilirliği ölçmek için kullanılmakla beraber ölçekte bulunan maddelerin birbiriyle ne ölçüde tutarlı olduğuna dair bilgi sağlamaktadır. Çalışmada yer alan üç ölçeğe ait Cronbach Alfa değerleri incelendiğinde; değerlerin yüksek olduğu bu nedenle katılımcılardan elde edilen verilerin güvenilir olduğu görülmüştür ($\alpha>0,70$).

Tablo 5. Ölçeklerin Güvenilirlik Değeri

	(Cronbach Alfa – α)	**Soru Sayısı**
Genel	0,784	95
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	0,918	35
Aile Aidiyeti Ölçeği	0,885	17
Evlilik Uyum Ölçeği	0,955	42

Çalışmada yer alan ölçeklerin normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla Kolmogrov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılmıştır. Bulgular, ana ölçek ve alt boyutlarının normal dağılmadığını göstermektedir ($p<0,10$).

Bu nedenle çalışmada parametrik olmayan testlerin kullanılması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Tablo 6. Ölçek ve alt Boyutların Normallik Varsayımı

	Kolmogorov-Smirnov			**Shapiro-Wilk**		
	İstatistik	**df**	**p**	**İstatistik**	**df**	**p**
Genel Duygular	,063	250	,017	,967	250	,000
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	,076	250	,001	,986	250	,014
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	,083	250	,000	,981	250	,002
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	,065	250	,012	,892	250	,000
Kendilik Aidiyeti	,069	250	,006	,962	250	,000
Aile Aidiyeti	,123	250	,000	,976	250	,000
Aile Aidiyeti Genel Ölçek	,074	250	,002	,970	250	,000
Evlilikte Doyum	,082	250	,000	,956	250	,000
Evlilikte İletişim	,079	250	,001	,962	250	,000
Evlilikte Empati	,097	250	,000	,978	250	,001
Kök Ailelerle İlişkiler	,136	250	,000	,931	250	,000
Evlilik Uyum Ölçeği	,059	250	,085	,965	250	,000

3.5. Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında ihtiyaç duyulan verileri elde etmek için, araştırmacı tarafından, resmi izinler ve etik kurul izni alındıktan sonra Google formdan anket oluşturup katılımcılara iletilmiştir. Veriler 2022-2023 bahar döneminde Mart ve Nisan ayları arasında toplanmıştır. Verilerin toplanması 45 gün sürmüştür. Çevrimiçi ortamda katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Anketin tamamlanması için katılımcılara 10-15 dakika süre tanınmıştır. Toplanan veriler çevrimiçi ortamda kayıt altına alınmıştır.

3.6. Veri Analizi

Bu araştırmada demografik bilgi formu ve 3 farklı ölçek ile elde edilen nicel veriler araştırmanın amacı ve araştırma soruları kapsamında yüzde, aritmetik ortalama ve frekans gibi betimsel istatistik teknikleri; regresyon ve korelasyon gibi yordayıcı

istatistik teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler SPSS (26. sürüm) paket programı ile çözümlenmiştir.

3.7. Araştırmanın Etik İzni

Araştırma İstanbul il merkezinde bulunan evli bireylerle gerçekleştirileceği için yasal izin alınması gerekmemiştir. Bunun için araştırmacı tarafından izin alınmamıştır. Ancak etik kurul izni 23/06/2023 tarih ve 290361 sayı ile İstanbul Ticaret Üniversitesi Etik Kurulundan alınmıştır (EK-1).

4. BULGULAR

Araştırma alt problemleri için aşağıdaki analizler ve yorumlamalar yapılmıştır.

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemi (Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti Ve Evlilik Uyumu Algıları)

Katılımcıların psikolojik iyi oluş, aile aidiyeti ve evlilik uyumu algıları incelemek için tanımlayıcı istatistikleri incelenmiştir.

Psikolojik iyi oluş ölçeği bağlamında sonuçlar incelendiğinde en yüksek değerin 153 en düşük değerin 37 olduğu görülmektedir. Ölçek değerinin yüksek olması psikolojik iyi oluş durumunun kötüleştiğine işaret etmektedir. Ortalama genel duygularda 40,9 iken ev dışındaki aktiviteleri sürdürebilme alt boyutunda bu değer 11,6 olarak gerçekleşmiştir.

Aile aidiyeti ölçeği açısından bulgular irdelendiğinde, en yüksek değerin 84 en düşük değerin 32 olmakla beraber ortalama katılımcıların aile aidiyet ölçeği değeri 65,5 olarak tespit edilmiştir. Ölçek değerinin yüksek olması aile aidiyetinin arttığını göstermektedir.

Evlilik uyumu ölçeği en yüksek değerin 168 en düşük değerin 64 değerini almakla birlikte ortalama katılımcıların evlilik uyum değeri 130,2 olarak belirlenmiştir. Ölçek değerinin artması evlilik uyumunun yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 7. Tanımlayıcı İstatistikler

	N	Ortalama	Ortanca	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık	Min	Mak
Genel Duygular	250	40,9	41,0	11,5	0,081	-0,596	18	73
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	250	32,2	31,5	9,2	0,344	0,263	14	68
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	250	11,6	11,0	3,5	-0,048	-0,649	4	20
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	250	84,8	84,5	21,1	0,038	-0,211	37	153
Kendilik Aidiyeti	250	48,3	48,0	7,8	-0,608	0,329	21	60
Aile Aidiyeti	250	17,2	17,0	3,4	-0,464	0,406	7	25
Aile Aidiyeti Genel Ölçeği	250	65,5	66,0	10,4	-0,630	0,314	32	84

Evlilikte Doyum	250	49,0	50,0	10,0	-0,658	0,029	18	64
Evlilikte İletişim	250	27,9	28,0	5,6	-0,399	-0,366	12	36
Evlilikte Empati	250	30,2	30,0	4,6	-0,288	-0,088	18	40
Kök Ailelerle İlişkiler	250	23,1	24,0	3,9	-0,843	0,459	8	28
Evlilik Uyum Ölçeği	250	130,2	131,0	20,9	-0,451	-0,188	64	168

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemi (Katılımcıların demografik değişkenlere göre Fark)

4.2.1. Cinsiyet

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutları ile cinsiyetleri arasındaki anlamlı bir ilişkinin varlığı ölçekler normal dağılıma sahip olmadığı için parametrik olmayan bağımsız örneklem Mann Whitney u testi ile incelenmiştir.

Tablo 8. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet		**Mann-Whitney U Testi**		
	Kadın	**Erkek**	**U**	**Z**	**p**
Genel Duygular	41,08	40,75	7608,0	-,253	,800
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	31,75	32,73	7265,5	-,855	,393
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	11,72	11,40	7489,0	-,464	,643
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	84,54	85,16	7589,5	-,285	,775
Kendilik Aidiyeti	49,24	47,16	6526,0	-2,156	,031
Aile Aidiyeti	17,50	16,80	6652,5	-1,941	,052
Aile Aidiyeti Ölçeği	66,74	63,96	6551,5	-2,109	,035
Evlilikte Doyum	49,99	47,91	6881,0	-1,531	,126
Evlilikte İletişim	28,87	26,66	5930,0	-3,207	,001
Evlilikte Empati	30,49	29,86	6917,0	-1,471	,141
Kök Ailelerle İlişkiler	23,54	22,57	6543,5	-2,131	,033
Evlilik Uyum Ölçeği	132,88	127,00	6516,5	-2,170	,030

Bulgular, katılımcıların cinsiyetlerine göre Psikolojik İyi Oluş ölçeği ve alt boyutlarının tutum farklarının olup olmadığı incelendiğinde katılımcıların cinsiyete göre tutumlarının %10 hata payı istatistiksel anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ancak ortalamalar bakımından sonuçlar irdelendiğinde, erkeklerin psikolojik iyi oluş değerlerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Başka bir ifade ile erkeklerin psikolojik iyi oluş durumları kadınlara göre daha kötüdür. Ayrıca alt boyutlar

bazında genel boyutlar açısından kadınların psikolojik iyi oluş durumları daha kötü iken Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet ve Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme alt boyutları açısından erkeklerin psikolojik iyi oluşlarının kadınlara nazaran daha kötü olduğu anlaşılmaktadır.

Bulgular, katılımcıların cinsiyetlerine göre aile aidiyet ölçeği ve alt boyutlarının tutum farklarının olup olmadığı incelendiğinde, genel ölçek bağlamında katılımcıların cinsiyete göre tutumlarının %10 hata payıyla istatistiksel anlamlı bir farklılık göstermediği ancak alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifade ile kadınların Kendilik Aidiyeti ve Aile Aidiyeti algısı erkeklerden daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Evlilik Uyum Genel ölçeği, Evlilikte İletişim ve Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutlarında katılımcıların cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre kadınların Evlilik Uyum Genel Ölçeği ile birlikte Evlilikte İletişim ve Kök Ailelerle İlişkiler boyutlarındaki tutumunun erkeklerden daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca diğer alt boyutlar bazında da kadın ortalama değerlerinin erkeklere göre yüksek olduğu yani evlilik uyumu hususunda kadınların daha olumlu tutumları olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.2. Yaş Durumu

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutlarıyla yaş durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının tespitinde Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Bulgular ölçekler ve alt boyutları bazında katılımcıların yaşlarına göre tutumlarının %10 hata payı istatistiksel anlamlı bir farklılık göstermediğine işaret etmektedir.

Ancak ortalamalar bağlamında sonuçlar incelendiğinde genel olarak yaş düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluş ve evlilik uyum düzeylerinde azalmaya işaret ederken aile aidiyeti tutumunda bir artış olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması

	Yaş			Kruskal Wallis Testi		
	18-25	**26-39**	**40+**	X^2	**df**	**p**
Genel Duygular	43,81	40,95	39,69	2,103	2	0,349
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	32,52	32,06	32,32	0,678	2	0,712
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	11,45	11,77	11,26	1,268	2	0,531
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	87,77	84,78	83,66	0,898	2	0,638
Kendilik Aidiyeti	46,71	48,61	48,32	1,373	2	0,503
Aile Aidiyeti	16,52	17,56	16,72	4,475	2	0,107
Aile Aidiyeti Ölçeği	63,23	66,17	65,04	2,323	2	0,313
Evlilikte Doyum	51,39	49,35	47,46	3,778	2	0,151
Evlilikte İletişim	28,42	28,28	26,81	3,604	2	0,165
Evlilikte Empati	29,71	30,52	29,77	2,693	2	0,26
Kök Ailelerle İlişkiler	22,68	23,37	22,74	1,071	2	0,585
Evlilik Uyum Ölçeği	132,19	131,52	126,78	3,365	2	0,186

4.2.3. Eğitim Durumu

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutlarıyla eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının tespitinde Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Bulgulara göre ölçekler ve alt boyutları bazında (Genel Duygular ve Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet boyutları hariç) katılımcıların eğitim düzeyine göre tutumlarının %10 hata payı istatistiksel anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluş skorlarının azaldığı yani katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça psikolojik iyi olma hallerinin arttığı tespit edilmiştir.

Aile aidiyeti genel boyutu ve kendilik aidiyeti alt boyutları bağlamında bulgular eğitim seviyesinin yükselmesinin aile aidiyetini olumlu yönde etkilediğini gösterirken aile aidiyeti alt boyutu açısından lisans üstü eğitimin lisans eğitimi olan katılımcılara göre aile aidiyetinin bir miktar düştüğünü göstermektedir.

Evlilik Uyum Genel Ölçeği bağlamında da eğitim düzeyinin evlilikte uyumu arttırdığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca lisans ve lisansüstü grupları ilköğretim ve lise grubundan daha fazla evlilikte uyuma önem verdiği belirlenmiştir.

Tablo 10. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının eğitim durumlarına Göre Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu						
	İlköğretim	**Lise**	**Lisans**	**Lisansüstü**	X^2	**df**	**p**
Genel Duygular	40,71	44,47	40,00	40,17	6,060	3	,109
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	34,39	33,94	31,57	29,72	5,095	3	,165
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	13,32	11,77	11,24	11,33	9,401	3	,024
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	88,43	90,17	82,99	81,22	7,743	3	,052
Kendilik Aidiyeti	45,86	46,17	49,06	50,94	8,756	3	,033
Aile Aidiyeti	15,96	15,89	17,73	17,61	12,233	3	,007
Aile Aidiyeti Ölçeği	61,82	62,06	66,79	68,56	10,700	3	,013
Evlilikte Doyum	45,43	46,79	49,90	53,06	10,942	3	,012
Evlilikte İletişim	24,82	26,85	28,38	30,67	14,665	3	,002
Evlilikte Empati	28,93	28,98	30,44	33,28	11,846	3	,008
Kök Ailelerle İlişkiler	21,29	22,17	23,64	23,56	11,614	3	,009
Evlilik Uyum Ölçeği	120,46	124,79	132,37	140,56	17,041	3	,001

4.2.4. Gelir Düzeyi

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutlarıyla gelir düzeyi gruplarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının tespitinde Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Bulgulara göre ölçekler ve alt boyutları bazında sadece Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet ve Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme alt boyutları bağlamında katılımcıların gelir düzeyine göre tutumlarının %10 hata payı istatistiksel anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Katılımcıların gelir düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluş skorlarının azaldığı görülmekle beraber en iyi psikolojik iyi oluş tutumu 20000- 39000 TL arasında olduğu görülmektedir.

Diğer yandan Aile Aidiyeti/Evlilik Uyum genel ölçekleri ve alt boyutlarının gelir düzeyi durumuna göre farklılık gösterdiğine dair herhangi bir istatistiksel kanıt bulunmamıştır.

Tablo 11. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının gelir düzeyine Göre Karşılaştırılması

	Gelir Düzeyi				Kruskal Wallis Testi		
	8.500-12.000 TL	12.001-19.000 TL	20.000-39.000 TL	40.000+ TL	X^2	df	p
Genel Duygular	39,79	43,00	39,30	41,26	5,443	3	0,142
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	32,06	34,24	30,13	31,22	8,26	3	0,041
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	11,82	12,45	10,65	10,52	11,391	3	0,01
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	83,67	89,67	80,54	83,00	8,049	3	0,045
Kendilik Aidiyeti	48,60	47,18	49,43	48,19	4,57	3	0,206
Aile Aidiyeti	16,79	16,95	17,70	17,56	3,62	3	0,306
Aile Aidiyeti Ölçeği	65,39	64,14	67,13	65,74	4,871	3	0,181
Evlilikte Doyum	50,58	47,82	48,83	49,74	3,72	3	0,293
Evlilikte İletişim	28,22	27,29	28,22	27,89	2,326	3	0,507
Evlilikte Empati	30,57	29,71	30,68	29,63	3,939	3	0,268
Kök Ailelerle İlişkiler	22,97	22,64	23,35	24,22	4,02	3	0,259
Evlilik Uyum Ölçeği	132,34	127,46	131,07	131,48	3,238	3	0,356

4.2.5. Evlilik Süresi

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutlarıyla evlilik süresine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının tespitinde Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Bulgulara göre sadece evlilikte uyum ölçeği, evlilik doyum ve iletişim alt boyutları tutumlarının, katılımcıların evlilik süresine göre %10 hata payı istatistiksel anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Evlilik süresi arttıkça evlilikte uyum ölçeği, evlilik doyum ve iletişim skorları artmakla beraber en yüksek evlilik uyum tutumu 8-15 yıl arasında evliliği olanlarda görülmektedir.

Tablo 12. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması

	Evlilik Süresi				Kruskal Wallis Testi		
	1-3 yıl	4-7 yıl	8-15 yıl	15+ yıl	X^2	df	p
Genel Duygular	40,35	44,37	40,45	39,80	4,45	3	0,217
Ekonomik, Aile ve Bireysel	30,98	33,79	32,79	32,37	3,463	3	0,326

Koşullardan Duyulan Memnuniyet							
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	11,27	11,63	11,82	11,78	1,037	3	0,792
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	82,60	89,79	85,57	83,95	3,686	3	0,297
Kendilik Aidiyeti	49,27	45,95	48,57	48,20	2,349	3	0,503
Aile Aidiyeti	17,50	16,91	17,13	16,93	0,802	3	0,849
Aile Aidiyeti Ölçeği	66,77	62,86	65,70	65,14	1,915	3	0,590
Evlilikte Doyum	51,61	45,93	49,52	46,86	13,125	3	0,004
Evlilikte İletişim	28,93	26,21	28,68	26,61	10,385	3	0,016
Evlilikte Empati	30,82	29,51	30,59	29,37	3,431	3	0,330
Kök Ailelerle İlişkiler	23,46	23,09	22,71	22,90	1,883	3	0,597
Evlilik Uyum Ölçeği	134,82	124,74	131,50	125,75	9,514	3	0,023

4.2.6. Evlilik Şekli

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutlarıyla evlilik şekline göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının tespitinde Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Bulgulara göre sadece evlilikte uyum ölçeği, evlilik doyum, iletişim ve empati alt boyutu, psikolojik iyi oluş ve genel duygular alt boyutu, aile aidiyeti alt boyutu tutumlarının katılımcıların evlilik şekline göre %10 hata payı istatistiksel anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Evlilikte uyum ölçeği ve evlilikte doyum, iletişim, empati alt ölçeklerinde aşk evliliği yapan katılımcıların skorlarının diğer evlilik şekillerine göre yüksek olduğu görülmektedir. Öte yandan Psikolojik iyi oluş genel boyut ve genel duygular alt boyutu bağlamında görücü usulü evlilik yapanların psikolojik iyi oluşları daha iyi iken aile aidiyet açısından en iyi tutumlar mantık evliliği yapanlara aittir.

Tablo 13. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Evlilik Şekline Göre Karşılaştırılması

	Evlilik Şekli				**Kruskal Wallis Testi**		
	Aşk Evliliği	**Görücü Usulü Evlilik**	**Yakın Akraba Evliliği**	**Mantık Evliliği**	X^2	**df**	**p**
Genel Duygular	40,52	39,26	49,33	44,32	7,084	3	0,069
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	31,91	32,00	35,11	34,00	3,163	3	0,367
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	11,41	11,71	12,44	12,53	2,998	3	0,392
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	84,00	82,97	96,89	90,74	6,298	3	0,098
Kendilik Aidiyeti	48,46	49,16	43,67	47,16	4,151	3	0,246

Aile Aidiyeti	17,36	16,66	14,56	17,68	7,356	3	0,061
Aile Aidiyeti Ölçeği	65,82	65,82	58,22	64,84	5,3	3	0,151
Evlilikte Doyum	50,16	46,87	43,22	45,37	10,673	3	0,014
Evlilikte İletişim	28,57	26,03	26,00	25,53	13,01	3	0,005
Evlilikte Empati	30,57	29,45	26,44	29,89	8,475	3	0,037
Kök Ailelerle İlişkiler	23,36	22,08	21,67	23,26	3,67	3	0,299
Evlilik Uyum Ölçeği	132,66	124,42	117,33	124,05	12,257	3	0,007

4.2.7. Çocuk Sayısı

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutları ile çocuk sahibi olma durumları arasındaki anlamlı bir ilişkinin varlığı bağımsız örneklem Mann Whitney u testi ile incelenmiştir.

Bulgular, katılımcıların Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, ekonomik, aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyet, ev dışındaki aktiviteleri sürdürebilme, evlilik uyum ölçeği, evlilikte empati, doyum ve iletişim alt boyutları bağlamında katılımcıların tutumlarının çocuk sahibi olma durumuna göre %10 hata payı istatistiksel anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Çocuk sahibi olan katılımcıların psikolojik iyi oluş durumları olmayanlara göre daha kötü olurken, evlilik uyumlarının, evlilikte iletişim doyum ve empatinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Çocuk Sahibi Olma Durumu		**Mann-Whitney U Testi**		
	Var	Yok	U	Z	p
Genel Duygular	41,55	39,74	6302	-1,312	0,189
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	32,95	30,74	5816,5	-2,21	0,027
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	11,97	10,81	5698,5	-2,435	0,015
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	86,64	81,29	5875,5	-2,1	0,036
Kendilik Aidiyeti	48,01	48,84	6604,5	-0,754	0,451
Aile Aidiyeti	17,09	17,35	6656	-0,662	0,508
Aile Aidiyeti Ölçeği	65,10	66,19	6566,5	-0,824	0,41
Evlilikte Doyum	47,88	51,31	5786,5	-2,265	0,024
Evlilikte İletişim	27,25	29,04	5872,5	-2,11	0,035
Evlilikte Empati	29,62	31,33	5495,5	-2,81	0,005
Kök Ailelerle İlişkiler	22,83	23,61	6167	-1,568	0,117
Evlilik Uyum Ölçeği	127,58	135,28	5670,5	-2,478	0,013

Bulgular çocuk sayısı bağlamında incelendiğinde ise Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, ekonomik, aile ve evlilik uyum ölçeği, evlilikte empati, doyum ve iletişim alt boyutları bağlamında katılımcıların tutumlarının çocuk sahibi olma durumuna göre %10 hata payı istatistiksel anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Çocuk sayısı arttıkça katılımcıların psikolojik iyi oluş durumlarının bozulduğu ayrıca evlilik uyumlarının, evlilikte iletişim doyum ve empatinin daha da düştüğü tespit edilmiştir.

Tablo 15. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması

	Çocuk Sayısı				**Kruskal Wallis Testi**		
	Çocuk Sahibi Değil	**Tek çocuk**	**2-3 çocuk**	**4+ çocuk**	X^2	**df**	**p**
Genel Duygular	39,74	42,56	41,06	39,56	2,474	3	0,48
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	30,74	32,42	33,35	32,33	5,221	3	0,156
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	10,81	11,69	12,23	11,11	7,134	3	0,068
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	81,29	87,15	86,65	83,00	4,667	3	0,198
Kendilik Aidiyeti	48,84	49,23	47,16	48,56	2,063	3	0,559
Aile Aidiyeti	17,35	17,16	17,17	15,78	1,297	3	0,73
Aile Aidiyeti Ölçeği	66,19	66,39	64,33	64,33	1,645	3	0,649
Evlilikte Doyum	51,31	49,00	47,37	45,44	7,225	3	0,065
Evlilikte İletişim	29,04	28,21	26,67	26,78	7,938	3	0,047
Evlilikte Empati	31,33	29,85	29,60	28,22	9,84	3	0,020
Kök Ailelerle İlişkiler	23,61	22,90	22,96	21,00	3,886	3	0,274
Evlilik Uyum Ölçeği	135,28	129,97	126,60	121,44	8,138	3	0,043

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemi (Korelasyon)

Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutlarının parametrik analizlerden Pearson korelasyon analizine ilişkin bulgular bulunmaktadır.

Korelasyon analizine ilişkin bulgulara göre; araştırma kapsamındaki katılımcıların, Psikolojik İyi Oluş genel boyutu ile Evlilik Uyum genel boyutu ve Aile Aidiyeti genel boyutu arasında anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Negatif ilişki çıkmasındaki ana sebep Psikolojik İyi Oluş Ölçeğindeki tepki puanlarının ters kodlanmış olmasıdır (Kesinlikle katılıyorum 1 puan iken – kesinlikle katılmıyorum 5 puan olarak kodlanmaktadır). Psikolojik İyi Oluş ölçeğinde puan arttıkça bireylerin psikolojik iyi oluşları azalmaktadır ve puanlar azaldıkça da bireylerin psikolojik iyi oluş

durumu artmaktadır. Diğer yandan Aile Aidiyeti genel boyutu ile Evlilik Uyum genel boyutu arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca korelasyon analizine ilişkin bulgulara göre; araştırma kapsamındaki katılımcıların, Psikolojik İyi Oluş alt boyutları ile Evlilik Uyum ve Aile Aidiyeti alt boyutları arasında anlamlı ve negatif bir ilişki söz konusudur. Aile Aidiyeti alt boyutları ile Evlilik Uyum alt boyutları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

Psikolojik iyi oluş ölçek değeri arttıkça katılımcıların psikolojik iyi oluş durumunda azalmaya işaret etmesi, evlilik uyum ölçeği ve aile aidiyeti ölçeklerinde artış ise katılımcıların evlilik uyumunda ve aile aidiyetinde yükselmeyi göstermesi nedeniyle korelasyon analizi bulguları beklenen çıktılarla uyumluluk arz etmektedir.

Psikolojik iyi oluş durumu, evlilik uyumu ve aile aidiyeti ilişki katsayısı bakımından yakın sonuçlar sunarken, en yüksek ilişki katsayısının psikolojik iyi oluş ve evlilik uyumu arasında olduğu görülmektedir.

Alt boyutlar bağlamın bulgular incelendiğinde, psikolojik iyi oluş ölçeğinin en yüksek ilişkiye sahip olduğu alt boyutu genel duygular olurken en düşük ilişkin ev dışındaki aktiviteleri sürdürülebilme olduğu ortaya çıkmaktadır. Aile aidiyeti genel ölçeğinde kendilik aidiyeti en yüksek ilişkiye sahip alt boyut olarak belirlenmiştir. Evlilik uyum ölçeğinde ise evlilik doyum boyutu en önemli bileşen olarak görülürken en düşük ilişkinin kök aile ilişkileri ile ortaya çıktığı görülmektedir.

Tablo 16. Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin Genel ve Alt Boyut Tutumlarının Korelasyon Analizi

		PIOO1	PIOO2	PIOO3	PIOO	AAO1	AAO2	AAO	EO1	EO2	EO3	EO4	EO
PIOO1	r	1	,650***	,409***	,903***	-,483***	-,401***	-,493***	-,608***	-,477***	-,516***	-,406***	-,606***
	p		,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
PIOO2	r	,650***	1	,533***	,887***	-,657***	-,500***	-,656***	-,567***	-,501***	-,449***	-,466***	-,590***
	p	,000		,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
PIOO3	r	,409***	,533***	1	,627***	-,272***	-,299***	-,301***	-,295***	-,322***	-,301***	-,221***	-,334***
	p	,000	,000		,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
PIOO	r	,903***	,887***	,627***	1	-,597***	-,493***	**-,609*** **	-,636***	-,540***	-,530***	-,462***	**-,650*** **
	p	,000	,000	,000		,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
AAO1	r	-,483***	-,657***	-,272***	-,597***	1	,675***	,971***	,577***	,505***	,490***	,492***	,609***
	p	,000	,000	,000	,000		,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
AAO2	r	-,401***	-,500***	-,299***	-,493***	,675***	1	,833***	,467***	,421***	,417***	,360***	,494***
	p	,000	,000	,000	,000	,000		,000	,000	,000	,000	,000	,000
AAO	r	-,493***	-,656***	-,301***	-,609***	,971***	,833***	1	,585***	,516***	,503***	,486***	**,618*** **
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000		,000	,000	,000	,000	,000
EO1	r	-,608***	-,567***	-,295***	-,636***	,577***	,467***	,585***	1	,812***	,730***	,562***	,959***
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		,000	,000	,000	,000
EO2	r	-,477***	-,501***	-,322***	-,540***	,505***	,421***	,516***	,812***	1	,660***	,470***	,887***
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		,000	,000	,000
EO3	r	-,516***	-,449***	-,301***	-,530***	,490***	,417***	,503***	,730***	,660***	1	,423***	,823***
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		,000	,000
EO4	r	-,406***	-,466***	-,221***	-,462***	,492***	,360***	,486***	,562***	,470***	,423***	1	,672***
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		,000
EO	r	-,606****	-,590***	-,334***	-,650***	,609***	,494***	,618***	,959***	,887***	,823***	,672***	1
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	

***p<0,000

Not: r; pearson korelasyon katsayısı; PIOO1; Genel Duygular, PIOO2; Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet,PIOO3; Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme, PIOO; Psikolojik İyi Oluş Ölçeği,AAO1; Kendilik Aidiyeti, AAO2; Aile Aidiyeti, AAO; Aile Aidiyeti Ölçeği, EO1; Evlilikte Doyum,EO2; Evlilikte İletişim,EO3; Evlilikte Empati,EO4; Kök Ailelerle İlişkiler,EO5; Evlilik Uyum Ölçeği.

4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemi (Regresyon Analizi)

Katılımcıların algılarına göre, psikolojik iyi oluş ve aile aidiyetinin evlilik uyumunu üzerine ne gibi etkilerinin olduğunu incelemek için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Ancak çalışmaya konu olan ölçek skorlarının normal dağılmadığı tespit edilmiştir. Bu durumlarda, literatürde sıkça tercih edilen parametrik tekniklerle çözüm üretmek mümkün olmayabilir. Bu sebeple, değişkenler arasındaki etkileşimi belirlemek için parametrik olmayan bir regresyon yöntemi olan Kernel regresyonu çalışmada tercih edilmiştir. Parametrik olmayan regresyon, doğrusal regresyon gibi, belirli bir ortak değişkenler kümesi için ortalama sonuçları tahmin eder. Doğrusal regresyonun aksine, parametrik olmayan regresyon, sonuç ve ortak değişkenler arasındaki fonksiyonel form konusunda agnostiktir ve bu nedenle yanlış belirleme hatasına tabi olmayacaktır.

Evlilikte uyum ile bağımsız değişkenler olan psikolojik iyi oluş ve aile aidiyeti arasında %10 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Analiz sonuçlarının daha iyi anlaşılabilmesi için Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin tepki kategorilerinin ters kodlandığını bu sebeple de psikolojik iyi oluş ile evlilik uyumu arasında negatif bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz. (Kesinlikle katılıyorum 1 puan iken – kesinlikle katılmıyorum 5 puan olarak kodlanmaktadır). Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinde puan arttıkça bireylerin psikolojik iyi oluşları azalmaktadır ve puanlar azaldıkça da bireylerin psikolojik iyi oluş durumu artmaktadır. Parametrik olmayan regresyon analizi bulgularına göre psikolojik iyi oluş ve aile aidiyeti ölçek değerleriyle birlikte evlilik uyumundaki değişimi açıklama oranın %59 olduğu görülmektedir. Psikolojik iyi oluş ölçeğindeki bir birimlik değişimin evlilikte uyumda 0,41 oranında bir azalışa ve aile aidiyetindeki bir birimlik değişimin 0.77'lik bir artışa neden olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle, katılımcıların *psikolojik iyi oluş ve aile aidiyeti algılarındaki* değişimin, *evlilik* uyumu davranışını etkilediği görülmektedir.

Tablo 17. Katılımcıların psikolojik iyi oluş ve aile aidiyetinin evlilik uyumunu üzerine etki analizi (Genel Boyut düzeyi)

	Değişken	Katsayı	Std. Hata	Z	p
Ortalama	Evlilik uyumu	130,638	1,229	106,290	0,000
Etki	Psikolojik İyi oluş	-0,416	0,064	-6,540	0,000
	Aile aidiyeti	0,777	0,162	4,800	0,000

R^2 = 0,5897 (Yöntem: Çapraz Geçerlilik)

		Ortalama	Etki
Band Genişliği	Psikolojik İyi oluş	8,410	52,255
	Aile aidiyeti	4,159	25,843

Evlilikte uyumu ile psikolojik iyi oluş ölçeğinin alt boyutlar arasında %10 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Çalışmada Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme alt boyutu ile istatistiksel bir ilişki saptanamadığı için modelden çıkarılmıştır. Başka bir ifade ile katılımcıların *psikolojik iyi alt boyut algılarının evlilik* uyumu genel algılarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Katılımcıların *psikolojik iyi oluş alt boyutları* bağımsız değişken, *evlilik* uyumu genel ölçeği algılarının bağımlı değişken olarak alındığı regresyon analizi sonucunda katılımcıların *evlilik* uyumu algılarındaki değişimin % 50'sini açıklamaktadır.

Katılımcıların *psikolojik iyi oluş* Genel Duygular ve Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet alt boyutları *evlilik* uyumu algılarını anlamlı bir şekilde negatif yönde yordadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile Katılımcıların genel duygulardaki bir birimlik değişim evlilik uyumunu 0,489 oranında, Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyetinde bir birimlik değişim ise 1,073 oranında azaltmaktadır.

Tablo 18. Katılımcıların psikolojik iyi oluş evlilik uyumunu üzerine etki analizi (Alt Boyut düzeyi)

	Değişken	Katsayı	Std. Hata	Z	p
Ortalama	Evlilik uyumu	130,352	1,469	88,760	0,000
Etki	Genel duygular	-0,489	0,135	-3,620	0,000
	Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan	-1,073	0,202	-5,300	0,000

	Memnuniyet		
R^2 = 0,5019 (Yöntem: Çapraz Geçerlilik)			
		Ortalama	**Etki**
Band Genişliği	Genel duygular	4,569	6,117
	Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	3,674	4,919

Evlilikte uyumu ile aile aidiyeti ölçeğinin alt boyutlar arasında %10 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile katılımcıların aile aidiyeti alt boyut algılarının evlilik uyumu genel algılarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Katılımcıların *aile aidiyeti alt boyutları* bağımsız değişkenleri, *evlilik* uyumu genel ölçeği algılarının bağımlı değişken olarak alındığı regresyon analizi sonucunda katılımcıların *evlilik* uyumu algılarındaki değişimin % 52,5'ini açıklamaktadır.

Katılımcıların *aile aidiyeti* genel ölçeği Kendilik Aidiyeti ve Aile Aidiyeti alt boyutları *evlilik* uyumu algılarını anlamlı bir şekilde pozitif yönde yordadığı görülmektedir. Başka bir ifade ile katılımcıların kendilik aidiyetindeki bir birimlik değişim evlilik uyumunu 1,531 oranında, aile aidiyetindeki bir birimlik değişim ise 0,9 oranında arttırmaktadır.

Tablo 19. Katılımcıların aile aidiyeti evlilik uyumunu üzerine etki analizi (Alt Boyut düzeyi)

	Değişken	**Katsayı**	**Std. Hata**	**Z**	**p**
Ortalama	Evlilik uyumu	130,429	1,313	99,300	0,000
Etki	Kendilik Aidiyeti	1,531	0,250	6,130	0,000
	Aile Aidiyeti	0,900	0,531	1,690	0,090
R^2 = 0,5251 (Yöntem: Çapraz Geçerlilik)					
				Ortalama	**Etki**
Band Genişliği	Kendilik Aidiyeti			3,146	4,304
	Aile Aidiyeti			1,356	1,854

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Çalışmada evli bireylerin psikolojik iyi oluşlarının ve aile aidiyetlerinin evlilik uyumlarına olan etkileri analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma Psikolojik iyi oluş ölçeği, aile aidiyeti ölçeği ve evlilik uyumu ölçeği kullanılarak yapılmıştır. Çalışmada ölçekler birçok farklı etkenler bazında ölçülerek, hareket edilmiştir.

Cinsiyet etkenine bakıldığında erkeklerin psikolojik iyi oluş değerlerinin daha yüksek çıktığı görülmektedir. Aslında bu durum erkeklerin psikolojik iyi oluş durumlarının kadınlara göre daha kötü olduğunu göstermektedir. Diğer yandan çalışmanın alt boyutlarını oluşturan ekonomik, aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyet ve ev dışındaki aktiviteleri sürdürebilme açısından erkeklerin psikolojik iyi oluşlarının kadınlara göre daha kötü olduğu kanısına ulaşılmıştır. Gök'ün (2019) araştırma sonuçlarına göre öznel iyi oluşun erkeklerin lehine olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde benzer sonuçlar (Özkan, 2014; Saföz Güven, 2008) bulunurken zıt sonuçların da olduğu araştırmalar yer almaktadır (Duman, 2016; Nigar, 2014). Bazı araştırma sonuçlarına göre ise öznel iyi oluşla cinsiyet arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Bayram, 2018; Dervişoğlu, 2018; Güney, 2017; Toprak, 2014). Eroğlu ve Parlar (2018) çalışmasında kadınların psikolojik iyi oluşlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumu Eroğlu ve Parlar (2018) tarafından yapılmış olan çalışmada desteklemektedir.

Aile aidiyeti ile cinsiyet etkeni arasındaki bağa bakıldığında ise kadınların sahip olduğu aile aidiyeti duygusunun erkeklere göre daha zengin olduğu ortaya çıkmıştır. Ayberk ve Taylan'ın (2021) araştırmasında, erkeklerin aile aidiyeti ortalamasının anlamlı şekilde kadınlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna karşılık Saki (2018) kadınların aile aidiyet puan değerlerinin, erkek bireylerin aile aidiyet puan değerinden daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bir başka araştırmada da Güneş (2018) kadınların aile aidiyetinin erkeklerininkine göre daha yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Araştırmamızda da kadınların aile aidiyet puanları daha yüksek çıkması ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu durumu ise Topçuoğlu ve

Myradov (2021) çalışmalarında erkeklerin aile aidiyet düzeylerinin kadınların aile aidiyet düzeylerine göre daha yüksek olduğu sonucu desteklememektedir. Yeter (2019) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı aile aidiyeti çalışmasında cinsiyet ile aile aidiyeti arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Hallers-Haalboom ve ark. (2014)'ın yaptığı çalışmada aile aidiyet düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmadığı bulgusu gözlenirken, Aslantürk (2017)'ün çalışmasında tam aileye sahip üniversite öğrencilerinin aile aidiyet düzeylerinde cinsiyete göre farklılık olduğu sonucu gözlenmiştir. Saygın ve Arslan (2009)'ın üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmada ise aile ve arkadaştan alınan desteğin kadınların lehine olduğu görülmüştür.

Benzer şekilde Turan (1997) tarafından yapılan bir çalışmada ise evlilik uyumu ile evlilik süresi erkekler için anlamlı bulunurken, kadınlar için anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bunların yanı sıra Kabasakal ve Soylu (2016)'da yapmış oldukları çalışmada evli bireylerin evlilik doyumlarının cinsiyet ve eş desteği değişkenlerine göre incelemiştir. Buna göre erkeklerin evlilik doyum puanları kadınlarınkine göre daha düşük bulunmuştur. Çelik ve Tümkaya (2012) çalışmalarında evlilik uyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Cinsiyet ve psikolojik iyi oluş, aile aidiyeti ve evlilik uyumu arasında bir ilişki saptayan bulgunun tersini ise Çağ ve Yıldırım (2013)'ın yapmış olduğu çalışmada görmek mümkündür. Çalışmaya göre cinsiyetin evlilik doyumu üzerinde bir yordayıcı olmadığı saptanmıştır.

Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilikte Uyum ölçekleri ile yaş etkeni arasındaki bağlantıya bakıldığında; yaş düzeyinin artması ile psikolojik iyi oluş ve evlilik uyum düzeylerinde bir azalma olduğu görülmüştür. Rıza (2016) çalışmasında psikolojik iyi oluş hali ile yaş etkeni arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Timur (2008) çalışmasında ise psikolojik iyi oluş hali ile yaş etkeninin ilişkisinin olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte yine yaş düzeylerinin artması ile aile aidiyeti düzeyinde bir artma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada aile aidiyeti ile eğitim seviyesi arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Lisansüstü eğitim seviyesine sahip olan katılımcıların lisans seviyesine sahip olan katılımcılara göre aile aidiyetlerinin daha yüksek olduğu

da görülmüştür. Yapılan çalışmada evli bireylerde eğitim düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluş hallerinde bir artma söz konusu olduğu görülmüştür. Bununla birlikte eğitim seviyesi yükseldikçe evlilikteki uyumunda arttığı görülmektedir. Öyle ki lisans ve lisansüstü eğitim seviyelerine sahip katılımcıların evlilikteki uyumlarının; ilköğretim ve lise eğitim seviyesindeki katılımcılara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fışıloğlu (1992) yüksek lisans öğrencilerinin evlilik süreleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelemiş, evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında bir ilişki saptamamıştır. Aynı şekilde Köseoğlu (2021) lisans ve yüksek lisans eğitim seviyelerine sahip olan kişilerin ilköğretim ve ortaöğretim eğitim seviyelerinde olan kişilere göre psikolojik iyi oluş hallerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yalçın (2014) çalışmasında sosyodemografik özellikler ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada eğitim ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çiftlerin eğitim seviyeleri aynı olduğunda ailevi roller ve sorumlulukların paylaşılma olanağının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Böylelikle çiftlerin memnuniyetlerinde artış gözlemlenmektedir. Tynes (1990) çalışmasında ise eğitim düzeyi yüksek kadın ve eşlerin, eğitim düzeyi düşük erkek ve eşlerinden daha fazla evlilik uyumuna sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yalçın, 2014). Eğitim seviyesi yükseldikçe eşler birbirlerinin duygu ve düşüncelerine daha saygılı yaklaşabilmekte veya önem verebilmektedir. İletişim kurmayı öncelikli hale getirmeleri de oldukça önemlidir. Bu bağlamda eğitim seviyesinin yükselmesi evlilikte ki uyumu da olumlu etkilemektedir. Yine Yalçın (2014) çalışmasında mesleklerin de evlilik uyumu ile ilgili olduğunu belirtmektedir. Meslek statüleri yüksek bireyler ve eşleri, meslek statüleri orta veya düşük birey ve eşlere göre evlilik uyumunu daha fazla göstermektedir. Bu durumda yine eğitim seviyesinin etkisini göstermektedir. Kublay ve Oktan (2015) bireylerin evlilik uyumlarının meslek grubuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Literatüre bakıldığında Erdoğan (2007), Demiray (2007) çalışmaları bu durumu destekler niteliktedir (Kublay ve Oktan, 2015).

Katılımcıların gelir düzeyleri ve psikolojik iyi oluş halleri arasındaki ilişkiye bakıldığında ise; katılımcıların gelir düzeylerinin artması halinde psikolojik iyi oluş

hallerinin de arttığı görülmektedir. Bu durumu Eroğlu ve Parlar (2018) tarafından yapılan çalışma da desteklemektedir. Buna göre gelir seviyesi arttıkça psikolojik iyi oluşun da arttığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte gelir seviyesi ile aile aidiyeti ölçeği ve evlilikte uyum ölçeği arasında herhangi bir ilişkiyi kanıtlayacak istatiksel verilere ulaşılamamıştır. Ayapbek (2021) çalışmasında çocuk sahibi olan evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile eğitim düzeyi arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Evlilik süresi ise yine çalışmaya dahil edilen etkenler arasında yer almaktadır. Evlilik süresinin artması ile evlilikte uyum ölçeği de azalmaktadır. En düşük evlilik uyumu tutumu 4-7 yıl arasında görülmekteyken en yüksek evlilik uyumu tutumunun ise 1-3 yıl arasında olduğu görülmektedir. Benzer sonuçlar, Ayberk ve Taylan'ın (2021) araştırmasında çıkmıştır. Araştırmalarında, aile aidiyeti ile evlilik süresi arasında anlamlı farklılığa ulaşılmış, katılımcıların evlilik sürelerinin aile aidiyet puanlarına etki ettiği saptanmıştır. Alanyazında araştırmamızı doğrudan olmasa da dolaylı olarak destekleyen çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Evlilik uyumu ile evlilik sürelerine ilişkin olarak; Fışıloğlu (1992) yüksek lisans öğrencilerinin evlilik süreleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelemiş, evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında bir ilişki saptamamıştır. Benzer şekilde Turan (1997) tarafından yapılan bir çalışmada ise evlilik uyumu ile evlilik süresi erkekler için anlamlı bulunurken, kadınlar için anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yalçın (2014)'ın yapmış olduğu çalışmada ise evlilik süresinin evlilik uyumunu etkilediği ortaya konmaktadır. Hatta evliliğin ilk yıllarında evlilik uyumunun düşük olduğu; çocuklar evden ayrıldıktan sonra yükseldiği analiz edilmiştir. Ancak Öz ve Tatar (2020) çalışmalarında evlilik süresinin uzamasının psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkileyebileceği sonucunu ortaya atmışlardır.

Çalışmada evlilik şekillerinin de ölçekler ile ilişkileri analiz edilmiştir. Buna göre aşk evliliği yapanların evlilikte uyum ölçeği ve evlilikte doyum, iletişim, empati durumlarının diğer evlilik şekillerine göre daha yüksek olduğu kanısına ulaşılmıştır. Görücü usulü evliliklerde ise diğer evlilik şekillerine göre psikolojik iyi oluş hallerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkarken; en fazla aile aidiyeti tutuma sahip

olunan evlilik şekli ise aşk ve görücü usulü ile evlilikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Topçuoğlu ve Myradov (2021) çalışmada eşiyle anlaşarak evlenmiş olan kişilerin aile aidiyet duygusu en yüksekken; görücü usulü evlenenlerin ise aile aidiyet duygusunun en düşük seviyede olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Evlilik bağlamında eşler, stresli olayların olumsuz etkilerine karşı tampon ve koruma sağlayabilen yakınlık, empati ve günlük etkileşimler sunar. Eşler ayrıca eşlerini ihtiyaç anında yararlanılabilecek daha geniş arkadaş, akraba ve topluluk ağlarına bağlar (Musick & Bumpass, 2012). Sosyal desteğin doğrudan psikolojik iyi oluşu etkilediğine dair güçlü kanıtlar vardır (Soulsby & Bennett, 2015). Evlilik ilişkileri ve iletişim, sosyal destek sağlama aracı olarak kabul edilebilir, bu nedenle destekleyici bir eşin varlığı, psikolojik iyi oluş üzerinde olumlu etkilere sahip olabilir. Ümmet (2017) çalışmasında evli bireylerin genel psikolojik sağlıkları ile yaşam doyumları arasında var olan ilişkide evlilik uyumlarının aracı rolünü incelemiştir. Buna göre kişilerin genel psikolojik sağlıkları bozuldukça yaşam doyumlarının negatif yönde etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. Çalışmanın ikinci savında ise negatif psikolojik sağlığın evlilik uyum değerlerini olumsuz yönde etkilediği yönündedir. Yine Tucker ve O'Grady (1991)'e göre evlilik uyumunun kişilerin hem beden hem ruh sağlığı üzerindeki etkisi ortaya konulmaktadır. Bununla birlikte Stack ve Eshleman (1998)'e göre de evli kişilerde daha düşük depresyon riskleri olduğu saptanmıştır (Ümmet, 2017). Erdoğan (2023) ise psikolojik iyi oluşun yüksek olmasının evlilik doyumunu da arttırdığını ifade etmektedir.

Evliliğin dinamikleri arasında olan çocuk ve çocuk sayısı bakımından bakıldığında ise; çocuk sahibi olan evli bireylerin psikolojik iyi oluş hallerinin çocuk sahibi olmayan bireylere nazaran daha kötü olduğu sonucuna varılmıştır. Yine aynı katılımcılarda evlilik uyumlarının ve iletişimlerinin azaldığı görülmektedir. Çocuk sayısı arttıkça yine çocuk sahibi olan evli bireylerin psikolojik iyi oluş hallerinde düşme görülmekle birlikte; evlilik uyumlarının da kötüleştiği görülmektedir. Yalçın (2014) çalışmasında evlilik uyumu ile çocuk sayısı arasında bir ilişki olmadığı kanısına ulaşmıştır. Bu tezi destekleyen diğer bir çalışma ise Tutarel Kışlak (1997)

çalışmasıdır. Bireylerin küçük yaşlardaki evlilikleri istikrarı arttırmaktayken; evlilikteki kaliteyi düşürmektedir sonuçlarına ulaşılmıştır (Yalçın, 2014).

Kişilerin evlilik doyumları ve psikolojik iyi oluşları ile ilişkili olan değişkenlerin bilinmesi oldukça önem arz etmektedir. Evlilik kurumunda çiftlerin yaşadıkları sorunların kaynağının bilinmesi ve çözülmesi evlilik doyumu açısından önemlidir. Bu nedenle psikolojik iyi oluş hallerinin yüksek olması, evlilikte uyumun sağlanması ve aile aidiyeti için oldukça önem arz etmektedir (Arıdağ, Erus ve Seydooğulları, 2019). Mutlu ve Can (2021) çalışmada psikolojik iyi oluş ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Aynı şekilde Hüsrevoğlu (2019) çalışmasında psikolojik iyi oluş ile evlilik doyumu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu açıklamıştır. Evli bireylerde psikolojik iyi oluşu yordayan değişkenlerin belirlenmesi amacı ile Akdağ ve Çankaya (2015)'de çalışma yapmıştır. Bu çalışmaya göre evli bireylerde psikolojik iyi oluşun anlamlı yordayıcıları arasında benlik saygısı ve evlilik doyumunun geldiği görülmüştür. Çalışmada psikolojik iyi oluş ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu kanaatine varılmıştır. Diğer yandan Erdoğan (2022) psikolojik iyi oluş ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu kanısına varmıştır.

Çalışmaya oldukça önemli katkılar sağlayacağı düşünülen bir çalışma da Parlar ve Şenli (2021) tarafından kaleme alınmış olan çalışmadır. Çalışmada Türkiye'de evlilik uyumu ile ilgili yazılan doktora tezlerinin incelemesi bulunmaktadır. Bu çalışmaya göre 1995-2019 tarihleri arasında evlilik uyumu hakkında yazılmış 28 adet tez olduğu görülmüştür. Diğer yandan yine Parlar ve Tabakcı (2018) tarafından kaleme alınan etnik kökenin evlilik uyumuna etkisi çalışması da önemlidir. Buradan hareketle farklı etnik kökenden gelenlerin evlilikteki uyumları farklı demografik özelliklere göre değişkenlik göstermektedir. Sonuç olarak ise katılımcıların eğitim düzeyleri, etnik kökenleri, çocukların var olup olmaması, flört etme süresi, kök ailelerle bir arada yaşama ve kaç yaşında evlendikleri gibi bağlamların evlilik uyumunu büyük oranda etkilemekte olduğuna ulaşılmıştır.

5.2. Sonuç

Araştırma sonucu aile aidiyetinin arttığına ve evlilik uyumunun yüksek olduğuna işaret etmektedir. Psikolojik iyi oluşun artmasıyla da evlilik uyumunun arttığı saptanmıştır. Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin tepki kategorilerinin ters işaretlenmesinden kaynaklı psikolojik iyi oluş skorlarının artmasıyla kişilerin psikolojik iyi oluşunun düştüğü görülmektedir. Ayrıca psikolojik iyi oluşun ortalamanın altında çıkması katılımcıların psikolojik iyi oluşlarının yüksek olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve alt boyutları incelemesinde; istatistiksel anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ancak ortalamalar bakımından sonuçlar irdelendiğinde, erkeklerin psikolojik iyi oluş skorlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Başka bir ifade ile erkeklerin psikolojik iyi oluş durumlarının kadınlara göre daha kötü olduğu görülmüştür. Ayrıca alt boyutlar bazında genel duygular alt boyutu açısından kadınların psikolojik iyi oluş durumları daha kötü iken ekonomik, aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyet ve ev dışındaki aktiviteleri sürdürebilme alt boyutu açısından erkeklerin psikolojik iyi oluşlarının kadınlara nazaran daha kötü olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Aile Aidiyet Ölçeği ve alt boyutlarının tutum farklarının olup olmadığı incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla daha fazla aile aidiyet tutumlarının olduğu görülmüştür. Alt boyutlarda da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifade ile kadınların kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti algısı erkeklerden daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Evlilik Uyum Genel Ölçeği ve evlilikte iletişim, kök ailelerle ilişkiler alt boyutlarında katılımcıların cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre kadınların Evlilik Uyum Genel Ölçeği ile birlikte evlilikte iletişim ve kök ailelerle ilişkiler alt boyutlarındaki tutumunun erkeklerden daha fazla olduğu görülmüştür.

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutlarıyla yaş durumları incelendiğinde; anlamlı bir farklılığa ulaşılamamıştır ancak genel olarak yaş düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluş durumunda artışa, evlilik uyum düzeylerinde ise azalmaya işaret ederken aile aidiyeti tutumunda ise artış olduğuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş Genel Ölçeğinde anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır. Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinde ise genel ve alt boyutlarıyla eğitim durumları istatistiksel anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça genel olarak psikolojik iyi oluş skorlarının azaldığı yani katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça psikolojik iyi olma hallerinin arttığı tespit edilmiştir.

Aile aidiyeti genel boyutu ve kendilik aidiyeti alt boyutları bağlamında bulgular eğitim seviyesinin yükselmesinin aile aidiyetini olumlu yönde etkilediğini gösterirken aile aidiyeti alt boyutu açısından lisans üstü eğitimin lisans eğitimi olan katılımcılara göre aile aidiyetinin bir miktar düştüğünü göstermektedir.

Evlilik Uyum Genel Ölçeği bağlamında da eğitim düzeyinin evlilikte uyumu arttırdığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca lisans ve lisansüstü grupların ilköğretim ve lise grubundan daha fazla evlilikte uyuma önem verdiği belirlenmiştir.

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş Genel Ölçeğinde istatiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerin de ise genel ve alt boyutlarıyla gelir düzeyi gruplarına göre incelendiğinde istatistiksel anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Katılımcıların gelir düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluş skorlarının azaldığı görülmekle beraber en iyi psikolojik iyi oluş tutumu 20000- 39000 TL arasında olduğu görülmektedir.

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutlarıyla evlilik süresine göre incelendiğinde; Katılımcıların psikolojik iyi oluş ve aile aidiyeti algılarında anlamlı bir farklılığa

ulaşılmamıştır. Evlilik Uyum Ölçeği bağlamında analiz sonuçlarında ise evlilik süresi arttıkça evlilikte uyumunun azaldığı en yüksek evlilik uyum tutumunun ise 1-3 yıl arasında evliliği olanlarda görülmektedir.

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutlarıyla evlilik şekline göre incelendiğinde; Evlilikte uyum ölçeği ve evlilikte doyum, iletişim, empati alt ölçeklerinde aşk evliliği yapan katılımcıların skorlarının diğer evlilik şekillerine göre yüksek olduğu görülmektedir. Psikolojik iyi oluş ve aile aidiyeti tutumlarında ise anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır fakat ortalamalar üzerinden yapılan değerlendirmede en iyi psikolojik iyi oluş durumlarının ve aile aidiyeti tutumlarının görücü usulü evliliklerde olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların algılarına göre Psikolojik İyi Oluş, Aile Aidiyeti ve Evlilik Uyumu ölçeklerinin genel ve alt boyutları ile çocuk sahibi olma durumları incelendiğinde; Çocuk sahibi olan katılımcıların psikolojik iyi oluş durumları çocuk sahibi olmayan katılımcılara göre daha kötü olduğu ayrıca çocuk sahibi olan katılımcıların evlilik uyumlarının çocuk sahibi olmayan katılımcılara göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca Çocuk sayısı arttıkça katılımcıların psikolojik iyi oluş durumlarının genel olarak azaldığı ayrıca evlilik uyumlarının daha da düştüğü tespit edilmiştir.

Katılımcıların, Psikolojik İyi Oluş genel boyutu ile Evlilik Uyum genel boyutu ve Aile Aidiyeti genel boyutu arasında anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Negatif ilişki çıkmasındaki ana sebep Psikolojik İyi Oluş Ölçeğindeki tepki puanlarının ters kodlanmış olmasıdır. Psikolojik İyi Oluş ölçeğinde puan arttıkça bireylerin psikolojik iyi oluşları azalmaktadır ve puanlar azaldıkça da bireylerin psikolojik iyi oluş durumu artmaktadır. Diğer yandan Aile Aidiyeti genel boyutu ile Evlilik Uyum genel boyutu arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca korelasyon analizine ilişkin bulgulara göre; araştırma kapsamındaki katılımcıların, Psikolojik İyi Oluş alt boyutları ile Evlilik Uyum ve Aile Aidiyeti alt boyutları arasında anlamlı ve negatif bir ilişki söz konusudur. Aile

Aidiyeti alt boyutları ile Evlilik Uyum alt boyutları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

Psikolojik iyi oluş ölçek değeri arttıkça katılımcıların psikolojik iyi oluş durumunda azalmaya işaret etmesi, evlilik uyum ölçeği ve aile aidiyeti ölçeklerinde artış ise katılımcıların evlilik uyumunda ve aile aidiyetinde yükselmeyi göstermesi nedeniyle korelasyon analizi bulguları beklenen çıktılarla uyumluluk arz etmektedir.

Psikolojik iyi oluş durumu, evlilik uyumu ve aile aidiyeti ilişki katsayısı bakımından yakın sonuçlar sunarken, en yüksek ilişki katsayısının psikolojik iyi oluş ve evlilik uyumu arasında olduğu görülmektedir.

Alt boyutlar bağlamında bulgular incelendiğinde, psikolojik iyi oluş ölçeğinin en yüksek ilişkiye sahip olduğu alt boyutu genel duygular olurken en düşük ilişkiye sahip olduğu alt boyutu ise ev dışındaki aktiviteleri sürdürülebilme olduğu ortaya çıkmaktadır. Aile aidiyeti genel ölçeğinde kendilik aidiyeti en yüksek ilişkiye sahip alt boyut olarak belirlenmiştir. Evlilik uyum ölçeğinde ise evlilikte doyum boyutu en önemli bileşen olarak görülürken en düşük ilişkinin kök aile ilişkileri ile ortaya çıktığı görülmektedir.

Psikolojik iyi oluş ve aile aidiyetinin evlilik uyumunu üzerine etkisinde; Psikolojik iyi oluş ölçeğindeki bir birimlik değişimin evlilikte uyumda 0,41 oranında bir azalışa ve aile aidiyetindeki bir birimlik değişimin 0.77'lik bir artışa neden olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle, katılımcıların psikolojik iyi oluş ve aile aidiyeti algılarındaki değişimin, evlilik uyumu davranışını etkilediği görülmektedir.

Katılımcıların psikolojik iyi oluş ölçeği genel duygular ve ekonomik, aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyet alt boyutları evlilik uyumu algılarını anlamlı bir şekilde negatif yönde yordadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile katılımcıların genel duygulardaki bir birimlik değişim evlilik uyumunu 0,489 oranında, ekonomik, aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyetinde bir birimlik değişim ise 1,073 oranında azaltmaktadır.

Katılımcıların aile aidiyeti genel ölçeği kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti alt boyutları evlilik uyumu algılarını anlamlı bir şekilde pozitif yönde yordadığı görülmektedir. Başka bir ifade ile katılımcıların kendilik aidiyetindeki bir birimlik değişim evlilik uyumunu 1,531 oranında, aile aidiyetindeki bir birimlik değişim ise 0,9 oranında arttırmaktadır.

5.3. Öneriler

İlkokul ve lise mezunlarının aile aidiyeti ve evlilik uyumlarının düşük çıkması endişe verici bir durum olabilir. Bu durumu ele almak ve iyileştirmek için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından özellikle eğitim çalışmaları düzenlenmesi önemli olabilir. Eğitim programları, aile içi ilişkileri güçlendirmeye ve evlilik uyumunu artırmaya yönelik içeriklere odaklanabilir. Bu çalışmalar, iletişim becerilerini güçlendirmek, aile içi dayanışmayı artırmak ve sorunlara etkili çözüm yolları bulmak gibi konuları içerebilir. Böyle bir yaklaşım, toplumun genel refahını artırmak ve sağlıklı aile ilişkilerini teşvik etmek adına olumlu etkiler sağlayabilir.

Psikolojik iyi oluş ile gelir seviyesi arasındaki ters orantılı ilişki dikkat çekicidir. Bireylerin psikolojik iyi oluş durumlarının ekonomik durumlarına bağlı olarak değişiyor olması, ekonomik faktörlerin ruhsal sağlık üzerindeki etkilerini göstermektedir. Bu tür bir sorunu çözme yolunda eğitim, bireylere ekonomik yönetim becerileri, finansal planlama ve stresle başa çıkma konularında destek sağlayabilir. Eğitim programları aracılığıyla bireyler, mali konularda bilinçlenerek ekonomik durumlarıyla daha etkin bir şekilde başa çıkabilir ve bu da psikolojik iyi oluşlarını olumlu yönde etkileyebilir.

Çocuk sahibi olmayan katılımcıların çocuk sahibi olan katılımcılara göre psikolojik iyi oluşlarının daha iyi olması ebeveynlik stratejilerinde eksiklikten kaynaklanıyor olabilir. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme eğitimlerine önem verilebilir.

Bu araştırma İstanbul ili Kadıköy, Esenler, Maltepe ve Kartal ilçelerinde yaşayan evli bireyler üzerinde yapılmıştır. Aynı araştırma farklı bölgelerde/illerde tekrarlanarak ortaya çıkan sonuçlar karşılaştırılabilir.

Ailelere yönelik verilecek eğitimlerde, çocukların iyi oluşlarını desteklemek adına ebeveynlere yönelik önemli konular ele alınabilir. Ebeveynlere, çocuklarıyla daha

katılımcı, yakın ve destekleyici bir ilişki kurmaları konusunda rehberlik edilebilir. Ayrıca, ebeveynlerin çocukların özerklik, yeterlilik ve ilişkili olma ihtiyaçlarına duyarlılık göstermeleri üzerine odaklanılabilir (Dinçer & Erdoğan , 2023).

Danışmanlık hizmetleri aracılığıyla, ailelere çocuk gelişimi, duygusal ihtiyaçlar, iletişim becerileri ve sürdürülebilir aile ilişkileri konularında bilgi verilebilir. Ebeveynlere çocuklarının bireysel ihtiyaçlarına uygun bir şekilde nasıl destek olabilecekleri konusunda pratik stratejiler sunulabilir. Bu, hem çocukların iyi oluşunu sağlamak hem de aile içi ilişkileri güçlendirmek adına etkili bir yaklaşım olabilir.

Araştırma sonuçlarının, aile danışmanlarına, psikolojik danışmanlara ve psikologlara yönlendirici bir rol oynayabileceği önemli bir noktadır. Bu sonuçlar, profesyonellerin müdahale stratejilerini belirleme ve bireylerin, çiftlerin veya ailelerin iyi oluşunu destekleme konusunda bilgi sahibi olmalarına katkı sağlayabilir.

Araştırma bulguları, aile danışmanlarının ve psikologların özellikle çocuk gelişimi, evlilik uyumu, iletişim ve aile aidiyeti gibi alanlarda müdahalelerini şekillendirirken dikkate almaları gereken önemli noktaları vurgulayabilir. Bu profesyoneller, ebeveynlere yönelik eğitim programlarını tasarlarken veya bireylerle terapötik çalışmalarını sürdürürken, araştırma sonuçlarından elde edilen bilgileri kullanarak daha etkili ve hedefe yönelik stratejiler geliştirebilirler.

Araştırma sonuçlarının, okul psikolojik danışmanlarına önemli bir rehberlik sağladığı görülmektedir. Okullarda gerçekleştirilen bireysel ve grup psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerinde, özellikle psikolojik ihtiyaçların tatmininin bireylerin iyi oluşunu etkileyen önemli bir faktör olduğunu hatırlatması, bu profesyonellerin müdahale stratejilerini güçlendirebilir.

Okul psikolojik danışmanları, öğrencilerle gerçekleştirdikleri danışma seansları ve grup çalışmalarında araştırma sonuçlarından elde ettikleri bilgileri kullanarak öğrencilerin psikososyal iyi oluşunu destekleyici programlar tasarlayabilirler. Bu, öğrencilerin akademik başarılarını artırmanın yanı sıra duygusal ve sosyal gelişimlerine de katkı sağlayabilir.

Ayrıca, okul psikolojik danışmanları, araştırma sonuçlarını değerlendirerek okuldaki genel atmosferin iyileştirilmesi ve öğrenciler arası ilişkilerin kuvvetlendirilmesi

konularında rehberlik edebilirler. Bu şekilde, okul psikolojik danışmanları, öğrenci, öğretmen ve veli işbirliğiyle birlikte daha sağlıklı ve destekleyici bir öğrenme ortamı oluşturmak için etkili stratejiler geliştirebilirler.

KAYNAKÇA

Akdağ, F. G., & Çankaya, C. Z. (2015). Predicting of psychological well-being in married individuals. *Mersin University Journal of the Faculty of Education, 11*(3), 646-661.

Aksüllü, N., & Doğan, S. (2004). Huzurevinde ve evde yaşayan yaşlılarda algılanan sosyal destek etkenleri ile depresyon arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 5*(1), 76-84.

Aktaş, E. N., & Erdoğan, P. (2023). Çeşitli Ortaöğretim Programlarındaki Öğrencilerin Sanal Zorbalık ile Baş Etme Düzeylerinin İncelenmesi. *IX. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi* (s. 124-135). İstanbul: TURKCESS .

Alptekin, D. (2011). *Toplumsal aidiyet ve gençlik: Üniversite gençliğinin aidiyeti üzerine sosyolojik bir araştırma. .* Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alptekin, D. (2011). *Üniversite Gençliğinin Aidiyeti Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. Yayımlanmamış Doktora Tezi.* Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aminjafari, A., Padash, Z., Baghban, I., & Abedi, M. (2012). The study of marital adjustment in employers' dual career families. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 559 -517.

Antonsich, M. (2010). In search of belonging: an analytical framework. Loughborough University. *Journal contribution*.

Arıdağ, N., Erus, S., & Seydooğulları, S. (2019). Eş desteğinin evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,*, 1014-1024.

Arshad, M., Mohsin, M. N., & Mahmood, K. (2014). Marital adjustment and life satisfaction among early and late marriages. *Journal of Education and Practice, 5*(17), 83-90.

Aslantürk, H. (2017). *Tam aileye ve tek ebeveynli aileye sahip üniversite ö rencilerinin aile aidiyetlerinin kar ıla tırılması (Yayınlanmamı doktora tezi).* Konya: Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüs.

Aslantürk, H. (2017). *Tam aileye ve tek ebeveynli aileye sahip üniversite öğrencilerinin aile aidiyetlerinin karşılaştırılması (Yayınlanmamı doktora tezi).* Konya: Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ateş, R. (2012). *Evlilikte ilk yıllar, çatışmalar ve "güç" kavramı.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Ayapbek, R. (2021). Evli bireylerde partnere saygı ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi*, 1-12.

Ayberk, Y., & Taylan, H. H. (2021). Değişen Aile Yapısında Aile İçi Sorunların ve Aile Aidiyetinin İncelenmesi (Cizre Örneği). *Akademik Sosyal Bilimler Çalışmaları Dergisi*, 225-242.

Bademci, V. (2011). Kuder-Richardson 20, Cronbach'ın alfası, Hoyt'un varyans analizi, genellenirlik kuramı ve ölçüm güvenirliği üzerine bir çalışma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 173-193.

Bal, M. v. (2011). Perceived Parental Attachment And Achievement Motivation. . *Psychology*, 6-11.

Başar, G. G. (2019). *Ergenlerin Aile Aidiyeti ve Ebeveyn İlişkileri İle Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.* Karabük: Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Batool, S. S., & Khalid, R. (2011). Emotional Intelligence: A Predictor of Marital Quality in Pakistani Couples. *Syeda Shahida Batool's Lab*, 11-20.

Bayraktaroğlu, H., Tezer, M., Beyazıt, U., & Çakıcı, E. (2017). The Development and Assessment of Psychometric Properties of Near East Marital Adjustment Scale. *International Journal of Educational Sciences, 19*(2), 205-213.

Bayram, E. (2018). *Ergenlerin öznel iyi oluş düzeyleri ile kişilerarası ilişki tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bhimji, F. (2008). Cosmopolitan belonging and diaspora: second-generation British Muslim women travelling toSouth Asia. *Citizenship Studies*, 413–427.

Bierman, A., Fazio, E. M., & Milkie, M. A. (2006). A multifaceted approach to the mental health advantage of the married: Assessing how explanations vary by outcome measure and unmarried group. *Journal of Family Issues*, 554-582.

Blanchflower, D. G., & Oswald, A. J. (2008). s well-being U-shaped over the life cycle? *Social Science & Medicine*, 1733-1749.

Bonanno, G. A., Rennicke, C., & Dekel, S. (2005). Self-enhancement among high-exposure survivors of the September 11th terrorist attack: Resilience or social maladjustment? . *Journal of Personality and Social Psychology*, 984-998.

Bradbury, N. B., Fincham, F., & Beach, S. (2002). Evlilik doyumunun doğası ve belirleyicileri üzerine araştırmalar: son on yılın derlemesi. Çeviren: Ş. Tutarel-Kışlak. *Türk Psikoloji Bülteni*, 120-129.

Brown, K. W., & Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 822-848.

Brown, S., Nesse, R., Vinokur, A., & Smith, D. (2003). Sosyal destek sağlamak, almaktan daha faydalı olabilir: Prospektif bir mortalite çalışmasından elde edilen sonuçlar. *Psikoloji Bilimi*, 320–32.

Brugha, T., Weich, S., Singleton, N., Lewis, G., Bebbington, P., Jenkins, R., & Meltzer, H. (2005). GB boyunca özel hanelerde yaşayan insanların prospektif bir çalışmasında birincil grup büyüklüğü, sosyal destek, cinsiyet ve gelecekteki zihinsel sağlık. *Psikolojik Tıp*, 705–714.

Camadan, F., Karataş, Z., & Bozali, S. (2017). Aile içinde yaşanan anlaşmazlıklar: ebeveynlerin ve çocukların görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 1510-1530.

Canel, A. (2007). *Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması. Yayınlanmamış Doktora Tezi.* İstanbul: MarmaraÜniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Cassini, T. A., Aubin, E., Valvano, A., Hastings, J., & Horn, P. (2009). Psychological well-being after spinal cord injury: Perception of loss and meaning making. *Rehabilitation Psychology*, 306-314.

Ceyhan, A., Ceyhan, E., & Kurtyilmaz, Y. (2009). Investigation of university students' depression. *Eurasian Journal of Educational Research*, 75-90.

Chang, E. C. (2006). Perfectionism and dimensions of psychological well being in a college student sample: A test of a stress-mediation model. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 1001-1022.

Clarke, P. J., Marshall, V. W., Ryff, C. D., & Rosenthal, C. J. (2000). Well-being in Canadian seniors: Findings from the Canadian study of health and aging. *Canadian Journal on Aging*, 139-159.

Cohen, S., Doyle, W., Turner, R., Alper, C., & Skoner, D. (2003). Duygusal stil ve soğuk algınlığına duyarlılık. *Psikosomatik Tıp*, 652–657.

Collins, R., & Coltrane, S. (1991). *Sociology of marriage and the family: Gender, love and property*. Chicago: Nelson-Hall.

Cooper, H., Okamura, L., & McNeil, P. (2014). Situation And Personality Correlates Of Psychological Well-Being: Social Activity And Personal Control. *Journal of Research in Personality*, 395-417.

Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 13-23.

Çakır, S. (2008). *Evli bireylerin evlilik uyumlarının ana-babalarına baglanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çankır, B., & Yener, S. (2017). *Positive behavior at work*. İstanbul: Çizgi Bookstore.

Çelebi, E. (2016). *Yaşlı ve Çocuk Grupları ile Çalışan Psikologlarda Mesleki Tükenmişlik, Psikolojik İyi Oluş ve Yaşam Kalitesi Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelik, M., & Tümkaya, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 223-238.

Danişment, R. (2012). *Okul Yöneticilerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Danner, D., Snowdon, D., & Friesen, W. (2001). Erken yaşamda ve uzun ömürlülükte olumlu duygular: Rahibe Çalışmasından Bulgular. *Kişilik ve Sosyal Psikoloji Dergisi*, 804–813.

Davidson, R., Kabat-Zinn, J., Schumacher, J., Rosenkrantz, M., Muller, D., & Santorelli, S. (2003). Farkındalık meditasyonu tarafından üretilen beyin ve bağışıklık fonksiyonundaki değişiklikler. *Psikosomatik Tıp*, 564–570.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Facilitating optimal motivation and psychological well-being across life's domains. *Canadian Psychology*, 14-23.

Delanty, G. (2004). Is There a European Identity? *Global Dialogue*, 76–86.

Demirtaş, S. (2016). *Okul Yöneticilerinin Psikolojik İyi Olma Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi.* Konya: Mevlana Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dervişoğlu, K. (2018). *Erken ergenlik döneminde algılanan anne-baba tutumunun benlik saygısı ve atılganlık düzeyi ile ilişkisi.* İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Diener, E. (2000). Toplumsal mutluluk düzeylerindeki farklılıkların açıklanması: Göreceli standartlar, ihtiyacın karşılanması, kültür ve değerlendirme teorisi. *Mutluluk Araştırmaları Dergisi*, 41–78.

Diener, E., & Diener, M. (1995). Cross-cultural correlates of life satisfaction and self esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 653-663.

Dinçer, S., & Erdoğan , P. (2023). Erken Çocukluk Eğitim Programlarının Ebeveyn-Çocuk İlişkisinde Yaşanan Güçlüklerin Çözümüne Etkisinin İncelenmesi. *14. Uluslararası Sosyal Beşeri Ve Eğitim Bilimleri Kongresi* (s. 427-442). İstanbul: GÜVEN PLUS.

Dixon, J., & Durrheim, K. (2004). Dislocating identity: desegregation and the transformation of place. *Journal of Environmental Psychology*, 455-473.

Doğan, T., Eryılmaz, A., & Ercan, L. (2014). İşe Bağlılığın Öznel İyi Oluş Üzerindeki Yordayıcı Rolü: Akademisyenler Üzerine Bir Çalışma. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48-57.

Dokter, G. (2021). *How to belong in more than one home?* Utrecht : Utrecht University.

Duman, S. (2016). *Üniversite öğrencilerinde öznel iyi oluş ve benlik saygısının stresle başa çıkma tarzlarıyla ilişkisinin incelenmesi.* İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Duyvendak, J. W. (2011). *The politics of home: belonging and nostalgia in Europe and the United States.* London: Palgrave Macmillan.

Easterlin, R. A. (2006). Life cycle happiness and its sources: Intersections of psychology, economics, and demography. *Journal of Economic Psychology*, 463-482.

Eggleston, E., Wong, E., Hardee, K., Irwanto, P., Kristi, E., & Lawrance, J. (2001). Measuring Women's Psycho logical Well-Being in Indonesia. *Women and Health, 32*(4), 17-33.

Eiroa-Orosa, F. J. (2020). Psikososyal Refahı Karmaşık ve Çok Boyutlu Problemler Bağlamında Anlamak. *Int J Environ Res Halk Sağlığı*.

Erbek, E. (2004). *Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde çift uyumu, problem çözme becerisi, boyun eğici davranış, öfke tutumu arasındaki ilişkilerin karşılaştırılması.* İstanbu: Bakırköy Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları .

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkan, R. (2005). Evlilik uyumu. . *Düşünen Adam Dergisi*, 39-47.

Erdoğan, B. (2023). *Evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ve psikolojik dayanıklılıkları ile evlilik doyumları arasındaki ilişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Erdoğan, T. (2022). *Evlilik uyumunun psikolojik iyi oluş ve yalnızlıkla ilişkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* . Konya: KTO Karatay Üniversitesi: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Ergin, G. N. (2008). *Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi.* Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ergin, H. (2012). *Eşler arası iletişim çatışmaları.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Erişti, A. (2010). *Bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Eroğlu, F., & Parlar, H. (2018). Evli kadın ve erkeklerde psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutumuna etkisinin incelenmesi. . *İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi.*, 18-26.

Ersanlı, K., & Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama.* Ankara: Nobel Yayınevi.

Ertan, Ö. (2002). *The Role of attachment styles in partner pairing and satisfaction within marriage in critical and non-critical stages. (Unpublished master's thesis).* . Ankara: Middle East Technical University.

Ertürk, A., Keskinkılıç Kara, S., & Zafer Güneş, D. (2016). Duygusal emek ve Psikolojik İyi Oluş: Bir Yordayıcı Olarak Yönetsel Destek Algısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1723-1744.

Eryılmaz, A. (2013). Using of positive psychology on psychological counseling and guidance context on character strength and preventive services. *The Journal of Happiness and Well-Being, 1*(1), 1-22.

Fenster, T. (2005). *Gender and the city: the different formations of belonging.* Oxford: Blackwell.

Fidanoğlu, O. (2007). *The relationship of marital adjustment with somatization level and comparison of the study variables with other socio-demographic factors. (Unpublished master's thesis).* Istanbul: Marmara University.

Fışıloğlu, H. (1992). Lisansüstü Öğrencilerin Evlilik Uyumu. *Psikoloji Dergisi,*, 16-23.

Fredrickson, B., Mancuso, R., Branigan, C., & Tugade, M. (2000). Olumlu duyguların geri alma etkisi. *Motivasyon ve Duygu*, 237–258.

Frey, L., & Wilhite, K. (2005). Our five basic needs: application for understanding the function of behavior. *Intervention In School and Clinic*, 156-160.

Geçkili, P. (2015). *Aidiyet Üzerinden Mekan-İnsan İkiliği ve Dönüşüm Pratikleri.* İTÜ.

George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update*. Boston: Pearson.

Gök, E. (2019). *Öznel İyi Oluşun Yordanmasında Psikolojik İhtiyaçların Karşılanması, Aile Aidiyeti Ve Ebeveyn Algısı Rolünün İncelenmesi* . Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü .

Gökmen, A. (2001). *Evli eşlerin birbirine yönelik kontrolcülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerindeki etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Greenfield, E., & Marks, N. (2004). Yaşlı yetişkinlerin psikolojik refahı için koruyucu bir faktör olarak resmi gönüllülük. Gerontoloji Dergisi. *Psikolojik Bilimler ve Sosyal Bilimler*, 258–264.

Gregory, D., & Johnston, R. J. (2009). *Dictionary of human geography*. Oxford: Blackwell.

Guo, B., & Huang, J. (2005). Marital and Sexual Satisfaction in Chinese Families: Exploring the Moderating Effects. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 21-29.

Gülsün, M., Ak, M., & Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 68-79.

Güneş, F. (2018). *Genç Yetişkinlerde Güvengenlik Ve Utangaçlık: Aile Aidiyet Duygusunun Ve Duygu-Düzenlemede Öz Yeterlik Algısının Belirleyici Etkisi.* İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Güneş, F. (2018). *Genç Yetişkinlerde Güvengenlik ve Utangaçlık: Aile Aidiyet Duygusunun ve Duygu-Düzenlemede Öz-Yeterlik Algısının Belirleyici Etkisi.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Güney, M. A. (2017). *Ergenlerde duygusal özerklik, sosyal destek ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Hagerty, B. M., & Williams, R. A. (1999). The efect of sense of belonging, social support, conlict, and loneliness on depression. *Nursing Research, 48*, 215-219.

Hagerty, B. M., Williams, R. A., Coyne, J. C., & Early, M. R. (1996). Sense of belonging and indicators of social and psychological functioning. *Archives of Psychiatric Nursing*, 235-244.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate Data Analysis.* Boston: Pearson Education Limited.

Hallers-Haalboom, E. T., Mesman, J., Groeneveld, M. G., Endendijk, J. J., & v. (2014). Mothers, fathers, sons, and daughters: Parental sensitivity in families with two children. . *Journal of FaPsychology*, 138-147.

Hallers-Haalboom, E. T., Mesman, J., Groeneveld, M. G., Endendijk, J. J., van Berkel, S. R., van der Pol, L. D., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2014). Mothers, fathers, sons, and daughters: Parental sensitivity in families with two children. . *Journal of Psychology*, 138-147.

Hartnell, H. E. (2006). Belonging: citizenship and migration in the European Union and in Germany. *Berkeley Jour-nal of International Law*, 330–400.

Heaton, T. B. (2002). Factors Contributing to Increasing Marital Stability in the United States. *J. Fam. Issues*, 392–409.

Hooks, B. (2009). *Belonging: a culture of place.* . New York: Routledg.

Hortaçsu, N. (2012). *En Güzel Psikoloji Sosyal Psikoloji*. İmge Kitabevi: Ankara.

Hovardaoğlu, S. (1996). Sosyal mübadele: Evlilikle ilgili bir değerlendirmelere etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12-24.

Huppert, F. A. (2009). Psychological Well-being: Evidence Regarding its Causes and Consequences. *Applied Psychology*.

Huppert, F., & Whittington, J. (2003). Olumlu ve olumsuz refahın bağımsızlığı için kanıtlar: Yaşam kalitesi değerlendirmesi için etkiler. *İngiliz Sağlık Psikolojisi Dergisi*, 107–122.

Hüsrevoğlu, M. (2019). *Psikolojik iyi oluş ile evlilik doyumu arasındaki ilişki. Master's thesis,*. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.

Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M., & Henry, R. G. (2014). Gender Differences in Marital Satisfaction: A Meta-Analysis. *Journal of Marriage and Famil*, 105–129.

Jose, O., & Alfons, V. (2007). Do Demographics Affect Marital Satisfaction? *Journal of Sex Marital Therapy*, 73-85.

Jyoti, J. (2013). Impact of Organizational Climate on Job Satisfaction, Job Commitment and Intenti on to Leave: An Empirical Model. *Journal of Business Theory and Pra, 11*(2), 66-82.

Kabasakal, Z., & Soylu, Y. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumunun cinsiyet ve eş desteğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 208-214.

Kamp Dush, C. M., Taylor, M. G., & Kroeger, R. A. (2008). Marital happiness and psychological well-being across the life course. *Family Relations, 54*(1), 211-226.

Karadağ, Ş. (2015). *Evlilik uyumu ilişkisinde aile içi iletişimin rolü: Konya örneği (Yayımlanmamış Doktora tezi).* Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karadağ, Ş., & Koçak, A. (2017). The role of inter family communication in marital adjustment: Case of Konya. *Journal of Human Sciences, 14*(2), 1093-1104.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Keyes, C. L., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1007-1029.

King, V., Boyd, L., & Thorsen, M. (2015). Adolescents' Perceptions of Family Belonging in Stepfamilies. *Journal of Marriage and Family*, 761-774.

Kluwer, E. (2010). From Partnership to Parenthood: A Review of Marital Change Across the Transition to Parenthood. *Journal of Family Theory& Review*, 105-125105-125.

Köseoğlu, E. (2021). *Evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ve psikolojik dayanıklılıklarının evlilik doyumu üzerindeki etkisininincelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi).* . İstanbul : İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Kublay, D. (2013). *Evlilik uyumu: Değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kublay, D., & Oktan, V. (2015). Marital adjustment: The examination in terms of value preferences and subjective. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5*(44), 25-35.

Kumcağız, H., Demir, Y., & Yılmaz, M. (2020). Evli Bireylerin Evlilik Uyumu ile İyilik Hali Arasındaki İlişki. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 371-383.

Kwan, V. S., Bond, M. H., & Singelis, T. M. (1997). Pancultural explanations for life satisfaction: Adding relationship harmony to self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1038-1051.

Lai, J., Chong, A., Ho, S., Siu, O., Evans, P., & Ng, S. (2005). İyimserlik, pozitif duygulanım ve tükürük kortizol. *İngiliz Sağlık Psikolojisi Dergisi*, 467–484.

Leake, V. (2007). Personal, familial, and systemic factors associated with family belonging for stepfamily adolescents. *Journal of Divorce & Remarriage*, 135–155.

Levermore, R., & Millward, P. (2007). Official policies and informal transversal networks: Creating 'pan-European identifications' through sport? *The Sociological Review*, 144-164.

Liu, C. (2003). Does Quality of Marital Sex Decline with Duration? *Archives of Sexual Behavior*, 55-60.

Maalouf, A. (2014). *Ölümcül Kimlikler. (Çev. A. Bora).* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Malone, G. P., Pillow, D. R., & Osman, A. (2012). The general belongingness scale: Assessing achieved belongingness. *Personality and Individual Differences*, 311- 316.

Manzo, L., & Perkins, D. (2006). Ortak zemin bulma: Topluluğa katılımın ve planlamanın yapılacağı yerin önemi. *Planlama literatürü dergisi* , 335-350.

Marsland, A., Cohen, S., Rabin, B., & Manuck, S. (2006). Hepatit B aşılamasına karşı özellik olumlu etki ve antikor yanıtı. *Beyin, Davranış ve Bağışıklık,* 261–269.

Maslow, A. (2001). *İnsan olmanın psikolojisi.* İstanbul.

Mavili, A., Kesen, N., & Daşbaş, S. (2014). Aile Aidiyeti Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 14*(33), 29-45.

Mavili, A., Kesen, N., & Daşbaş, S. (2021). Translated article: Family belonging scale: A scale development study. *Correction to: Translated article: Family belonging scale: A scale development study*, 1345 (2023). https://doi.org/10.1007/s12144-021-02055-1.

McKnight, P. E., & Kashdan, T. B. (2009). Purpose in life as a system that creates and sustains health and well-being: An integrative testable theory. *Review of General Psychology*, 242-251.

Mercanoğlu, C. (2019). *Relatıonshıp Between Sense Of Belongıng And Socıal Productıon Of Space: Analysıs Of Hasanoğlan Hıgh Vıllage Instıtute* . Metu .

Milligan, M. J. (1998). Interactional past and potential: The social construction of place attachment. *Symbolic interaction*, 1-33.

Mills, R. J., Grasmick, H. G., Morgan, C. S., & Wenk, D. (1992). The effects of gender, family satisfaction, and economic strain on psychological well-being. *Family Relations*, 440-445.

Murdock, N. L. (2013). *Psikolojik danı ma ve psikoterapi kuramları* . Ankara: Nobel.

Musick, K., & Bumpass, L. (2012). Reexamining the case for marriage: Union formation and changes in well-being. *Journal of Marriage and Family*, 1–18.

Mutlu, D., & Can, F. (2021). Evli bireylerde evlilik uyumu ve aşk tutumunun psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisi. *IJEASS*, 99-117.

Ng, K.-M., Loy, J.-C., Gudmunson, C., & Cheong, W. (2009). Gender Differences in Marital and Life Satisfaction among Chinese Malaysians. *Sex Roles*, 33-43.

Nigar, F. (2014). *Ortaokul öğrencileri ile yatılı bölge ortaokul öğrencilerinin öznel iyi oluş ve temel psikolojik ihtiyaçlar düzeyinin karşılaştırması.* Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ostir, G., Markides, K., Peek, M., & Goodwin, J. (2001). Yaşlı erişkinlerde duygusal iyilik hali ile inme insidansı arasındaki ilişki. *Psikosomatik Tıp*, 210–215.

Öz, T., & Tatar, A. (2020). Evlilik doyumu ile depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş arası ilişkide evlilik süresinin aracı rolü. *Hümanistic Perspective*, 19-31.

Özaydınlık, Ş. (2014). *Evli çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilginin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özbek, C. C. (2018). *Evli Bireylerde Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu Ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi* . Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı .

Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi.* Ankara: PDREM Yayınları.

Özkan, İ. (2014). *Ergenlerde anne baba tutumu ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özmete, E. (2016). Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlaması. *Bilig, 78*(1), 361-393.

Patrick, H., Knee, C. R., Canevello, A., & Lonsbary, C. (2007). The role of need fulfillment in relationship functioning and well-being: A self determination theory perspective. *Journal of Personality & Social Psychology*, 434-457.

Polat, D. (2006). *Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi.* Ankara : Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pressman, S., & Cohen, S. (2006). Olumlu etkiler sağlığı etkiler mi? *Beyin, Davranış ve Bağışıklık*, 175-181.

RG31386. (2022). *2021 yılı MEB Yönetici Atama Yönetmeliği*. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/02/20210205-1.htm adresinden alındı

RG652. (2022). *652 Sayılı MEB Teşkilat ve Görevleri Hakkında*. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/09/20110914-1.htm adresinden alındı

Rıza, S. (2016). *Evli bireylerin bilişsel duygu düzenleme doyumları ile ilişkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* İstanbul: Işık Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Robinson, L. C., & Blanton, P. W. (1993). Marital strengths in enduring marriages. *Family Relations*, 38-45.

Roothman, B., Kirsten, D., & Wissing, M. (2003). Gender differences in aspects of psychological well-being. *South African Journal of Psychology*, 212- 218.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 141-166.

Ryff, C. D. (2005). Scales of psychological well-being. R. *Education.*

Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*, 13-39.

Saföz Güven, İ. G. (2008). *Fen ve genel lise öğrencilerinin cinsiyet ve sosyometrik statülerine göre öznel iyi oluş düzeyleri, genel sağlık örüntüleri ve psikolojik belirti türleri* . Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Saki, Ü. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Aile Aidiyet Düzeylerinin Spor Ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi.* Erzurum: Atatürk Üniversitesi,.

Saki, Ü. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Aile Aidiyeti Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Sardoğan, M., & Karahan, T. F. (2005). The Effect of Human Relation Skill Training Program for Married Couples on the Level of Marital Adjustment of Married Couples. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 89-102.

Sayar, K. (2012). *Terapi: Kültürel bir eleştiri.* İstanbul: Timaş Yayınları.

Saygın, Y., & Arslan, C. (2009). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek, benlik saygısı ve öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 207-222.

Schlachet, P. J. (2000). The Once and Future Group: Vicissitudes of Belonging. *Group*, 123-132.

Schmitt, M., Kliegel, M., & Shapiro, A. (2007). Marital Interaction in Middle and Old Age: A Predictor of Marital Satisfaction? *Int'l. J. Aging Human Development*, 283–300.

Sezer, Ü. (2004). *Aile yapısı ve ilişkileri.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Shamsuddin, S., & Ujang, N. (2008). Making places: The role of attachment in creating the sense of place for traditional streets in Malaysia. *Habitat International*, 399-409.

Sheldon, K. M., & Kasser, T. (2001). Goals, congruence, and positive well-being: New empirical support for humanistic theories. *Journal of Humanistic Psychology*.

Sheldon, K. M., Elliot, A. J., Ryan, R. M., Chirkov, V., Kim, Y., & Wu, C. (2004). Self-concordance and subjective well-being in four cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 209–223.

Soenens, B., Vansteenkiste, M., Lens, W., Luyckx, K., Beyers, W., & Goossens, L. (2007). Conceptualizing parental autonomy support: Adolescent perceptions of promoting independence versus promoting volitional functioning. *Developmental Psychology*.

Soulsby, L. K., & Bennett, K. M. (2015). Marriage and psychological wellbeing: The role of social support. *Psychology*, 1349–1359.

Springer, K. W., Pudrovska, T., & Hauser, R. M. (2011). Does psychological well-being change with age? Longitudinal tests of age variations and further exploration of the multidimensionality of Ryff's model of psychological well-being. *Social Sciences Res*, 392 – 398.

Steptoe, A. (2019). Happiness and health. *Annual review of public health*, 339-359.

Stevenson, B., & Wolfers, J. (2009). The Paradox of Declining Female Happiness. *American Economic Journal: Economic Policy*, 190- 225.

Süataç, Ö. (2010). *Marital adjustment research in terms of interpersonal style and anger. (Unpublished master's thesis).* Izmir: Ege University.

Şendil, G., & Korkut, Y. (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 15-34.

Şener, D. D., & Terzioğlu, P. D. (2008). Bazı Sosyo-Ekonomik ve Demografik Değişkenler ile İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* , 7-20.

Şenli, A., & Parlar, H. (2021). Türkiye'de Evlilik Uyumu ile İlgili Yapılan Doktora Tezlerinin İncelenmesi. *İZÜ Eğitim Dergisi*, 149-164.

Şentürk, Ü. (2006). *Parçalanmış aile çocuk ilişkisinin sebep olduğu sosyal problemler (Malatya uygulaması).* Malatya : İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şimşek, A., & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayınevi.

Tabachnick, B., & Fidell, L. (2013). *Using Multivariate Statistics.* Boston : Pearson.

Tabakcı, Z., & Parlar, H. (2018). Etnik Kökenin Evlilik Uyumuna Etkisi. *Academic Platform Journal of Education and Change.*, 57-77.

Tarde, G. (2012). *Monadology and Sociology, trans.* Theo Lorenc. .

Tarhan, T. (2006). *Evlilik Psikolojisi.* İstanbul: Timaş Yayınları.

Timur, M. (2008). *Boşanma Sürecinde Olan ve Olmayan Evli Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Ankara: Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Topçuoğlu, A., & Myradov, D. (2021). Türk aile yapısında aile içi iletişim doyumu ve aile aidiyetinin incelenmesi (Malatya örneği). *International Academic Social Resources Journal*, 1177-1190.

Toprak, H. (2014). *Ergenlerde mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak psikolojik sağlamlık ve psikolojik ihtiyaç doyumu.* Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüs.

TUİK. (2022). *İstatistiklerle Aile, 2021*. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Aile-2021-45632 adresinden alındı

Turan, M. (1997). *Erzurum'daki Evli Çiftlerin Evlilik İlişkilerinin Değerlendirilmesisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tutarel Kışlak, S. (1997). Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 55-64.

Tutarel Kışlak, Ş., & Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 35-42.

Ural, A., & Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi.* Ankara: Detay Yayıncılık.

Ümmet, D. (2017). Genel psikolojik sağlık ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide evlilik uyumunun aracı rolü. *İnsan ve Toplum Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 160-175.

Ünal, A. (2018). *Kentsel Dönüşüm Ve Aidiyet: Ankara'dan Bir Örnek. Asia Minor.*

Watson, D. (1988). Olumlu ve olumsuz etkilerin birey içi ve bireyler arası analizleri: Sağlık şikayetleri, algılanan stres ve günlük aktivitelerle ilişkileri. *Kişilik ve Sosyal Psikoloji Dergisi*, 1020–1030.

Williams, D. R., & Vaske, J. J. (2003). The measurement of place attachment: Validity and generalizability of a psychometric approach. *Forest science*, 830- 840.

Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 250-261.

Yapıcı, Ş. (2010). Türk Toplumunda Aile Ve E itim li kisi. Turkish Studies International Periodical for the Languages. *Literature and History of Turkish or Turkic*, 1544-1570.

Yeşiltepe, S. S. (2011). *Öğretmenlerin Evlilik Uyumlarının Psikolojik İyi Oluş ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.* Adana: Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yeter, N. (2019). *Genç Yetişkinlerde Güvengenlik Ve Utangaçlık: Aile Aidiyet Duygusunun Ve Duygu-Düzenlemede Öz Yeterlik Algısının Belirleyici Etki.* İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Yılmaz, A. (2000). *Eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne-baba tutumu ile çocukların, ergenlerin ve gençlerin akademik başarıları ve benlik algıları arasındaki ilişkiler.* Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü.

Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile ve Toplum Dergisi*, 49-58.

EKLER

Ek-1: Etik Onay Yazısı

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

290361

Sayı : E-65836846-044-290361 23.06.2023
Konu : Etik Onayı

Sayın Süleyman HİKMETOĞLU

İlgi : 14.06.2023 tarihli dilekçeniz.

İlgi yazınız ile "Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluş ve Aile Aidiyetinin Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisi" isimli çalışmanın anket sorularına Etik Kurul onayı talep edilmektedir.

Adı geçen ve ekte yer alan anket soruları, Üniversitemiz Etik Kurulunca incelenerek etik tanım, değer ve ilkelere aykırı bir düzenleme tespit edilmediği, önerilen anket sorularının etik kurallara uygun olduğu ve etik onayının verildiği ifade edilmiştir.

Konuya ilişkin bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Rektör Yardımcısı

Ek: Etik Onaylı Anket Soruları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 8C2781B3-BD03-406D-9ECC-31796FDAB304 Belge Doğrulama Adresi: http://e-belge.ticaret.edu.tr

Adres: Örnektepe Mah. İmrahor Cad. No: 88/2 Beyoğlu/İstanbul
Telefon No: 444 04 13 / 4583 Faks No: 0212 320 70 11
E-Posta: boz@ticaret.edu.tr İnternet Adresi: www.ticaret.edu.tr
KEP Adresi: ticaretuniversitesi@hs02.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin: Bahadır ÖZ
Büro Personeli
Telefon No: 444 0 413 - 4580

1 / 1

Ek-2: Bilgilendirilmiş Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma, Doç. Dr. İshak Arslan danışmanlığında İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans programı öğrencisi Süleyman Hikmetoğlu tarafından yürütülen Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluş ve Aile Aidiyetinin Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisi isimli bir tez çalışmasıdır.

Çalışmanın amacı, psikolojik iyi oluş ve aile aidiyetinin evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler grup halinde değerlendirileceğinden, sizden kimlik belirleyici bilgiler istenmeyecektir. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır. Bu anlamda, araştırma sonuçlarından sağlıklı bilgiler edinilebilmesi için soruların samimi bir şekilde doldurulması ve soruların boş bırakılmaması oldukça önemlidir. Bu çalışma genel olarak kişisel rahatsızlık teşkil edecek soruları içermemektedir. Ancak araştırma sırasında herhangi bir nedenden dolayı rahatsızlık hissederseniz, katılımınızı sonlandırabilirsiniz. Çalışma sırasında sizden istenilen, çalışmada yer alan maddeleri ve/veya soruları boş bırakmamaya özen göstererek samimi bir şekilde doldurmanızdır. Çalışmaya katılım yaklaşık 10-15 dakika sürecektir. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için süleymanhikmetoglu@gmail.com ulaşabilirsiniz. Katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman katılımımı sonlandırabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı kullanımını kabul ediyorum.

Evet ( ) Hayır ( )

Araştırmacının Adı Soyadı

Süleyman Hikmetoğlu

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL ONAYI ALMIŞTIR
Kurul Tarihi: 20.06.2023
Kurul Karar No: 07-5

Ek-3: Demografik Bilgi Formu

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Yaşınız

18-25 ( ) 26-39 ( ) 40-64 ( ) 65 ve üstü ( )

2. Cinsiyetiniz?

Kadın ( ) Erkek ( )

4. Eğitim Durumunuz?

( ) İlkokul ( ) Ortaokul

() Lise ( ) Lisans

( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora

5. Gelir Düzeyiniz?

() 1 – 8.499

() 8.500- 11.999

() 12.000- 19.999

() 20.000+

6. Evlilik Süreniz (Kaç yıldır evlisiniz?)

() 1-3 () 4-7 () 8-15 () 15+

7. Çocuk Sayınız (Çocuk sahibi değilseniz 0 yazın)?

…….

8. Evlilik Şekliniz?

() Görücü Usulü Evlilik () Aşk Evliliği () Yakın Akraba Evliliği () Mantık Evliliği

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL ONAYI ALMIŞTIR
Kurul Tarihi: 20.06.2023
Kurul Karar No: 07-5

1) Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

EVLİ KADINLAR VE ERKEKLER İÇİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİ TÜRKÇE FORMU					
Genel Duygular	Kesinlikle Katılıyorum (1)	Katılıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılmıyorum (4)	Kesinlikle Katılmıyorum (5)
1.Kişisel problemlerimi çözemiyorum (-)					
2.Şüpheci ve çatışmacıyım(-)					

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL ONAYI ALMIŞTIR
Kurul Tarihi: 20.06.2023
Kurul Karar No: 07-5

2) Aile Aidiyeti Ölçeği

	Sorular	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1.	Aileme güçlü bir şekilde bağlılık hissediyorum.					
2.	Ailemde hayır deme hakkımız hep korunur.					

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL ONAYI ALMIŞTIR
Kurul Tarihi: 20.06.2023
Kurul Karar No: 07-5

3) Yakın Doğu Evlilik Uyum Ölçeği

Aşağıda eşiniz ve evliliğinizle ilgili bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuyup size ne derece uygun olduğunu ilgili kutucuğa (x) işareti koyarak belirtiniz.

		Hiçbir zaman	Ara sıra	Çoğun-lukla	Her zaman
1.	Beni üzen şeyleri eşimle paylaşırım				
2.	Evliliğimizde meydana gelen problemlerin çözümünde eşimle ortak karar alırız				
	[redacted]				

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL ONAYI ALMIŞTIR
Kurul Tarihi: 20.06.2023
Kurul Karar No: 07-5